

Sir Arthur Conan Doyle

A sátán kutyája

REGÉNY

**Fordította:
ÁRKOS ANTAL**

TARTALOM

1. SHERLOCK HOLMES ÉS MÓDSZERE
2. AZ ELÁTKOZOTT CSALÁD
3. A FELADAT
4. A TITOKZATOS ÜZENET
5. HÁROM NYOM
6. BASKERVILLE HALL
7. A „CSENDES FÉSZEK” LAKÓI
8. DOKTOR WATSON ELSŐ LEVELE
9. DOKTOR WATSON MÁSODIK LEVELE. A LIDÉRCFÉNY
10. DOKTOR WATSON NAPLÓJA
11. A KRIPTALAKÓ
12. HALÁL A LÁPON
13. A CSAPDA
14. A SÁTÁN KUTYÁJA
15. NÉHÁNY HÉT MÚLVA...

1.

SHERLOCK HOLMES ÉS MÓDSZERE

Azokat a nem éppen ritka napokat kivéve, amikor le sem feküdt, Sherlock Holmes általában későn kelt. Most ott ült az asztalánál, és reggelijét fogyasztotta. Jőmagam a kandalló elé terített bőrön álltam, és felemeltem a botot, amelyet előző esti látogatónk felejtett nálunk. Szépen megmunkált, testes alkalmatosság volt ez, jókora görcssel a végén; afféle igazi kutyaütő. Görcsös fogója alatt körülbelül hüvelyknyi széles ezüstszalag díszlett. A következő szöveg volt rávésve: „James Mortimernek, a seborvosok királyi testülete tagjának, V. K.-beli barátaitól.” Ott volt a dátum is: 1884. Régimódi házi orvosok járnak ilyen botokkal. Olyan volt, mint ők: tiszteletet parancsoló, komoly és bizalomgerjesztő.

- Na, mire jött rá, Watson?

Holmes háttal ült nekem, s tudtommal nem árultam el neki, mivel foglalkozom.

- Honnan tudja, hogy mit csinálók? Azt kell hinnem, hogy hátul is van szeme.

- Azt nem, csak előttem van valami, mégpedig egy jól kifényesített ezüst kávéskanna - felelte. - Na, de mondja csak, Watson, mire jött rá látogatónk botjáról? Mivel sajnos elkerültük egymást, és még csak nem is sejtjük, mi szél hozta ide, ez az akaratlan emléktárgy feltétlenül jelent valamit. Miután már megvizsgálta, szeretném hallani, milyennek képzei a gazdáját.

- Hát - kezdtem, miközben igyekeztem legjobb tudásom szerint követni barátom módszerét -, először is úgy gondolom, hogy ez a Dr. Mortimer befutott, idősebb orvos lehet, akit látnivalóan becsülnek, ha már ilyen elismerően emlékeznek meg róla.

- Prima! - mondta Holmes. - Igazán elsőrendű!

- Ezenkívül azt hiszem, igen nagy a valószínűsége annak, hogy ismeretlen barátunk vidéki orvos, aki többnyire gyalog látogatja a betegeit.

- Igen? S vajon miért hiszi ezt?

- Hogy miért? Ez a bot valamikor igen mutatós darab lehetett, most azonban már annyira el van nyúzva, hogy városi orvos aligha venné kézbe. Az aljáról hiányzik a védőgyűrű, a szó szoros értelmében lekopott róla, s ez azt jelzi, hogy gazdája nagyokat sétált vele.

- Abszolúte hibátlan! - mondta Holmes.

- És akkor itt vannak ezek a V. K.-beli barátok... Ez valami vadásztársaság lesz, „Vidám Kompania” vagy ilyesféle. Föltehetően mint orvos volt valamiben a segítségükre, s ezzel a szerény ajándékkal honorálták szolgálatait.

- Biz' isten, Watson, maga időnként felülmúlja önmagát - mondta Holmes. Hátralökte a székét, és rágyújtott egy cigarettára. - Meg kell mondanom, hogy mindabból, amit szerény módszerem ismeretében itt előadott, az derül ki, mennyire lebecsüli a saját képességeit. Lehet, hogy nem áramforrás, de hogy jó vezető, az vitathatatlan. Vannak emberek, akik maguk nem zsenik, de megvan az a különös képességük, hogy inspirálni tudják a lángészt. Hadd valljam be, drága cimborám, hogy mélységesen a lekötelezettjének érzem magam.

Holmes eddig még sosem mondott nekem hasonlót, szavai tehát őszinte öröömre szolgáltak. Annál is inkább, mivel gyakran bosszantott, mennyire hidegen hagyja csodálatom, sőt az a törekvésem is, hogy módszerét széles körben megismertessem. Ugyanakkor a büszkeség is eltöltött, hiszen végre sikerült oly mértékben elsajátítanom a híres detektív következtető

módszerét, hogy képtelen volt kitérni a dicséret elől. Holmes most elvette tőlem a botot, s néhány percig pusztá szemmel vizsgálhatta. Majd, mintha csak most kezdené érdekelni a dolog, az ablakhoz vitte, és nagyítólencse alatt nézte végig.

- Érdekes, bár nem állítom, hogy túlságosan izgalmas - mondta, miközben elfoglalta kedvenc zugát a kanapén. - Mindenesetre van itt ezen a boton egy-két olyan jel, amelyből nyugodtan levonhatunk néhány következtetést.

- Csak nem került el valami a figyelmemet? - kérdeztem egy kicsit fontoskodva. - Remélem, lényeges mozzanatot nem tévesztettem szem elől.

- Attól tartok, kedves Watsonom, hogy a maga következtetéseinek többsége eredendően hibás. Amikor azt mondtam, hogy maga ösztönöz engem, őszintén szólva arra gondoltam, hogy sok esetben a maga tévedései nyomán jutottam el az igazsághoz. Ez persze nem jelenti, hogy ezúttal minden megállapítása baklövés volt. Barátunk minden bizonnyal vidéki orvos. Az is biztos, hogy sokat jár gyalog.

- Szóval igazam volt.

- Ebben kétségkívül igen.

- De hát ez minden, amit tudhatunk!

- Ne haragudjék, de ez még nem minden, távolról sem az. Először is hadd hívjam fel a figyelmét, hogy egy doktor inkább kaphat egy kórházról ajándékot, mint egy vadásztársaságtól, és ha a kórház szó előtt egy V. szerepel, akkor szinte magától értetődik, hogy a Viktória kórházról van szó.

- Ebben lehet valami, csakugyan.

- Legalábbis ez a valószínűbb. És ha ezt a felfedezésünket mint munkahipotézist fogjuk fel, máris van egy új alapunk, amelyből kiindulva tovább szövögethetjük elképzeléseinket ismeretlen látogatónkról.

- Jó. Tegyük fel, hogy ez a V. K. tényleg a Viktória Kórházat jelenti. Mi következik ebből?

- Semmi sem jut eszébe? Maga jól ismeri a módszeremet. Miért nem használja hát?

- Csak arra gondolhatok, ami itt önként adódik, hogy a szóban forgó úriember Londonban volt orvos, mielőtt vidékre költözött volna.

- Azt hiszem, ennél valamivel tovább is mehetünk. Induljunk ki tehát ebből. Miféle alkalom lehet az, amely megelőzte ezt az ajándékot? Mi indította arra doktorunk barátait, hogy testületileg nyújtsák át neki érzelmeiknek ezt a zálogát? Nyilván az, hogy Dr. Mortimer otthagya a kórházat, és önállósította magát. Tudjuk, megajándékoztak valakit. Feltételezzük, hogy valaki otthagytott egy városi kórházat, mégpedig abból a célból, hogy vidéken kezdjen orvosi gyakorlatba. Túl messzire megyünk-e akkor, ha azt következtetjük mindebből, hogy a helyváltoztatás és az ajándékozás ideje egybeesik?

- Nem hiszem. Sőt...

- Továbbá... Bizonyára belátja, hogy Mortimer nem tartozhatott a kórház állandó belső személyzetéhez. Ilyen állást csak jól ismert londoni orvosok kaphatnak, márpedig nehezen hihető, hogy egy jól ismert londoni orvos egy szép napon fogja magát, és vidékre költözik. Mi volt akkor Mortimer? Ha a kórházban működött, és mégsem volt tagja az állandó személyzetnek, akkor semmi esetre sem lehetett egyéb, mint gyakorló orvos, alig valamivel több, mint egy ifjú szigorló. A kórháznak Mortimer öt évvel ezelőtt mondott búcsút. A dátum itt látható a boton. Ezzel, drága Watsonom, a maga tekintélyes, javakorabeli háziorsosa megszűnt létezni,

egyszerűen füstté vált. Helyette viszont máris kirajzolódott szemünk előtt egy harmincon aluli, szeretetre méltó, nem túl törekvő és szórakozott fiatalember alakja, aki ráadásul kutyatulajdonos is. Kutyáját egyébként úgy jellemezném, hogy nagyobb, mint egy foxi, de kisebb, mint egy szelindek.

Hitetlenkedve nevettem. Holmes hátradőlt a kanapén, és csinos kis füstkarikákat eregetett a mennyezet irányába.

- Ami az utóbbit illeti, hiszem, ha akarom - mondtam. - Az azonban nem okoz nehézséget, hogy látogatónk koráról és eddigi pályafutásáról előszerezzünk néhány adatot.

Kis szakkönyvtáram polcáról leemeltem az Orvosi Névmutatót, és fellapoztam a nevet. Volt itt több Mortimer is, de csak egy leírás illetett látogatónkra. Fölolvastam.

„Mortimer, James, 1882-től a seborvosok királyi testületének tagja, lakhelye Grimpen, Dartmoor, Devon megye. Gyakorlat 1882-1884, Viktória Kórház, London. A Jackson-díj kitüntetettje. Pályanyertes munkája: Betegség és degeneráció. A Svéd Orvosi Társaság levelező tagja. Szerzője a következő dolgozatoknak: Atavisztikus jelenségek (Sebészek Lapja, 1882), A haladás mint olyan (Lélektani Közlemények, 1883. márciusi szám). Egészségügyi felügyelője Grimpen, Thorsley és High Barrow községeknek.”

- Na ugye, hogy szó sincs semmiféle vadásztársaságról, Watsonkám? - jegyezte meg Holmes. Hangjából érzett, hogy ugrat. - Viszont tényleg vidéki orvos ez a Mortimer, ahogy maga nagyon helyesen állította. Következtetésem tehát eszerint bizonyítottnak tekinthetők. Ami pedig a jelzőket illeti, nos, ha jól emlékszem, azt mondtam, hogy látogatónk szeretetre méltó, nem túl törekvő és szórakozott. Tapasztalatom szerint csupán szeretetreméltó emberek kapnak ajándékokat, kizárólag egy nem túlságosan törekvő ember dobhatja sutba londoni karrierjét a vidékért, és feltétlenül szórakozottnak kell lennie annak, aki, miután már egy órát várakozott valahol, névjegy helyett botot hagy a helyiségben.

- És a kutya? Mi van a kutyával?

- Nyilván az a szokása, hogy gazdája után cipeli a botot. A bot nehéz, jól meg kell ragadnia a közepén, s íme, meglehetősen élesen látszanak is itt az állat fogának nyomai. A kutya állkapcsa, mint ez a fognyomokból kitűnik, becslésem szerint szélesebb, mint egy foxié, de ahhoz már nem elég széles, hogy egy szelindeké lehessen. Nem lehet más, mint... Szavamra, nem is más, nem tévedtem... A kutya egy göndör szőrű spaniel!

Miközben ezeket mondta, Holmes már talpon volt, és föl-alá járkált a szobában. Most hirtelen megállt az ablakmélyedésben. Szavaiból olyannyira érzett a meggyőződés, hogy meglepve kaptam fel a fejem.

- Na de drága barátom, hogy állíthatja ezt ilyen biztosra?

- Nevetni fog. A kutya itt áll a kapuban. Már csönget is a gazdája! Nagyon kérem, Watson, ne menjen el! Látogatónk kollégája magának, szükségem lehet a segítségére. Ezek az élet igazi drámai pillanatai, Watson! Lépések közelednek felénk, valaki belép az életünkbe, s mi még csak nem is sejtjük, mit rejteget az iszákjában, jót-e vagy rosszat... Vajon mit akarhat Dr. Mortimer, a tudomány embere Sherlock Holmestól, a detektívtől? Tessék!

Látogatónk megjelenése határozottan meglepett, én ugyanis egy tipikus vidéki orvost vártam. Mortimer nagyon magas, szikár férfi volt, csőrhez hasonlító, előreugró, hosszú orral. Élénk, közel ülő szürke szeme aranykeretes szemüveg mögül ragyogott elő. Művelt ember módjára volt öltözve, bár kissé slamposnak látszott; zakója gyűrött volt, nadrágja széle rojtos. F fiatal kora ellenére már meghajlott a háta, fejét előre vetve járt, és sugárzott róla a kedély. Ahogy belépett, első tekintete a botra esett. Kitoró örömmel rohant feléje.

- Kimondhatatlanul örülök - mondta -, nem voltam benne biztos, itt hagytam-e vagy az utazási irodában. A világért se szeretném elveszteni.

- Ajándék, ugye? - mondta Holmes.

- Az, uram!

- A Viktória kórházból?

- Néhány ottani barátom adta, amikor megnősültem.

- Na ezt jól megcsináltuk! - mondta Holmes fejcsóválva.

Doktor Mortimer enyhén megrökönyödve pislogott szemüvege mögött.

- De miért? Mi rossz van ebben?

- Kicsit összezavarta a következtetéseinket. Szóval akkor kapta, amikor megnősült?

- Igen, uram. Amikor megnősültem, elmentem a kórháztól, s búcsút mondtam a karriernek. Otthont kellett alapítanom.

- Nocsak, nocsak! Akkor mégse tévedtünk olyan nagyon - mondta Holmes. - Nos, doktor Mortimer...

- Szólítson misternek, uram! Szerény seborvos vagyok.

- De látnivalóan tudós ember!

- Csak kontár, Mr. Holmes! - vágott közbe Mortimer. - Csak a kagylókat szedegetem a tudomány óceánjának partján. Ugye, nem tévedek, hogy Mr. Sherlock Holmessel beszélek, nem pedig...

- Nem, nem... Hadd mutassam be barátomat, dr. Watsont!

- Örülök, hogy megismerhetem, uram. Gyakran hallottam emlegetni a nevét együtt a barátjával. Maga engem nagyon érdekel, Mr. Holmes! Nem reméltem, hogy valaha is szembekerülök egy ilyen gyönyörű hosszú fejjel, ilyen fejlett domborzatokkal! Ugye, nem ellenzi, hogy végigfuttassam ujjaimat a koponyáján? A fejének egy másolata, uram, legalábbis, míg az eredeti nem lesz megszerezhető, minden embertani múzeumnak díszére válna. Nem szándékom, hogy hízelegjek, de őszintén bevallom, hogy szeretnék a koponyája birtokába kerülni.

Sherlock Holmes egy székbe tessékelté különös látogatóját.

- Úgy látom, maga éppolyan lelkes művelője mesterségének, mint én az enyémnek - mondta. - Az ujjairól látom, hogy maga csavarja a cigarettáit. Kérem, ne tartóztassa magát!

A seborvos papírt és dohányt húzott elő, és meglepő ügyességgel cigarettát sodort magának. Hosszú, ideges ujjai voltak, mozgékonyak és nyugtalanok, mint egy rovar csápjai.

Holmes hallgatott, de fel-felvillanó pillantásai jól megmutatták, mennyire felkeltette érdeklődését különös látogatónk.

- Engedje meg feltételeznem, uram - mondta végre -, hogy nem csupán koponyám megvizsgálása céljából tisztelt meg engem tegnap este és ma újra a látogatásával.

- Nem, uram! Noha boldog vagyok, hogy erre is alkalmam volt. Azért jöttem ide, Mr. Holmes, mivel készséggel beismerem, hogy én magam egyáltalán nem vagyok gyakorlati ember, és mivel hirtelen egy rendkívül komoly és egyáltalán nem mindennapi problémával kerültem szembe. Előrebocsátva, hogy ebben a szakmában Európában ma ön a második...

- Na de, uram! Szabad megkérdeznem, kié a tisztesség, hogy az első lehet? - kérdezte Holmes szinte gorombán.
- A szigorúan tudományos elme számára Monsieur Bertillon tevékenysége feltétlenül a legtöbbet jelenti.
- Nem volna akkor helyesebb, ha hozzá fordulna?
- Azt mondtam, uram, hogy a szigorúan tudományos elme számára. De mint a gyakorlat embere, ön elismerten egyedül áll. Remélem, uram, nem bántottam meg...
- Sebaj! - mondta Holmes. - Nos, doktor Mortimer, helyénvalónak tartanám, ha most köntörfalazás nélkül szépen elmondaná nekem, tulajdonképpen miben lehetek a segítségére.

2. AZ ELÁTKOZOTT CSALÁD

- Van itt nálam egy kézirat - kezdte Dr. James Mortimer.
- Észrevettem, amikor belépett - jegyezte meg Holmes.
- A kézirat meglehetősen régi...
- A tizennyolcadik század elejéről való, feltéve, ha nem hamisítvány...
- De hát honnan tudja ezt, uram?
- Miközben beszélgettünk, egy jó tenyéryi csíkot szemügyre vehettem belőle. Szép kis szakértő volnék, ha legalább évtized pontossággal nem tudnám meghatározni egy okmány korát. Bizonyára olvasta kis tanulmányomat erről a témáról. A dokumentum dátuma szerintem 1730.
- A pontos dátum 1742. - Dr. Mortimer kihúzta a kéziratot mellényzsebéből. - Ezt a családi dokumentumot Sir Charles Baskerville bízta rám, akinek hirtelen, tragikus halála három hónappal ezelőtt oly nagy izgalmat keltett Devon megyében. Joggal állíthatom, hogy barátja voltam, azonkívül, hogy orvosként szolgáltam mellette. Sir Charles erős akaratú férfi volt, csavaros eszű, gyakorlati gondolkodású, és éppoly keveset adott a fantáziára, mint jómagam. Mégis, ezt az okmányt igen komolyan vette, és el volt készülve rá, hogy olyan véget ér majd, amilyen valóban elragadta.

Holmes kinyújtotta kezét az okmányért, majd szétteregette térdén.

- Észre kell vennie magának is, Watson, hogy a szerző váltakozva használja a hosszú és a rövid s-et. Többek közt ez segített hozzá, hogy a dátumot meghatározhasam.

Holmes vállán át egy pillantást vetettem a sárgult papírra, s megszemléltem a fakult írást. Az elején ez állt: Baskerville Hall. Alatta nagy, kusza számok: 1742.

- Valami vallomásféle lehet.
- Úgy van, vallomás, mégpedig egy legendáról, amely apáról fiúra száll a Baskerville családban.
- De ha jól értettem, ön azért jött hozzám, hogy valami korszerűbb és gyakorlatibb dologban kérjen tanácsot tőlem.
- A legkorszerűbb dologban. Ami a gyakorlatiasságot illeti, az ügy rendkívül sürgető, s huszonnégy órán belül határozniuk kell. A kézirat azonban rövid, és a lehető legszorosabb kapcsolatban áll az ügyel. Engedelmeivel felolvassám.

Holmes hátradőlt a székében, karba tette a kezét, szemét pedig behunyta, mint aki megadja magát a sorsának. Dr. Mortimer a kézirattal a világosság felé fordult, és emelt, recsegő hangon olvasni kezdte az alábbi fura, ósdi históriát:

„A sátán kutyájának eredetéről több változat forog a családban, mivel azonban én egyenes leszármazottja vagyok Hugó Baskerville-nek, és mivel a történetet apámtól tudom, aki szintén apjától hallotta, teljes meggyőződéssel vallom, hogy minden pontosan úgy történt, ahogy itt most írásba szedem. S szeretném, ha Ti is hinnétek, fiaim, hogy ugyanaz a Bíró, aki megbünteti a bűnt, meg is bocsáthatja, és hogy nincs olyan átok, amely alól ima és megbánás ne adna feloldozást. De ne csupán azt olvassátok ki ebből a történetből, hogy mennyi bajt hozott rátok a múlt, hanem inkább arra figyelmezzetek, mit

tesztek a jövőben. Annak az átkos szenvedélynek, amely miatt családunk annyit szenvedett a múlt időkben, soha többé nem szabad eluralkodnia, különben visszavonhatatlanul végünk.

Tudjátok meg tehát, hogy a Nagy Forradalom idején (amelynek történetét a tudós Lord Clarendon tollából a legőszintébben ajánlom figyelmetekbe) a Baskerville-ek majorsága az e nevet viselő Hugó kezében volt, aki - hadd tegyem hozzá - messze földön híres volt vadságáról, világias gondolkodásáról és istentelenségéről. Ezt talán, gondolom, még megbocsátották neki szomszédai, hiszen beláthatták, hogy szentek nemigen jutnak sehol vagyonhoz, de Hugóban az említett tulajdonságokon kívül még egy elszabadult, kegyetlen tréfálkozási hajlam is volt, amely országunk nyugati részében joggal tette hírhedtté nevét. Történt pedig, hogy Hugó beleszeretett (ha ugyan szabad e tiszta szóval illetnem ily sötét indulatot) egy obsitos lányába. Ennek az embernek a Baskerville-uradalom közelében volt földje. Az ifjú leányzó azonban, lévén jól nevelt és tisztességes nőszemély, messze kerülte Hugót, mivel rossz hírét nagyon is jól ismerte. Így esett, hogy egy Mihály-napkor Hugó, öt vagy hat hozzá hasonló naplopó cimborája társaságában, belopózott a farmra, és elrabolta a leányt, tudván tudva, hogy atyja és bátyjai nincsenek otthon. A leányt Baskerville Hallba hozták, s egy emeleti szobába zárták, ők maguk pedig vad tivornyába kezdtek, ahogy ez minden este szokásuk volt. Nos, elképzelhető, hogy a szerencsétlen teremtés szinte eszét vesztette, hallván a kornyikálást és ordítást meg a rettentő káromkodást, amely a fülébe hatolt odalentről, hiszen mondják, hogy ha Hugó Baskerville borközi állapotba került, olyan kifejezésekre ragadtatta magát, amelyek még azt is tönkresilányították, aki kimondta őket. Végre is, nagy szorultságában a lány megtette, ami még egy bátor és tetterős férfiúnak is dízére vált volna, vagyis a déli falon terpeszkedő borostyán ágainak segítségével (ez ott díszleg ma is) lebecsátkozott az esőcsatornán, s aztán megindult hazafelé a lápon át, lévén otthona és Baskerville Hall között a távolság három mérföld.

Történt pedig, hogy mindezek után nem sokkal Hugó otthagya vendégeit, hogy ételt és italt vigyen foglyának - nyilván más, gonoszabb dolgok is szándékában voltak -, amikor is a kalickát üresen, a madárkának pedig hült helyét lelte. Ekkor minden bizonytalán maga az ördög szállta meg, hisz szinte nyakát törve rohant le a lépcsőkön az ebédlőterembe, felugrott a terebélyes asztalra, vadul söpörve le a butéliákat és tálakat, és a társaság füle hallatára hangos szóval megesküdt, hogy ám legyen teste és lelke még azon éjjel a gonoszé, csak a hajdon kerülhessen a hatalmába. S miközben cimborái szájtátva és rémülten szemlélték e dühkitörést, egyikük, ki már velejéig romlott volt, vagy talán a többiekénél is részegebb, felordított, hogy kutyákat kell a lányra uszítani. Amire is Hugó kirohant a házból, s odakiáltott inasainak, hogy nyergeljék fel kancáját, és kössék el az ebeket. A kutyákkal megszimatoztatta a leánynak egy kendőjét, egy szemvillantás alatt csoportba állította őket, s már el is tűnt velük pokoli hangzavar közepette a holdfényben fürdő lép irányában.

Egy kis ideig az ivócimborák értelmetlenül ácsorogtak, hiszen mit sem fogtak fel abból, ami ily rövid idő alatt játszódott le a szemük előtt. Pislákoló értelmük azonban nem-sokára felébredt, s kezdtek megsejteni, mi dolog készül. Hatalmas zűrzavar keletkezett: egyesek pisztolyaikat, mások lovukat követelték, megint mások inni akartak volna, s bor után kiáltoztak. Időbe telt, míg zavaros fejük valamennyire kijózanodott, s ekkor valamennyien, szám szerint tizenhárman, nyeregbe szálltak, és megkezdték a hajszát. A hold ezüst fénye bevilágította alakjukat, miközben sebesen lovagoltak előre azon az útvonalon, amelyet a leánynak is követnie kellett, ha otthonába akart jutni.

Egy vagy két mérföldet haladhattak, amikor egy virrasztó pásztoremberrel találkoztak. Odakiáltottak neki, tudakolva, látta-e a prédát. Az ember, így mondják, először szólni sem tudott, olyannyira hatalmába kerítette a rémület, de végül is eldadogta, hogy igen, látta a szerencsétlen leányt a kutyákkal a nyomában. - Láttam én azonban egyebet is - mondta -, láttam, amint Hugó Baskerville ellovagol mellettem fekete kancáján, s mögötte ott futott egy pokolból elszabadult toportyán, s isten óvjon tőle, hogy valaha is még egyszer az utamba kerüljön.

Az ittas uraságok csúf szidalmakkal illették a pásztort, majd továbblovagoltak. De hátuk nemsokára libabőrösre vált. Paták zaja hangzott, és a lóp belseje felől egyszer csak előbukkant a fekete kanca, s tajtékozva lecsüngő kantárszárral és üres nyereggel vágta-tott el mellettük. A részeg lovagok most sűrű csoportba tömörültek, mint a megriasztott nyáj, de azért folytatták útjukat a mocsárvidéken át, noha mindegyikük örömmel s azonmód megfordult volna, ha nem lettek volna ott a társai. Így haladtak tovább, de most már lassan, s végül is elérték a kutyákat. Az ebek, noha messze földön ismertek voltak nevelésükről és származásukról, egy csomóban vinnyogva álltak egy mély horpadás előtt; némelyikük megpróbált elosonni, némelyikük meg egész testében remegve, kimeredt szemmel bámulta az útjukban megnyíló keskeny hasadékat.

A társaság megtorpant. Elképzélhetni, hogy jóval józanabbak voltak, mint mikor útnak indultak. Legtöbbjük a világ minden kincséért sem ment volna tovább, de hárman közülük, a legbátrabbak (bár az is lehet, hogy csak a legrészegebbek) előrelovagoltak a hasadékgig. Ez egy széles tisztáshoz vezetett, amelyen két hatalmas, még ma is látható kődarab állott; régi-régi idők s egy ismeretlen, azóta elfeledett nép emlékei. A hold élesen bevilágította a tisztást, amelynek közepén, ahol összeesett volt a félelemtől és kimerültségtől, holtan hevert a szerencsétlen leány. De mégsem a holttest látványa, sőt nem is a közelében heverő Hugó Baskerville teteme volt az, amely e semmitől sem rettegő garázda fickók ereiben megfagyasztotta a vért, hanem hogy Hugó fölött, torka után kapdosva, egy nem evilági lény magasodott, egy nagy fekete, kutya formájú bestia, nagyobb minden valaha létezett földi ebnél. A szörny az ifjak szeme láttára harapta át Hugó Baskerville torkát, majd rájuk vetve parázsló szemét, agyarait csattogtatta, mire a három férfi vadul felüvöltött a rémülettől, és sikoltozva esztelenen vágta-be kezdett a lápon át visszafelé, hogy legalább életét mentse. Mondják, egy közülük még azon éjszaka meghalt, a másik kettő pedig önmaga roncsaként tengette napjait haláláig.

Hát ez a története, kedves fiaim, a szörnyetegnek, amely, mint ismeretes, azóta sem szűnt meg gyötörni családunkat. Mindezt azért vetettem papírra, mivel az ismert dologtól mégis kevésbé rettegünk, mint azoktól, melyeket csupán sejtünk, és félig-meddig tudunk. Kétségtelen ugyanis, hogy családunknak sok tagja ért szerencsétlen véget, sokak halála volt hirtelen, véres és megmagyarázhatatlan. Mégis hadd vessük bizalmunkat a Gondviselés végtelen jóságába, hisz alig hihető, hogy a Szentírásban említett három-négy nemzedéken túl büntesse az ártatlant. Nem tehetek egyebet, fiaim, mint hogy a gondviselésre bízalak benneteket, és óva intselek: tartózkodjatok attól, hogy az éjszaka óráiban, amikor ott a gonosz uralkodik, lábatokat a lópvidékre tegyétek.

(Ezt az írást Hugó Baskerville hagyta hátra fiainak, Rodgernak és Johnnak, azzal a fenntartással, hogy tartalmából mit se áruljanak el nővérüknek, Elizabethnek.)”

Miután Dr. Mortimer befejezte a különös történet felolvasását, szemüvegét feltolta homlokára, és mereven nézett Sherlock Holmesra. A detektív ásított, és a cigaretta végét behajította a kandallóba.

- Vége? - kérdezte.

- Ön szerint nem érdekes?

- Annak, aki szereti a meséket, feltétlenül.

Dr. Mortimer ekkor egy összehajtogatott újságot húzott ki a zsebéből.

- Most pedig, kedves Holmes, hadd mutassak valami újabb keletű dolgot! Ez itt a *Devoni Híradó* ez év június tizennegyedik száma. Van benne egy rövid cikk Sir Charles Baskerville halálának körülményeiről. Az esemény alig valamivel a cikk megjelenése előtt történt.

Barátom könnyedén előrehajolt, arca érdeklődést tükrözött. Látogatónk megigazította a szemüvegét, és olvasni kezdett.

„Sir Charles Baskerville hirtelen halála meggyeszte nagy részvétet váltott ki, annál is inkább, mivel az elhunytól az utóbbi időben az a hír járta, hogy Közép-Devon liberális párti jelöltjeként valószínűleg fellép a következő választáson. Noha Sir Charles csak viszonylag rövid ideje lakott Baskerville Hallban, szeretetre méltó jelleme és példátlan nagylelkősége elnyerte számára mindazoknak a szeretetét és megbecsülését, akik valaha is kapcsolatba kerültek vele. Az újjgazdagoknak ebben a nyüzsgő korában minden bizonnyal jóleső felfedezésnek számított, hogy egy régi helybeli család sarja, leküzdvé a famíliára nehezdedő balsorsot, ismét vagyona tette szert, és vagyona révén megpróbálta feleleveníteni a régi dicsőséget. Mint tudjuk, Sir Charles bizonyos dél-afrikai pénzületekből szép összegeket keresett. Bölcsebb lévén, mint azok, akik nem elégszenek meg sikerükkel, és inkább megvárják, míg a sors ellenük fordul, felszámolta ottani érdekléseit, és visszatért Angliába. Mindössze két éve annak, hogy letelepedett Baskerville Hallban. Szóbeszéd tárgya, hogy nagy tervei voltak a gazdaság újjászervezésére és felvirágoztatására. Tervei kivételében halála most megakadályozta. Gyermektelen lévén, nyíltan kifejezte abbéli kívánságát, hogy míg él, vagyonának az egész környék vegye hasznát, nem csoda tehát, hogy annyian fájlalják korai végét. E hasábokon gyakran adtunk hírt nagylelkű adományairól, amelyeket annyiszor juttatott helybeli és megyei jótékony célú akcióknak.

Sir Charles halálának körülményei mindmáig nincsenek egészen tisztázva, noha az illetékesek mindent megtettek, hogy eloszlassák a rémhíreket, amelyek babonás hiedelmek alapján keltek szárnyra. Semmi ok sincs rá, hogy ez alkalommal bármiféle büntényt gyanítsunk, vagy hogy egyáltalán úgy képzeljük, mintha az elhunyt nem természetes halállal múlt volna ki. Sir Charles özvegy volt, és sok tekintetben valóban különös felfogású ember. Tekintélyes vagyona ellenére egyszerű életet élt, s belső cselédsége Baskerville Hallban csupán egy Barrymore nevű házaspárból állt; a férfi volt a komornyik, s felesége vezette a háztartást. Vallomásuk, amely más közelálló közléseivel is egyezik, arra utalt, hogy Sir Charles egészsége egy bizonyos idő óta nem volt rendben, és hogy ennek oka a szívnek valamely elváltozásában keresendő, ami aztán hirtelen elsápadásban és kipirulásban, kifulladásban és szinte állandó depressziós rohamokban jelentkezett. Dr. James Mortimer, aki az elhunyt barátja s egyben kezelőorvosa volt, hasonló értelemben tett vallomást.

Ami a tényeket illeti, ezek röviden összefoglalhatók. Sir Charles Baskerville-nek az volt a szokása, hogy esténként, lefekvés előtt végigsétált Baskerville Hall híres tiszafa-alléján. A Barrymore házaspár úgy vallott, hogy ez állandó s régi szokása volt. Június negyedikén Sir Charles kinyilvánította azt a szándékát, hogy másnap Londonba utazik, és megparancsolta Barrymore-nak, hogy csomagolja be poggyászát. Este kiment szokásos

lefekvés előtti sétájára; ilyenkor mindig elszívott egy szivart is. E sétáról azonban nem tért vissza. Éjfél tájban Barrymore, aki nyitva találta a kastély ajtaját, nyugtalankodni kezdett, és lámpát gyújtva elindult, hogy megkeresse gazdáját. Aznap esett, Sir Charles nyomait tehát könnyen lehetett követni a sétányon. Az allé fele útján egy kapu van, amely a lápra nyílik. Bizonyos jelek azt mutatják, hogy Sir Charles egy ideig ott állt a kapunál. Aztán folytatta útját; holttestét az allé másik végén lelték meg. Barrymore-nak az az állítása, hogy gazdájának lábnyomai, miután túlhaladt a kapun, lényegesen elváltoztak, és hogy úgy tűnt, mintha Sir Charles lábujjhegyen folytatta volna útját, még nem nyert magyarázatot. Egy Murphy nevű cigány lókupec ez idő tájt innen nem messze, a lápvidéken tartózkodott, de saját bevallása szerint ital hatása alatt állott. Vallomása szerint hallott valamilyen kiáltást, de azt már nem tudta megmondani, hogy ez milyen irányból jött. Erőszak nyomait nem lehetett fölfedezni a holttesten, bár a doktor vallomása rámutatott, hogy az elhunyt arca hihetetlenül eltorzult - olyannyira, hogy Dr. Mortimer először hinni sem akarta, hogy barátja és páciense fekszik előtte -, de aztán kiderült, hogy ez a jelenség nem ritka olyan esetekben, amikor a szív működés elégtelensége okozza a halált. Ezt a magyarázatot a boncolás csak megerősítette, hiszen régi szervi bajt mutatott ki, és a halottkém is ebben jelölte meg a halál okát. Voltaképpen kedvező, hogy a vizsgálat erre a megállapításra jutott, hiszen magától értetődően igen nagy a fontossága annak, hogy Sir Charles örököse letelepedjék Baskerville Hallban, és hogy folytassa az elhunyt oly tragikusan félbeszakított művét. Föltehető ugyanis, hogy ha a halottkém tényszerű megállapításai nem vetnek véget a mendemondáknak, amelyek szájról szájra jártak az ügygel kapcsolatban, nemigen vállalkozik rá senki, hogy ideköltözzék. Tudomásunkra jutott, hogy a legközelebbi számba vehető rokon Mr. Henry Baskerville, aki Sir Charles Baskerville ifjabb fivérének fia, és aki még remélhetőleg életben van. Amikor legutoljára hír jött felőle, az ifjú úriember Amerikában tartózkodott, s az illetékesek máris megtették a szükséges intézkedéseket, hogy az örökös tájékoztathassák szerencséséről.”

Doktor Mortimer összehajtotta az újságot, és visszatette a zsebébe.

- Ezek azok a tények, Mister Holmes, amelyek nyilvánosságra kerültek Sir Charles Baskerville halálával kapcsolatban.

- Igazán köszönöm önnek - mondta Sherlock Holmes -, hogy felhívta figyelmemet egy esetre, amely nem nélkülözi az érdekesség bizonyos vonásait. Annak idején olvastam róla néhány újságvéleményt, de mivel erősen el voltam foglalva a bizonyos jelentéktelen, vatikáni ékszerlopási ügygel, és mert minden igyekezetemmel azon voltam, hogy eleget tegyek a pápa kívánságának, néhány érdekes angol bűneset felől nem informálódhattam kellőképpen. Ugye, azt mondta, hogy a cikkben minden nyilvánosságra került tény benne van?

- Igen, ezt mondtam.

- Akkor most szeretném hallani azokat a tényeket, amelyek nem kerültek nyilvánosságra.

Holmes hátradőlt, kezét karba tette, és felöltötte legközönyösebb és legfölnyesebb arckifejezését.

- Hadd kezdjem azzal - mondta Dr. Mortimer, akin látnivalóan hirtelen heves felindulás vett erőt -, hogy elárulok egy titkot, amelyet még senkivel sem közöltem. Őszintén szólva eddig azért nem beszéltem róla, még a hivatalos vizsgálat alkalmával sem, mert fura szerep egy tudományos ember számára, hogy babona védelmében álljon ki. Volt egy másik okom is. Ez az, hogy egyezően az újság véleményével, én is úgy gondolom, senki sem volna hajlandó beköltözni Baskerville Hallba, ha a birtok amúgy is rossz híre csak növekednék a közeljövő-

ben. Mindkét ok elegendő volt arra, hogy úgy érezzem, jogom van hozzá, hogy hallgassak. Haszna nem lett volna, ha másképp cselekszem. Önökkel szemben azonban nem látom semmi szükségét, hogy ne legyek őszinte.

Vidékünk, a lápvidék meglehetősen gyéren lakott, s akik mégis ott élnek, erősen egymásra vannak utalva. Gyakran tettem hát tiszteletemet Sir Charles Baskerville-nél. A Lafter Hall-beli Mister Frankland és Mister Stapletonon, a természetbúváron kívül messze mérföldre sem található iskolázott ember. Sir Charles visszavonult ember volt, de betegsége véletlenül összehozott bennünket, és közös tudományos érdeklődésünk barátságot formált az ismeretségből. Sir Charles rengeteg tudományos anyagot hozott haza Dél-Afrikából, így aztán számos kellemes estét töltöttünk el azzal, hogy a busmanok és a hottentották anatómiáját hasonlítottuk össze, és nagyokat vitatkoztunk.

Az utóbbi néhány hónap folyamán egyre világosabban kezdtem látni, hogy Sir Charles idegrendszere közel áll az összeomláshoz. Páciensem komolyan hitte a legendát, amelyet az imént felolvastam önöknek, sőt olyannyira szívére vette, hogy noha szívesen sétált a birtok területén, semmi sem tudta volna rávenni, hogy éjszaka a láp földre tegye a lábát. Bármily hihetetlennek is tűnik ez az ön szemében, Mister Holmes, barátom lelke legmélyéig meg volt győződve róla, hogy családján átok ül, és valóban, amit erről a családi hagyomány alapján elmondhatott, nem biztatott sok jóval. Valamilyen földöntúli gonosz jelenség képe látnivalóan szünet nélkül üldözte, és nemegyszer kérdezett meg, hogy láttam-e éjszaka, beteglátogató körutam alkalmával valamiféle furcsa lényt, hallottam-e szokatlan kutyavonítást. Az utóbbi kérdést több alkalommal is feltette, s hangján mindannyiszor érzett a visszafojtott izgalom.

Jól emlékszem egy estére, amikor - alig három héttel a végzetes esemény előtt - a ház elé hajtottam. Sir Charlest véletlenül éppen a kastély kapujában találtam. Leszálltam homokfutómról, s elindultam feléje, amikor észrevettem, hogy csupán elnéz fölöttem, s arcán a legszörnyűbb iszonyodás kifejezésével mered a távolba. Hirtelen megfordultam, és sikerült is tekintetemmel elkapnom valamit: mintha egy jókora fekete borjú vágott volna át a kastélyhoz vezető úton. A megboldogult oly izgatott volt, és annyira hatása alatt állott a jelenségnek, hogy kötelességemnek tartottam, hogy odamenjek, ahol az állatot láttam, és megpróbáljam megkeresni. Az élőlénynek sajnos nyoma veszett, a hatás azonban, amelyet páciensem lelkivilágára gyakorolt, megmaradt.

Vele töltöttem az egész estét, és ekkor történt, hogy felindulása magyarázataként ismertette velem a különös históriát, melyet az imént elsőnek olvastam fel. Ezt az epizódot csupán azért említem, mivel a bekövetkezett tragédia fényében most már tulajdonítok neki valamelyes jelentőséget, noha akkor úgy láttam, hogy az egész szót sem érdemel, és barátom izgalma fölöttébb oktalan.

Sir Charles tanácsomra határozta el, hogy Londonba utazik. Hogy szíve meg van támadva, efelől nem volt kétségem, és azt is megértettem, hogy az állandó félelem, amelyben él - jöllehet e félelem oka józanul semmiképp sem igazolható - napról napra ront egészségi állapotán. Úgy véltem, néhány hónapi londoni tartózkodás eltereli majd figyelmét a dologról, és újjászületve tér majd vissza. Mister Stapleton, aki közös barátunk volt, és aki éppúgy aggódott, mint én Sir Charles egészsége miatt, hasonlóképpen vélekedett. És ekkor következett be a szörnyű katasztrófa.

Halálának éjszakáján Barrymore, aki a szörnyű fölfedezést tette, lóhalálában menesztette hozzám Perkinst, az istállószolgát, és mivel még nem feküdtem le, az esemény után egy órával már ott voltam Baskerville Hallban. Rögtön ellenőriztem és egyeztettem valamennyi fellelhető adatot, amely most már a vizsgálati anyagban is szerepel. Követtem a lábnyomokat végig a

tiszafa-allén, megszemléltem a helyet a lápra nyíló kertkapunál, ahol Sir Charles látnivalóan egy darabig várakozott, megfigyelhettem, hogy ettől a ponttól kezdve valóban elváltoztak a lábnyomok, de észrevettem azt is, hogy a felázott, kavicsos talajon más nyomok nem voltak, kivéve persze a Barrymore-ét, majd alapos vizsgálatnak vettem alá a holttestet, amelyet megérkezéséig nem érintett senki. Sir Charles arcára borulva feküdt, karját széttárta, ujjai a földet markolázták, és arcvonásai valamilyen erős indulat hatása alatt annyira eltorzultak, hogy aligha mertem volna esküvel bizonyítani a holttest azonosságát. Egy bizonyos, hogy fizikai behatásnak vagy sérülésnek nem volt nyoma. A vizsgálat alkalmával Barrymore egy ponttal kapcsolatban azonban hamisan vallott. Azt állította ugyanis, hogy a holttest körül a földön nem voltak nyomok, illetve, hogy nem vett észre egyet sem. Én azonban kénytelen voltam észrevenni őket. Kicsit távolabb estek, de frissek voltak, és tisztán kivehetők.

- Mik voltak ezek? Lábnyomok?

- Lábnyomok.

- Férfié vagy nőé?

Dr. Mortimer különös tekintetet vetett ránk, majd halkán, csaknem suttogva válaszolta:

- Mister Holmes, ezek a nyomok egy hatalmas kutya lábnyomai voltak.

3. A FELADAT

Bevallom, megborzongtam ezekre a szavakra. A doktor hangján is érzett a megrendülés. Mélyen felkavarhatta, amit elmondott nekünk. Holmes izgalmában szinte meggörnyedt, és szemében megjelent a kemény, hideg ragyogás, amely mindig is biztos jele volt annak, hogy felajzotta valami.

- Tényleg látta a nyomokat?

- Ahogy most önt.

- És mégsem említette senkinek?

- Mi értelme lett volna?

- Hogy lehet, hogy más nem vette észre?

- A nyomok körülbelül húsz yardra eshettek a holttesttől, és senki sem törődött velük. Gondolom, én sem igen törődtem volna, ha nem ismerem a sátán kutyájának történetét.

- Sok juhászkutya van a láp földön?

- Feltétlenül, de azok nem jöhetnek számba itt.

- Szóval nagy volt?

- Óriási.

- A holttest közelében semmit nem talált, igaz?

- Semmit.

- Milyen idő volt aznap éjszaka?

- Ködös. Fúj a szél.

- Esni azonban nem esett?

- Nem.

- Hogy fest az az allé tulajdonképpen?

- Két sor vén tiszafából áll, tizenkét láb magas, és teljesen áthatolhatatlan. A sétaút a közepén körülbelül nyolc láb széles.

- Van valami a fák és a sétaút között?

- Igen, egy körülbelül hat láb széles gyepszőnyeg mindkét oldalon.

- Ha jól értettem, a sövénybe egy helyen kaput vágtak.

- Igen, léckaput, amely a lápra nyílik.

- Van egyéb kijárat is? Úgy értem, hogy az alléból...

- Nincs.

- Ahhoz tehát, hogy valaki az alléba juthasson, vagy a házból kell jönnie, vagy ha a mocsár felől közelíti meg, akkor a kapun át, igaz?

- A faszor túlsó végén van másik kijárat is, mégpedig egy faházon keresztül.

- Ezt persze Sir Charles nem érte el?
- Nem. Körülbelül ötven lábnyira feküdt tőle.
- Most hadd kérdezzek valami fontosat, Dr. Mortimer. A nyomok, amelyeket fölfedezett, csupán az ösvényen voltak láthatók, vagy a fűvön is?
- A fűvön nem látszott semmi.
- Az ösvénynek azon az oldalán voltak, ahol a kapu van?
- Igen, pontosan azon az oldalon voltak, ahol a kapu van.
- A dolog kezd érdekelni. De van itt még valami. Zárva volt a kapu?
- Zárva. És le volt lakatolva.
- Milyen magas a kapu?
- Körülbelül négy láb magas.
- Könnyen át lehet jutni rajta?
- Elég könnyen.
- És milyen nyomokat figyelt meg a kapunál?
- Semmi különöset nem vettem észre.
- Az ég szerelmére! Hát senki sem nézett körül ott?
- De igen, én magam is.
- És nem talált semmit?
- Valahogy össze volt kavarodva az egész. Egy biztos, hogy Sir Charles öt vagy tíz perccig ott állhatott.
- Hát ezt honnan veszi?
- Kétszer ütötte le a hamut a szivarjáról.
- Ez igen! Mit szól hozzá, Watson, új kollégánk van, amelyet mindig szerettünk volna! Lábnyomok?
- Csupán saját nyomai maradtak hátra ezen a darabka kavicsos részen. Egyéb nyomokat nem tudtam fölfedezni.

Sherlock Holmes türelmetlen mozdulattal ütött a térdére.

- Bár ott lehettem volna! - kiáltotta. - Az eset, úgy látszik, megérdemli a legnagyobb figyelmet, s igazi kincsesbánya egy valódi szakértőnek. Sajnos, a kavicsos ösvényt, amelyből valószínűleg egész tömeg tényét olvashattam volna ki, azóta nyilván latyakká változtatta az eső, és a felismerhetetlenségig feltúrták a kíváncsi parasztok klumpái. Ej, ej, kedves Dr. Mortimer, hogyhogy nem gondolt rá, hogy rögtön értem küldjön? Tudja, mekkora felelősséget vett a vállára?
- Nem küldhettem önért, Mr. Holmes, mégpedig egyszerűen azért, mert akkor fel kellett volna fednem az ismertett tényeket, márpedig ugye megmagyaráztam, miért gondoltam helyesebbnek, ha hallgatok. Meg különben is...
- Mondja csak bátran!

- Vannak dolgok, amelyek a legokosabb és legtapasztaltabb detektív képességeit is meghaladják.

- Szóval azt hiszi, hogy földöntúli jelenséggel állunk szemben?

- Ezt nem mondtam.

- Nem, de nyilván gondolja.

- A tragédia óta, Mr. Holmes, több olyan eset jutott tudomásomra, amely nehezen egyeztethető össze az általunk ismert természeti törvényekkel...

- Nocsak!

- Fölfedeztem például, hogy jóval a szomorú eset előtt többen láttak a lápvidéken egy különös lényt, amely könnyen lehet a Baskerville család démona, s amely semmiféle, a tudomány által eddig ismert élőlényvel nem azonosítható. A megfigyelők egybehangzóan állítják, hogy a szörny hatalmas volt, s hogy szőre foszforeszkált, hátborzongatóan vonított, és túlvilági lény benyomását keltette. Informátoraimat keresztkérdéseknek is alávettem, de kivétel nélkül (egy keménykötésű helybeli nemesember, egy kovács és egy környékbeli paraszt) ugyanúgy mondták el megfigyeléseiket a szörnyvel kapcsolatban. Tapasztalataik viszont tökéletesen egybevágnak azzal, amit a legendabeli kutyáról tudunk. Biztosíthatom önöket, hogy a körzetben olyannyira úrrá lett a félsz, hogy mostanában aligha vállalkoznák rá valaki, hogy éjnek idején kimerészkedjék a láp földre.

- És maga, doktor Mortimer, természettudományos képzettségű ember létére csakugyan hiszi, hogy természetfölötti jelenségről van szó?

- Nem tudom, mit gondoljak.

Holmes vállat vont.

- Én mindeddig csupán evilági esetekre korlátoztam tevékenységemet - mondta. - A magam szerény módján küzdöttem és küzdök a gonoszság ellen, de hogy magát az ördögöt próbáljam nyakon csípni, ez eddig eszembe sem jutott. Azt azonban el kell ismernie, Mortimer, hogy a lábnyom reális valami.

- A mondabeli kutya is elég reális volt ahhoz, hogy kiharapja egy férfi torkát, ez azonban mit se változtat pokolbeli mivoltán.

- Látom már, hogy fizikusból metafizikussá akar átvedleni, doktor Mortimer. Na de mondja csak, ha mégis ezek a nézetei, minek jött hozzám? Miben lehetek én a segítségére? Egyik pillanatban azt mondja, hogy értelmetlenség kutatni Sir Charles halála titkát, a másik pillanatban pedig arra akar rábírtani, hogy máris fogjak hozzá.

- Azt nem mondtam, hogy fogjon hozzá.

- De hát akkor mi módon segíthetnék?

- Azzal, ha megmondja, mit csináljak Sir Henry Baskerville-lel, aki - Dr. Mortimer órájára pillantott - pontosan egy és egy negyed óra múlva érkezik a Waterloo állomásra.

- Ő az örökös?

- Ő. Sir Charles halálát követően tudakozódtunk utána, és felfedeztük, hogy Kanadában farmerkedik. A hírek szerint, legalábbis amelyek eljutottak hozzánk, minden vonatkozásban nagyszerű ember. Hadd jegyezzem meg, hogy most nem mint orvos beszélek, hanem mint Sir Charles végrendeletének meghatalmazott végrehajtója.

- Nincs több örökös, más nem jelentett be igényt?

- Senki más. Az egyetlen másik rokon, akinek még sikerült nyomára jutnunk, Rodger Baskerville, Sir Charles ifjabbik fivére. A középső, a Henry fiú apja még fiatalon meghalt. Rodger, a legfiatalabb, afféle fekete báránynak számított a családban. Az uraskodó hajlamú Baskerville-ekre ütött, és mondják, hogy szinte kiköpött mása volt a mondabeli Hugónak. Angliában hamar égni kezdett talpa alatt a talaj, így aztán Közép-Amerikába menekült, ahol meg is halt 1876-ban sárgalázban. Henry tehát az utolsó Baskerville. Hetven perc múlva találkozom vele a Waterloo állomáson. Táviratot kaptam, hogy ma délelőtt érkezett Southamptonba. Nos, Mister Holmes, mit tanácsol, mi legyen velem?

- Miért ne jöhetne vissza a családi fészekbe?

- Hát persze, miért is ne! Ugyanakkor mégis meggondolandó, hogy visszatérjen-e, hiszen valahány Baskerville letelepszik itt, előbb-utóbb utoléri a végzet. Biztos vagyok benne, hogy ha Sir Charles beszélhetett volna velem halála előtt, bizonyára tiltakozott volna ellene, hogy a család utolsó sarja, egy nagy örökség várományosa idejőjjön erre az átkozott helyre. Viszont tagadhatatlan, hogy a szegény, terméketlen vidék jóléte az örökös jelenlétén áll vagy bukik. Mindaz a sok jó, amelyet Sir Charles eddig tett, nyomtalanul eltűnik, ha nincs lakója Baskerville Hallnak. Azért jöttem ide ezzel az ügygel, és azért kérek éppen öntől tanácsot, mert úgy érzem, ez a kötelességem saját, jól felfogott érdekeimmel szemben is.

Holmes egy darabig gondolkozott.

- Hadd foglaljam össze a feladatot - mondta. - Önnek tehát az a véleménye, hogy valamiféle földöntúli erő hatására Dartmoor veszélyes hellyé vált a Baskerville-ek számára. Ez a véleménye, nemde?

- Annyit mindenesetre mondhatok, hogy vannak bizonyos jelek, amelyek erre mutatnak.

- Pontosan. De gondolja csak meg, ha ez a teória helytálló, vagyis hogy másvilági erők játszanak közre, a balsors éppúgy utolérheti Londonban is az ifjú úriembert, mint Devonban. Az olyan ördög, amelynek csupán annyi a hatalma, mint egy egyházközségi sekrestyésnek, nem lehet igazi ördög.

- Ön egy kicsit túl könnyedén kezeli ezt az ügyet, Mister Holmes. Bizonyára nem tenné, ha lett volna személyes élménye is. Ha jól értettem, az a véleménye tehát, hogy a fiatal uraság éppoly biztonságban lesz Devonban, mint Londonban. Ötven perc múlva itt van. Mit javasol?

- Azt javaslom uram, hogy hívjon kocsit, fűttyentsen a spanieljének, amely már kaparássza a bejárati ajtót, szépen induljon el a Waterloo állomásra, és várja meg ott Sir Henry Baskerville-t.

- S aztán?

- Aztán majd nem mond neki semmit egészen addig, amíg el nem döntöttem, mi a teendő.

- Mennyi időbe kerül, míg ezt eldönti?

- Huszonnégy órába. Holnap tízkor itt várom, Dr. Mortimer. Nagyon hálás leszek, ha meglátogat. Ami terveimet illeti, sokat segítene, ha magával hozná Sir Henry Baskerville-t is.

- Ahogy kívánja, Mr. Holmes.

Mortimer a mondott időpontot kézelőjére firkálta, és a maga különös, bóklászó, szórakozott módján elsietett. Már a lépcsőnél járt, amikor Holmes utána szólt.

- Még csak egyetlen kérdést, doktor Mortimer! Azt mondta, hogy Sir Charles Baskerville halála előtt többen látták ezt a jelenést a láp területén.

- Igen, hárman.

- A haláleset után is látta valaki?

- Erről még nem hallottam.

- Köszönöm. Jó napot.

Holmes a belső elégedettségnek azzal a nyugodt kifejezésével ült vissza székébe, amely nála mindig együtt járt azzal, ha neki való feladatot kapott.

- Megy valahová, Watson?

- Föltéve, ha nem segíthetek valamiben.

- Nem, drága barátom, ha itt lesz az ideje, majd jelentkezem. Az ügy bizonyos nézőpontból tekintve remek, sőt egyedülálló. Ha véletlenül Bradley boltja felé jár, szólna neki, hogy küldjön nekem egy font erős pipadohányt? Köszönöm szépen, örülnék, ha úgy intézné a dolgát, hogy estig elmaradhasson. Szeretném összegezni benyomásaimat ezzel a hallatlanul érdekes üggyel kapcsolatban.

A megfeszített agymunka óráiban, amikor a bizonyítékok minden egyes részletét gondosan mérlegelte, s szinte kijátszva őket egymás ellen, különböző elméleteket állított fel, és amikor végleg el szokta dönteni, mely tényezők fontosak és melyek lényegtelenek, nos, effajta foglalatosságai idején barátom egyenesen igényelte a visszavonultságot és a magányt. Egész napomat klubomban töltöttem hát, és estig vissza sem tértem Baker Street-i lakásunkba. Nem sokkal kilenc előtt léptem be újra a szalonba.

Amikor kinyitottam az ajtót, első benyomásom az volt, hogy kigyulladt a ház. A helyiség annyira tele volt füsttel, hogy az asztali lámpa fénye is alig tört át rajta. Miután mégis beléptem, hirtelen megnyugodtam: az erős pipadohány csípős szaga fojtogatott és köhögtetett meg előbb. A ködfátyolon keresztül csupán körvonalait láttam Holmesnak, aki összekuporodva ült az egyik karosszékben, szájában fekete cseréppipája. Körülötte papírgombócok tucatjai.

- Talán megfázott, Watson? - kérdezte.

- Nem, de ez kész füstmérgezés.

- Tényleg elég sűrű, jó, hogy mondja.

- Hogy sűrű? Kibírhatatlan.

- Hát akkor nyissa ki az ablakot. Egész nap a klubjában volt, mi?

- Na de kedves Holmes!

- Miért? Talán igazam van?

- Persze, de hát honnan a...

Megzavarodott képemet látva, felnevetett.

- Maga olyan friss, Watson, olyan gyönyörűségeesen friss! Nem tudom megállni, hogy ne fordítsam kicsit maga ellen a fegyvereimet. Esik az eső, sár van, s egy úriember elmegy hazulról. Este úgy tér meg, hogy közben mi sem változott rajta. Kalapja is, cipője is ragyog. Egész nap ült valahol tehát. Na de hol? Barátai nincsenek. Hol is lehetett volna máshol, mint a...

- Hát persze, hol is lehettem volna?

- A világ tele van nyilvánvaló dolgokkal, amelyeket soha senki nem vesz észre. Mit gondol például, én hol voltam?

- Maga is ült.

- Tévedés, Devonban voltam.

- Lélekben?

- Úgy, ahogy mondja. Testem itt maradt ebben a karosszékekben, és távollétemben (le sem tagadhatnám) két nagy kanna kávét és rengeteg dohányt fogyasztottam. Miután maga elment, én leküldtem Stamfordhoz, és fölhozattam a láp föld katonai térképét, s lelkem ezen bolyongott egy álló napig. Büszke vagyok rá, hogy egész jól kiismertem magam rajta.

- Gondolom, nagy léptékű térképről van szó.

- A térkép egész részletes. - Holmes kiterített egy szeletet, és a térde fölött nézegette. - Itt van az a rész, amely érdekelt bennünket. Itt a közepén Baskerville Hall.

- Ami körül az erdő van?

- Az. Úgy sejtem, hogy a tiszafa-allé, noha a neve nincs föltüntetve, ebben az irányban húzódik, mégpedig mint maga is láthatja, a láptól jobbra és vele párhuzamosan. Ez a kis település itt Grimpen falucska, ahol Mortimer barátunknak van a főhadiszállása. Mint láthatja, ötmérföldes körzetben alig van néhány elszórt épület. Itt van például Lafter Hall, amelyről szintén említés esik a történetben. Erről a házról itt ugyancsak szó volt, ebben lakik valószínűleg ez a természetudós, Stapleton, ha jól emlékszem a nevére. Ez itt két parasztudvar: High Tor és Foulmire. Tizennégy mérföldre esik innen a híres dartmoori börtön. Mindeme pontok között és körül terpeszkedik az elhagyatott, holt lápvidék. Ez tehát a színhely, ahol tragédia játszódott le a közelmúltban, és ahol nekünk is lesz szerepünk nemsokára.

- Ronda hely lehet.

- Hát igen. A díszletezés a lehető legkiválóbb. Ha egyszer tényleg meg akar jelenni az ördög valahol, hogy beleavatkozzék az emberek dolgába, jobb helyet nem is választhatott volna.

- Szóval maga is hajlik rá, hogy természetfölötti okokkal magyarázza a történeteket?

- Az ördög megbízottai lehetnek húsból és vérből valók, nem gondolja? Mindenekelőtt két kérdést kell tisztáznunk. Mégpedig először, hogy egyáltalán történt-e bűncselekmény. Másodszor, hogy mi volt ez a bűncselekmény és hogyan követték el. Persze, ha doktor Mortimer sejtése helyes, és valóban olyan erőkkel állunk szemben, amelyek kívül esnek a természeti törvényeken, ez esetben nincs mit nyomoznunk. Addig is azonban, mielőtt erre a következtetésre jutnánk, mindenféle más magyarázatot is meg kell vizsgálnunk. Be lehet csukni az ablakot, ha nem zavarja. Fura, de nekem az a véleményem, hogy a koncentrált atmoszféra elősegíti a koncentrált gondolkodást. Addig még nem jutottam, hogy egy ládába bújjak, ha gondolkozni akarok, de meggyőződésemnek ez volna a logikus következménye. Nos, átgondolta az ügyet?

- Igen. Épp eleget gondoltam rá egész nap.

- Eredmény?

- Nagyon különös história, az biztos. Van valami sajátos karaktere az egész ügynek. Egyes részletei ugyancsak szembeötlőek. Például a lábnyomoknak ez az elváltozása. Mi a véleménye erről?

- Mortimer azt mondta, hogy Sir Charles lábujjhegyen haladt tovább az allé hátralevő részén.
- Csak azt ismételte el, amit valamilyen marha mondott a vizsgálatkor. Mi a fenének járná végig valaki lábujjhegyen az allét?
- Hát akkor?
- Szaladt, Watson. Kétségbeesve futott, hogy az életét mentse. Addig futott, míg meg nem szakadt a szíve, és össze nem esett.
- De mi elől futott?
- Erre kell majd rájöttünk. Egy biztos, hogy az elhunyt már akkor félőrült volt a félelemtől, mielőtt elkezdett volna futni.
- Ezt honnan veszi?
- Föltételezem, hogy az, amitől annyira félt, a lápon át közeledett feléje. Ha pedig ez így van, és ez nagyon is valószínűnek látszik, csak olyan ember kezd a háztól elfelé futni, ahelyett, hogy feléje futna, aki már előzőleg esztét veszttette. Ha elfogadjuk a lókupec vallomását, hogy tudniillik Sir Charles segítségért kiáltozott, abba az irányba futott, ahonnan legkevésbé várhatott segítséget. Aztán van itt egy másik kérdés. Kit várt ezen az estén, és miért várta éppen az alléban, és miért nem odabenn a házban?
- Azt hiszi, várt valakit?
- Barátunk öreg volt és beteges. Az érthető, hogy esti sétára indult, de az már ellentmondás, hogy ilyen kellemetlen, ködös időben tette ezt. Hihető-e azonban, hogy a rossz idő ellenére mégis megállt öt vagy tíz percre, ahogy ezt doktor Mortimer, akiről nem mertem volna ennyi gyakorlati érzéket feltételezni, nagyon helyesen következtette ki az elszórt cigarettahamuról?
- De hát Sir Charles minden este kiment sétálni!
- Az lehet, de kétlem, hogy minden este megállt volna a lápra nyíló kapunál. Éppen ellenkezőleg. A jelek azt mutatják, hogy irtózott a lépvidéktől, és elkerülte. Ezen az éjszakán mégis ott várakozott. Márpedig ez az éjszaka volt az, amely megelőzte londoni utazását. A dolog alakul, Watson. A kép kezd összeállni. Szabad kérem, hogy adja ide a hegedűmet? Egyelőre ne törjük tovább a fejünket, várjuk meg, míg reggel lesz, és fogadhatjuk doktor Mortimert és Sir Henry Baskerville-t.

4. A TITOKZATOS ÜZENET

A reggelizőasztalt korán leszedték, és Holmes házikárában várta vendégei érkezését. Ügyfeleink pontosan meg is jöttek: alig ütötte el az óra a tízet, amikor doktor Mortimer megjelent, nyomában az ifjú baronettel. Az utóbbi alacsony, élénk mozgású, fekete szemű, körülbelül harmincéves férfi volt, meglehetősen zömök alkattal. Vastag fekete szemöldökei voltak, arca erőt és harciasságot tükrözött. Oroszlánbarna tweedruhát viselt, s egész megjelenéséről sugárzott az olyan ember edzettsége, aki napjai java részét a szabad levegőn tölti. Nyugodt szemében és bizalomgerjesztő modorában mégis volt valami, ami rögtön elárulta a gentlemant.

- Engedjék meg, hogy bemutassam Sir Henry Baskerville-t - mondta doktor Mortimer.

- Hát igen - szólta Sir Henry -, akár hiszi, akár nem, kedves Sherlock Holmes, ha nem barátom javasolta volna, hogy ma délelőtt idejőjtek, magamtól jöttem volna. Maga, mint hallom, szeret rejtvényt fejteni... Nos, én ma összeakadtam eggyel, de ez, úgy látszik, több sütnivalót követel, mint amennyi nekem van.

- Kérem, foglaljon helyet, Sir Henry! Jól értettem, hogy máris valami különös élményben volt része Londonba érkezése óta?

- Jelentéktelen apróság, kedves Holmes. Afféle buta tréfa, úgy vélem. Ezt a levelet kaptam ma délelőtt, ha ugyan levélnek lehet nevezni az ilyesmit.

Egy borítékot helyezett az asztalra. Valamennyien odahajoltunk. Silány, szürkés színű boríték volt ez, a címet - Sir Henry Baskerville, Hotel Northumberland - nagy kusza betűkkel körmölték rá. A levelet a Charing Cross-i postahivatalnál adták fel, s a bélyegző dátuma a megelőző este volt.

- Ki tudta, hogy a Hotel Northumberlandben száll meg? - kérdezte Holmes, s vizsgáló tekintetet vetett látogatónkra.

- Senki sem tudhatta, ezt csak azután döntöttük el, hogy dr. Mortimer meg én találkoztunk.

- De, gondolom, doktor Mortimer is ott szállt meg.

- Nem, én egy barátomnál laktam - mondta a doktor -, előzőleg szó sem volt róla, hogy éppen ebbe a hotelba menjünk.

- Hm! Valakit, úgy látszik, nagyon érdekel, hol s merre járnak önök.

Holmes a borítékból egy négyrészt hajtott fél ív fogalmi papírt húzott elő, kinyitotta, és elsimította az asztalon. A közepén egyetlen mondat állt, amelyet felragasztott újságkivágásokból szerkesztettek össze: *Ha esze van, és félti az életét, elkerüli a lápvidéket.* Egyedül a *lápvidék* szót írták kézzel.

- Hát ez az - mondta Sir Henry Baskerville. - Talán meg tudná mondani, Holmes, mi a fenét jelent ez, és ugyan ki lehet az, aki ennyire érdeklődik személyes dolgaim iránt?

- Maga mit gondol, doktor Mortimer? Azt belátja, ugye, hogy ebben aztán nincs semmi természetfölötti.

- Ellenkezőleg, uram, szerintem nagyon is lehetséges, hogy ez a levél olyasvalakitől érkezett, aki meg van győződve róla, hogy az ügy igenis természetfölötti.

- Miféle ügy? - kérdezte Sir Henry meglehetősen élesen. - Az az érzésem, hogy az összes jelenlevő urak többet tudnak a dolgaimról, mint jómagam.

- Megígérhetem, Sir Henry, hogy mielőtt elhagyná ezt a helyiséget, ön is mindent fog tudni - mondta Sherlock Holmes. - Engedelmeivel azonban maradjunk egyelőre ennél a nagyon érdekes kis üzenetnél, amelyet nyilván tegnap este állítottak össze, és adtak postára. Van itt valahol egy tegnapi *Times*, Watson?

- Ott van a sarokban.

- Volna kedve idenyújtani? A vezércikknél nyissa ki, legyen szíves. - Holmes pillanatok alatt átfutotta a cikket, szemei csak úgy falták a hasábokat. - Ez itt egy vezércikk a szabadkereskedelemlről. Ha megengedik, felolvassék egy részletet belőle: „Akinek egy csöpp kis esze van, nem tagadhatja, hogy védővámokkal egyedül lehetetlen felpezsdíteni a gazdaságot, ugyanis, ha elkerüli is az ország egy esetleges ilyen törvény révén a behozatallal járó veszteségeket és hátrányokat, a gazdaság életét végső fokon mégiscsak kedvezőtlenül befolyásolná egy ilyen rendszabály, így hát aki a jövőt félti, semmiképp sem állhat ki fenntartás nélkül mellette.” - Na mit szól hozzá, Watson? - kiáltott fel Holmes felvillanyozódva, miközben elégedetten dörzsölte össze a tenyerét. - Hát nem csodálatos mondat ez?

Dr. Mortimer a beavatottak tekintetével nézett Holmesra, Sir Henry azonban értetlenül meresztette fekete szemét a detektívre.

- Bevallom, nem sokat értek vámokhoz s hasonlókhöz - mondta -, de úgy érzem, kicsit eltértünk a tárgytól, már ami a levelet illeti.

- Ellenkezőleg, Sir Henry, nagyon is a tárgynál vagyunk. Watson jóval többet tud módszeremről, mint ön, de tartok tőle, hogy ő sem egészen kapiskálja, mit jelent ez a mondat.

- Bevallom, nem látok semmi összefüggést.

- Pedig hát, drága Watson, az összefüggés oly nyilvánvaló, hogy már magától értetődik. *Ha - esze - van - és félti - az életét - elkerüli...* Még most sem látja, honnan kerültek elő ezek a szavak?

- A fenébe, tényleg! Nahát! Sose jutott volna eszembe! - kiáltott fel Sir Henry.

- Mint végső bizonyítékra hadd mutassak rá, hogy az *esze van* egy darabban van kivágva a lapból.

- Csakugyan!

- Ez minden képzeletemet felülmúlja, kedves Holmes - mondta Dr. Mortimer, és elismerően tekintett barátomra. - Ha csak azt mondta volna, hogy a mondatot újságcikkből vágta ki, én ezzel is megelégedtem volna. De hogy megmondja, melyikből, sőt hogy éppen ebből a vezércikkből, ez már kicsit túl magas nekem. De hát honnan tudta?

- Föltételezem, doktor, hogy meg tudja különböztetni egy néger koponyáját egy eszkimóétól.

- Minden bizonnyal.

- De hát hogyan?

- Egyszerűen, mert ez a specialitásom. A különbség nyilvánvaló. A koponya formája, a pofacsont s az állkapcsok alakja, ezenkívül...

- Nos, ez pedig az én specialitásom, s a különbségek ugyanilyen nyilvánvalók. Az én szememben éppoly nagy a különbség a *Times* cikkeinek borgisz szedése és az olcsó hetilapok petitje között, mint a maga négere és eszkimója koponyája között. A betűtípusok ismerete

nagyon is hozzátartozik a detektív fegyvertárához, bár bevallom, hogy egy ízben, fiatal koromban alaposan összetévesztettem a *Leeds Mercury* a *Western Morning News*-szal. De hát egy *Times* vezércikk egyedülálló valami a maga nemében, és ezeket a szavakat semmiképp sem vághatták ki máshonnan. Mivel az egész dolgot tegnap csinálták, fölötté valószínűnek látszott, hogy a szavakat meg is találom a tegnapi számban.

- Amennyire én követni tudom, kedves Holmes - mondta Sir Henry Baskerville -, szerintem ezt az üzenetet ollóval vágta ki.

- Körömolóval - mondta Holmes. - Arról, hogy az *elkerüli* két nyisszantásba került, látni való, hogy az illető rövid ollót használt.

- Értem. Valaki tehát kivágta az üzenetet egy rövid ollóval, fölragasztotta csirizzel...

- Gumiarábikummal - mondta Holmes.

- Szóval fölragasztotta gumiarábikummal... Most már csak azt szeretném tudni, miért írta a *lápvidéket* szót kézzel?

- Mert nyomtatásban nem találta meg. A többi mind egyszerű szó, és a legtöbb cikkben előfordul, de azt, hogy *lápvidéket*, már ritkábban lehet lapban fellelni.

- Hát persze, tényleg ez lehetett az oka! Kiolvasott még valami mást is ebből az üzenetből, kedves Holmes?

- Van ugyan itt még egy-két figyelemre méltó nyom, de az üzenet küldője gondosan ügyelt rá, hogy a lehető leggondosabban eltüntesse őket. A címet, amint bizonyára ön is megfigyelte, meglehetősen primitív betűkkel rótták a borítékra. A *Times* viszont olyan lap, amelyet csupán művelt emberek olvasnak. Joggal hihetjük tehát, hogy a levelet képzett ember állította össze, aki azonban azt a hitet szerette volna kelteni, hogy tanulatlan. Az a törekvése, hogy elváltatassa írását, ugyanakkor el is árulja. Ez azt jelenti ugyanis, hogy ön ismerheti a szerzőt, vagy legalábbis összeakadhat vele a későbbiek során. Ugyancsak észrevehette, hogy a szavak nem szép rendben vannak egymás mellé ragasztva, hanem elég kuszán. Egyik magasabban van, mint a másik. Az *életét* például egészen el van csúszva. Ennek oka lehet gondatlanság is, de nincs kizárva, hogy csupán az összeállító izgalma és sietsége okozta. Én mindenesetre afelé hajlok, hogy az ok a sietség lehetett, hiszen a levél összeállítása fontos dolog volt, és ilyesmiben mindenki igyekszik a lehető leggyorsabban eljárni. Ha mármost igaz az, hogy az illető sietett, felmerül a kérdés, miért sietett. A kérdés jogos, hiszen ha csak korán reggel adja is fel a küldeményt, Sir Henry akkor is kézhez kapja, mielőtt távozna a hotelból. Lehetséges, hogy az illető attól tartott, hogy félbeszakítják? De hát ki szakíthatta volna félbe?

- Ez már csak találgatás - mondta doktor Mortimer.

- Illetve helyesebben mérlegelés. A valószínű megoldások közül ki kell választanunk a legvalószínűbbet. Tény, hogy ezúttal kell dolgoztatnunk képzeletünket is, de ezt csak szigorúan tudományos alapon tehetjük. Az alapot az szolgáltatja, hogy mégiscsak tényekből indulunk ki, s ezekből próbálunk következtetésekre jutni. Nos, lehet, hogy ez doktor Mortimer szerint megint csak találgatás, de hát én csaknem biztos vagyok benne, hogy a címet egy hotelban írták.

- De hát miből gondolja ezt?

- Nézze csak: az illetőnek a tollal is, meg a tintával is baja volt. A toll egyetlen szó leírása közben kétszer is pacázott, és a rövid cím leírásához háromszor kellett bemártani, ami annak a jele, hogy a tintásüvegben csak nagyon kevés tinta lehetett. Na mármost, egy csupán magán-célokra használt toll és tintásüveg aligha kerülhet ilyen elhanyagolt állapotba, arról nem is

beszélve, hogy mindkettő egyszerre. De hát ismerjük a szállodák tintásüvegeit és tollait, azok mind ilyenek. Nyugodtan állíthatom tehát, hogy ha gondosan kiürítjük valamennyi szállodában a Charing Cross környékén a papírkosarakat, és megtaláljuk a szétszabdalt *Times*-vezércikk maradványait, akár rögtön nyakon csíphetjük a különös üzenet gazdáját. Ejha! Hát ez meg mi?

Miközben ezeket mondta, Holmes szeméhez emelte, s nagy gonddal vizsgálgatta a szavakkal megtűzdelt fél ív papírt.

- Nos?

- Semmi - mondta Holmes, s ledobta a lapot. - Csupasz fél ív papír, még vízjel sincs rajta. Azt hiszem, amit lehetett, mind kiszedtük ebből a fura levélből. Mondja csak, kedves Sir Henry, történt még más valami figyelemre méltó önnel, amióta Londonban van?

- Nem, nem hiszem, Mister Holmes.

- Nem volt olyan érzése, hogy valaki követi vagy figyel?

- Úgy érzem magam, mint aki egyszerűen belesétált egy ponyvaregénybe - mondta látogatónk.

- Ki a fene akarna engem követni vagy megfigyelni?

- Mindjárt rátérünk. Szóval nincs mit megemlítenie, mielőtt elmondanám az előzményeket?

- Ez persze attól függ, hogy mit tartunk említésre méltónak.

- Minden az, ami kívül esik a hétköznapi normális menetén.

Sir Henry elmosolyodott.

- Tudják, én még nem nagyon ismerem az itteni szokásokat, hiszen eddig javarészt az Egyesült Államokban és Kanadában éltem. Mégis, azt hiszem, az meglehetősen kívül esik, ahogy ön mondja, az élet normális menetén, ha az ember elveszti fél pár cipőjét.

- Elvesztette fél pár cipőjét?

- Na, de drága uram - kiáltott fel doktor Mortimer. - Az a cipő csak elkeveredett. Bizonyára ott lesz, ha visszamegyünk, a szállodában. Minek kell ilyesmikkel feltartani Mister Holmest?

- De hiszen megkért rá, hogy mondjam meg, történt-e velem valami rendkívüli...

- Pontosan - mondta Holmes. - Bármilyen ostobaságnak látszik is a dolog. Szóval még egyszer kérdem, elvesztette fél pár cipőjét?

- Hát igen! Elkeveredett. Nem tudom... Mindkettőt kivettem este az ajtó elé, s reggelre csak az egyik volt ott. A cipőtisztító fiú csak dadogott összevissza, amikor szóltam neki. A legviccesebb az egészben, hogy akkor este vettem a pár cipőt a *Stranden*, és még teljesen használatlan volt.

- De ha még használatlan volt, minek kellett kitisztíttatni?

- Boxcipő volt, és nem volt bekenve. Ezért raktam ki.

- Ha jól értettem, azután, hogy megérkezett Londonba, rögtön elindult, és vásárolt magának egy pár cipőt.

- Sok mindent vásároltam, Dr. Mortimer is eljött velem. Tudja, az a véleményem, ha már én leszek ott lenn az uraság, hát ennek megfelelően kell öltözködnöm is, márpedig őszintén szólva én eddig az ilyesmire édeskeveset adtam, odaát más a felfogás. Nos hát, sok egyéb dologgal együtt megvettem ezt a barna cipőt, hat dolláromba került, de mielőtt fölhúztam volna, el is lopták.

- Ez a lopás meglehetősen értelmetlennek látszik - mondta Sherlock Holmes. - Nekem is az a véleményem, mint doktor Mortimernek, hogy a cipő hamarosan meg fog kerülni.

- Hát akkor, uraim - ezt úgy mondta Sir Henry, mint aki végre elszánta magát -, az az érzésem, hogy épp eleget beszéltünk arról a kevésről, amit tudok. Itt az ideje, hogy megtartsák ígéretüket, és végre elárulják nekem, miről is van szó tulajdonképpen.

- Teljesen jogos kívánság - felelte Holmes. - Azt hiszem, legjobb lesz, ha Dr. Mortimer ismerteti az előzményeket, tekintve, hogy mi is tőle tudjuk őket.

A biztatásra tudós barátunk előhúzta zsebéből újságjait, és újra előadta az egész esetet, ugyanúgy, mint előző délelőtt. Sir Henry Baskerville a legnagyobb odaadással figyelt, s csak olykor-olykor adta jelét egy-egy közbekiáltással meglepetésének.

- Szép kis örökségbe keveredtem! Öröm az öröm mellé - sóhajtott, miután befejeződött az előadás. - A kutyáról persze én is eleget hallottam, kicsi koromtól kezdve. Tekintve azonban, hogy igazi családi história, sosem vettem komolyan. Ami azonban a nagybácsim halálát illeti, ez egy kicsit megzavart. Még mindig szédülök tőle. De úgy látszik, még maguknak sem sikerült tisztázniuk, kire tartozik ez az ügy: rendőrré-e vagy papra?

- Így van!

- És akkor itt van ez a levél, amit a hotelba küldtek. Szerintem tökéletesen beleillik a históriába.

- A levél azt jelenti, hogy valaki jobban tudja, mint mi, hogy miről van szó - jegyezte meg Dr. Mortimer.

- Azt is jelentheti persze - mondta Holmes -, hogy valaki jóindulattal viseltetik ön iránt, és csak figyelmeztetni akarja a veszélyre.

- Vagy csak el akarnak ijeszteni, hogy nyugodtan üzhessék kisdéd játékaikat!

- Természetesen ez is lehetséges. Nagyon lekötöztetett, doktor Mortimer, hogy megismertett engem ezzel a problémával, amelynek szerintem igen érdekes konzekvenciái lehetnek. De maradjunk a gyakorlatnál. Most egyelőre azt kell eldöntenünk, kedves Sir Henry, mi az okosabb, beköltözzék-e vagy ne Baskerville Hallba...

- Már miért ne költöznék?

- Mert baj érheti!

- Úgy érti, hogy egy házi szellemtől, vagy úgy, hogy emberektől?

- Éppen ez az, amit ki kell nyomoznunk.

- Bárhogy is áll a dolog, én elszántam magamat. Se ördög a pokolban, se ember a földön nem akadályozhat meg engem, kedves Holmes, hogy visszatérjek őseim otthonába, és ezt nyugodtan úgy veheti, mint végső válaszomat. - Sir Henry összevonta a szemöldökét, arca pedig, miközben ezeket mondta, vörös lett, mint a főtt rák. Látszott, hogy a Baskerville-ek tüzes temperamentumából nem kevés szorult utolsó sarjukba. - Mellesleg - mondta - ahhoz sem volt még időm, hogy átgondoljam, amit hallottam. Nem kis dolog, hogy az ember megértsen és rögtön el is határozzon valamit. Ahhoz, hogy igazán zöld ágra vergődjek magammal, legalább egy nyugodt órára volna szükségem. Hát akkor ide figyeljen, Mr. Holmes! Most fél tizenegy, és én most egyenest visszamegyek a szállodámba. Gondolom, nincs ellenükre, hogy maguk ketten is odajöjjenek, és együtt ebédeljenek velem két órákor. Addigra már meg tudnám mondani, hogyan is állok ezzel a dologgal.

- Megfelel ez magának, Watson?
- Tökéletesen.
- Akkor megyünk! Hívassak kocsit?
- Inkább gyalogolok, úgylis zúg a fejem.
- Szívesen sétálok én is egyet - mondta Dr. Mortimer.
- Akkor két órakor találkozunk! Au revoir és jó napot!

Hallottuk, amint látogatóink léptei végigkopogtak a lépcsőkön, és amint bevágódott mögöttük a kapu. Holmes ekkor egy pillanat alatt átváltozott a cselekvés emberévé; bágyadt álmatagsága nyomtalanul eltűnt.

- Húzzon cipőt, és vegye a kalapját, Watson, de sebesen! Nincs vesztegetni való időnk!

Ahogy volt, házikabátban, rohant a szobájába, hogy néhány másodperc múlva már felöltőben lépjen elő. Együtt siettünk le a lépcsőkön, s aztán ki az utcára. Kétszáz yardnyira előttünk még mindig lehetett látni doktor Mortimert és Baskerville-t, amint az Oxford Street felé haladnak.

- Szaladjak utánuk, és szóljak nekik?

- A viláért sem, Watsonkám! Engem a maga társasága tökéletesen kielégít, föltéve, ha maga is megelégszik az enyémmel. Barátainknak van eszük, ez a szép délelőtt csakugyan alig való egyébre, mint sétára.

Holmes meggyorsította lépteit, s Mortimerék és köztünk nemsokára körülbelül felére csökkent a távolság. Megtartva a százyardnyi különbséget, mi is befordultunk az Oxford Streetre, majd a Regent Streeten folytattuk utunkat. Barátaink egy alkalommal megálltak, és egy kirakatot kezdtek nézegetni, mire Holmes is rögtön ugyanezt tette. Alig egy pillanat múlva elégedetten felkiáltott. Élénk tekintetét követve észrevettem, hogy egy fiáker, amelyben egyetlen utas ült, és amely eddig az út másik oldalán állt, most lassan megindult megint.

- Itt az emberünk, Watson! Na jöjjön! Ha egyebet nem is tehetünk, legalább jól megnézzük magunknak.

Egy szemvillantásnyira beláthattam a fiáker oldalablakán: egy sűrű fekete szakállal borított arcból szúrós szempár meredt rám. A fiáker teteje ekkor felcsapódott, az utas valamit odakiáltott a kocsisnak, mire a jármű eszeveszett gyorsasággal indult meg lefelé a Regent Streeten. Holmes izgatottan tekingetve keresett másikat, de üres kocsi sehol nem volt látható. Erre vad rohanásba fogott az utca közepén, az előny azonban behozhatatlannak bizonyult, és a fiákert hamarosan szem elől veszítettük.

- Az ördög vigye el! - mondta Holmes jó adag keserőséggel hangjában, amint lihegve és a bosszúságtól sápadtan kikeveredett a járművek sűrűjéből. - Pechem volt, vagy rosszul is csináltam? Ha maga tisztességes ember, Watsonkám, akkor ezt is feljegyzí... mégpedig mindjárt a sikereim mellé.

- Ki volt az?
- Fogalmam sincs.
- Valami spicli?

- Hát tudja, az eddigiek alapján nem sok kétségem van afelől, hogy Londonba érkezése óta a lehető legalaposabban figyelik Baskerville barátunkat. Hogy is lehetett volna tudni olyan gyorsan, hogy a Hotel Northumberlandba szállt! Nos, gondoltam, ha követték az első napon, követni fogják a másodikon is. Biztosan észrevette, hogy kétszer is odaléptem az ablakhoz, míg doktor Mortimer a históriát olvasta.

- Emlékszem, persze.

- Úgy számítottam, majd csak meglátok valami ténfergő alakot, de nem így történt. Értelmes emberrel van dolgunk, Watson! Az ügy rettentő komplikált, és noha még mindig képtelen vagyok eldönteni, jó- vagy rosszindulatú egyénekkel állunk-e szemben, ügyességük és céltudatosságuk felől nincsenek kétségeim. Amikor barátaink elmentek, abban a reményben szegődtem a nyomukba, hogy puskavégre kaphatom a spiclit. Ez azonban olyan rafinált volt, hogy nem merészkedett nyíltan az utcára, hanem elbújt egy kocsiban, ami lehetővé tette számára, hogy fedezékből figyelhesse őket, sőt alkalomadtán el is haladhasson mellettük, ha akar, mégpedig észrevétlenül. A módszernek még megvolt az az előnye is számára, hogy ha látogatóink netán kocsiba szállnak, azonnal a nyomukba eredhet. A dolognak azonban van egy nagy bökkenője.

- Az, hogy az illető kiszolgáltatta magát a fiákeresnek.

- Pontosan.

- De kár, hogy nem tudjuk a számot!

- Ej, ej, Watsonkám, lehet, hogy olykor könnyelmű vagyok, de csak nem képzeli komolyan, hogy a kocsi számáról megfeledekzem! „2704”! Egyelőre azonban semmi haszna.

- Nem látom be, hogy pillanatnyilag többet is elérhetett volna.

- Miután észrevettem a kocsit, rögtön meg kellett volna fordulnom, és el kellett volna indulnom az ellenkező irányba. Akkor aztán szép nyugodtan foghattam volna egy másik fiákert, tisztos távoból követhettem volna az elsőt, vagy ami még jobb lett volna, a Hotel Northumberlandhez hajtottam volna, és vártam volna egy kicsit. Ha emberünk tényleg követi Baskerville-t a szállodáig, ellenére fordíthattuk volna a játékát, mi figyeltük volna őt. Viszont buta túlbuzgalmunkban, amelyet rendkívül gyors és energikus ellenfelünk azonnal kihasznált, pofára estünk, és kiengedtük a zsákmányt a kezünk közül.

Míg beszélgettünk, lassan bandukoltunk lefelé a Regent Streeten. Doktor Mortimer és társa már régen eltűntek.

- Annak már nincs értelme, hogy kövessük őket - mondta Holmes -, emberünk elszelelt, visszatérni már nem fog. Most arra kell figyelniük, hogy okosan játsszuk ki megmaradt kártyáinkat. Meg tudna esküdni az utas arcára?

- Csak a szakállára!

- Ez az, hogy én is. Közben pedig szinte biztos vagyok benne, hogy díszé álszakáll volt. Ha egy okos embernek ilyesféle elintéznivalói vannak, nemigen jelenik meg szakállal, kivéve, ha így akarja leplezni vonásait. Ide most bemegyünk, Watson!

Holmes a környék egyik küldöncirodájába tessékelt be így. A főnök meleg üdvözléssel fogadta.

- Látom, Wilson, még nem felejtette el közös kis ügyünket, amikor szerencsére segíthettem magán.

- Nem, uram, valóban nem felejtettem el! Ön megmentette nevem becsületét, sőt talán az életemet is.

- Túloz, kedves barátom. Ha jól emlékszem, Wilson, van itt a fiúk között egy bizonyos Cartwright nevű, aki a nyomozás alkalmával egész használhatónak bizonyult.

- Hogyne, uram, még itt van.

- Ide tudná hívni? Köszönöm szépen. Ezenkívül nagyon örülnék, ha föl tudná váltani ezüstre ezt az ötfontos bankjegyet.

A főnök hívására meg is jelent egy élénk és értelmes arcú tizennégy éves fiú, s nagy tisztelettel nézett fel a híres detektívre.

- Kaphatnék egy szállodai névsort? - mondta Holmes. - Köszönöm. Nos, Cartwright, itt van huszonhárom hotel, valamennyi a Charing Cross közvetlen szomszédságában. Látod?

- Igen, uram.

- Szép sorban elmégy mindegyikbe...

- Igen, uram!

- Mindenütt azzal kezded, hogy adsz a portásnak egy shillinget. Itt van huszonhárom shilling.

- Igen, uram.

- Akkor megmondod neki, hogy meg akarod nézni a tegnapról maradt papírszemetet. Azt mondod, hogy elveszett egy fontos távirat, és meg akarod keresni. Érted?!

- Igen, uram.

- De amit igazán keresel, az a *Times*nek egy belső oldala, amelybe ollóval lyukakat vágtak. Itt az a szám. És itt az oldal. Könnyen megismered majd, igaz?

- Igen, uram.

- A portás minden esetben a hotelszolgáért fog küldeni, akinek megint csak adsz egy shillinget. Tessék a huszonhárom shilling. A huszonháromból húsz esetben valószínűleg azt a választ kapod majd, hogy az előző napi szemetet már eltűzelték vagy elszállították. A fennmaradt három esetben mutatnak majd egy nagy csomó papírt, s ebből kell majd kikeresned ezt a *Times*-oldalt. Sok esélyed nincs, ezt előre megmondom. Itt van még tíz shilling, előre nem látott kiadásokra. Estig szeretném tudni az eredményt. Telegrafálj, légy szíves, Baker Street-i lakásomra. Mi meg, Watson, próbáljuk megtudni, ki is ez a 2704-es fiákeres. Táviratozunk a központjukba. Aztán meg beugrunk az egyik Bond Street-i képcsarnokba, és ott töltjük el az időt ebédig.

5. HÁROM NYOM

Sherlock Holmesnak jócskán ki volt fejlődve az a különös képessége, hogy agya motorját akkor kapcsolhatta ki, amikor épp akarta. Két órán keresztül úgy tűnt, hogy a különös ügy, amelyben pedig nyakig voltunk, számára nem is létezik többé. Holmest láthatóan teljesen lekötötték a modern belga mesterek képei. Egyébről mint művészetről, amelyről különben hallatlanul vad nézeteket vallott, nem is beszélt mindaddig, amíg el nem hagytuk a képcsarnokot, és meg nem érkeztünk a Hotel Northumberlandbe.

- Sir Henry Baskerville odafönt várja önöket - mondta a főportás. - Megkért, hogy azonnal irányítsam fel hozzá az urakat, mihelyt megérkeznek.

- Megengedi, hogy belepillantsak a vendégekönyvbe? - mondta Holmes.

- Tessék csak.

Baskerville neve után még két nevet írtak a könyvbe. Az egyik vendég egy bizonyos Theophilus Johnson volt Newcastle-ból, aki családotul érkezett. A másik az altoni Mrs. Oldmore volt.

- Ez biztos az a Johnson lesz - mondta Holmes a portásnak -, akit én ismerek. Az illető ügyvéd, ugye? Ősz haja van, és sántít kicsit, igaz?

- Nem, uram, vendégünk, Mr. Johnson, szénbányatulajdonos. Nagyon aktív úriember, és körülbelül egykorú önnel.

- Biztos, hogy ez a foglalkozása?

- Igen, uram. Évek óta itt száll meg a hotelban, jól ismerjük.

- Hát akkor nem lehet tévedés, persze. Na de itt van ez a Mrs. Oldmore... A neve valahogy ismerősen cseng. Bocsássa meg a kíváncsiságomat, de gyakran megesik, hogy keres valakit az ember, és közben egy másik ismerősre is rátalál.

- Mrs. Oldmore beteg hölgy, uram. Férje valamikor Gloucesterben volt polgármester. Ha Londonba jön, mindig nálunk száll meg.

- Köszönöm szépen. Sajnos, nincs szerencsém ismerni. Fontos dolgokat tudtam meg ezekből a válaszokból, Watson - folytatta Holmes, de most már halkabban, amikor megindultunk fölfelé.

- Most már legalább tudjuk, hogy az illetők, akik annyira érdeklődnek barátaink dolgai iránt, nincsenek a szállodában. Ez pedig azt jelenti, hogy noha szigorú megfigyelés alatt tartják Baskerville-t és Mortimert, amint erről meg is bizonyosodhattunk, ugyanilyen gondosan ügyelnek rá, hogy véletlenül se kerüljenek a szemük elé. Ez pedig sokat jelent.

- De hát mit?

- Azt jelenti, hogy... Na de drága barátom, az ég szerelmére, mi baj?

Ahogy a lépcsőfordulóba értünk, egyenesen beleszaladtunk Sir Henry Baskerville-be. A férfi arca vörösölt a dühtől. Kezében egy fél pár erősen használt poros cipőt tartott. Annyira úrrá lett rajta az indulat, hogy alig tudott megszólalni, és amikor mégis beszélni kezdett, még erősebben amerikai kiejtést használt, mint délelőtt.

- Hát csecsemőnek néznek engem ebben a szállodában? - kiabálta. - Ha azt hiszik, hogy hülyéskedhetek velem, akkor nagyon tévednek. Biz' isten, ha ez a fickó nem találja meg a cipőmet, botrányt csinállok. Nem vagyok süket alak, aki nem érti a viccet, Mister Holmes, de ez már túlmegegy minden határon!

- Még mindig a cipőjét keresi?

- Azt, uram, és meg is fogom találni, erre mérget vehetnek.

- De hát, ha jól emlékszem, azt mondta, hogy egy új barna cipője tűnt el.

- Így is volt, uram. Ez meg most a régi fekete...

- Csak nem azt akarja mondani...

- Pontosan azt akarom mondani. Soha nem volt több, mint három pár cipőm. Az új barna, a régi fekete és a lakkcipő, ami a lábamon van. Tegnap este eltűntették az egyik barnát, ma elcsórták az egyik feketét. Na mi az, megvan? Na beszéljen már, öregem, ne bámuljon rám ilyen hülyén!

A megszólított egy német szobapincér volt, aki időközben megjelent a színen.

- Sajnos, nem, uram. Mindenütt keresve, de nem hallani, hogy volna meg.

- Ide figyeljen! Vagy megkerül estig az a nyomorult cipő, vagy megyek az igazgatóhoz, és megmondom neki, hogy azonnal elköltözöm ebből a szállodából.

- Meg lesz találva, uram! Csak kérek kis türelmem! Ígérem, hogy meg lesz találva.

- Ajánlom is! Ez volt az utolsó, amit elloptak tőlem ebben a bűnbarlangban. Jaj, kedves Holmes, ne haragudjék, hogy ilyen jelentéktelen dologgal untatom...

- Nem hiszem, hogy olyan jelentéktelen volna.

- Nocsak, ilyen komolynak tartja?

- Mivel magyarázza, hogy...

- Meg sem próbálom megmagyarázni. Ilyen ostoba, érthetetlen dolog még sose történt velem.

- Az valószínűleg helyes, hogy érthetetlen - mondta Holmes elgondolkozva.

- Sejt valamit? Mondja már, az ég szerelmére!

- Őszintén megvallva, még én sem értem. Az ön ügye, kedves Sir Henry, hallatlanul bonyolult história. Ha akár a legkevesebb köze van is nagybácsija halálához, nem vagyok benne biztos, hogy az általam eddig feldolgozott félezer igazán jelentős bűnesetből akár egyet is odaállíthatnék melléje. A lényeg azonban az, hogy már nem egy szálát tartunk a kezünkben, és az esélyünk megvan rá, hogy egyikük vagy másikuk végül mégiscsak nyomra vezet majd. Persze előfordulhat, hogy miközben a hamis szálát követjük, csak vesztegetjük a drága időt. De előbb vagy utóbb rá kell bukkannunk az igazira is...

Ezután egy nagyon kellemes ebéd következett, melynek során senki sem említette tulajdonképpeni közös témánkat. Ebéd után visszatértünk Baskerville lakosztályába, és itt kérdezte meg Holmes Sir Henryt, mi a szándéka.

- Beköltözöm Baskerville Hallba.

- Igen? És mikor?

- A hét vége felé.

- Egyébként - mondta Holmes - tökéletesen egyetértek a döntésével. Félreérthetetlen bizonyítékom van rá, hogy valaki vagy valakik ólálkodnak ön körül, márpedig Londonban, ennyi millió ember között nem volna könnyű rájönni, kicsodák az illetők, s mit akarnak. Ha történetesen tényleg rosszban sántikálnak, majdnem tehetetlenek vagyunk velük szemben. Megelőzésre nincs mód. Mondja csak, doktor Mortimer, észrevette, hogy követték magukat ma délelőtt, miután eljöttek tőlem?

Doktor Mortimer szinte holtra vált.

- Tessék? Hogy követtek minket? De hát ki követett?

- Sajnos, épp ez az, amit nem tudok megmondani. Van valami szomszédjuk vagy ismerősük Dartmoorban, aki busa fekete szakállt visel?

- Nem, dehogy! De mégis, hogyan volna! Barrymore-nak, Sir Charles komornyikjának van nagy fekete szakála.

- Ejha! És hol van most Barrymore?

- Őrzi a kastélyt.

- Legjobb volna, ha rögtön megbizonyosodnánk felőle, hogy tényleg ott van-e. Hátha esetleg mégis Londonban tartózkodik?

- Na erre kíváncsi vagyok, hogyan akarja ezt megtudni...

- Kérek egy táviratblankettát. A szöveg: *Készen állnak Sir Henry fogadására?* Ennyi elég is lesz. A cím *Mister Barrymore, Baskerville Hall*. Melyik a legközelebbi táviróhivatal? Grimpen. Nagyon helyes, akkor küldünk rögtön egy második táviratot is, mégpedig ezúttal a grimpeni postamesternek: *A Mr. Barrymore-nak szóló távirat saját kezébe adandó. Kézbesíthetlenség esetén kérem visszaküldeni Sir Henry Baskerville, Hotel Northumberland címre*. Ebből estig megtudjuk, ott van-e Barrymore a helyén Devonban, vagy sem.

- Így van - mondta Baskerville. - Mondja, doktor Mortimer, ki ez a Barrymore tulajdonképpen?

- A meghalt régi gondnok fia. A család már négy nemzedék óta gondozza a kastélyt. Amennyire én tudom, megyszerte ismert és tisztos hírnek örvendő emberek.

- Meg kell jegyezni - mondta Baskerville -, hogy amíg családjából senki sem lakik a Hallban, ezek az emberek a legkitűnőbbben érezhetik magukat, a dolguk felől igazán alhatnak is.

- Ez kétségtelenül igaz.

- Részesegett Barrymore egyáltalán Sir Charles végrendeletéből? - kérdezte Holmes.

- A házaspár ötszáz-ötszáz fontot kapott.

- Ez igen! Tudtak róla előre?

- Tudtak. Sir Charles szívesen emlegette, kinek mit hagyományoz.

- Hát ez csakugyan érdekes!

- Remélem - mondta doktor Mortimer -, hogy nem gyanúsít mindjárt valakit csupán azért, mert pénzt hagyott rá az elhunyt... Ugyanis én is kaptam ezer fontot.

- Igen? Kapott másvalaki is?

- Néhány kisebb összeget különböző magánszemélyek kaptak, aztán egy csomó adomány ment jótékony célokra. A maradék Sir Henry birtokába jutott.

- És mennyi volt ez a „maradék”?

- Kereken 740 000 font.

Holmes nagyot nézett.

- Ejha! Hát van a világon ennyi pénz egyáltalán?

- Sir Charles gazdag ember hírében állott, de még mi sem voltunk tisztában vele, meddig terjed ez a gazdagság, amíg át nem vizsgáltuk a papírjait. A birtok teljes értéke megközelíti az egymillió fontot.

- Te jó ég! Ez már olyan tét, amelyért érdemes kockáztatni. Volna még egy kérdésem, doktor Mortimer. Bocsássanak meg az ízléstelen föltevésért, de mi van akkor, ha fiatal barátunkat baj éri? Ki öröklí a birtokot?

- Tekintettel arra, hogy Rodger Baskerville, Sir Charles kisebbik öccse nőtlen emberként halt meg, a birtokot a Desmond família örökölné. James Desmond, aki távoli unokaöccse az elhunynak, idősebb egyházi férfiú, és Westmorlandben él.

- Igazán köszönöm. Ezek mind nagyon becses adatok. Ismeri James Desmondot?

- Hogyne! Egy alkalommal meglátogatta Sir Charlest. Igen tiszteletreméltó megjelenésű és kegyes életű ember. Emlékszem rá, semmiféle pénzbeli megváltást nem akart elfogadni, noha Sir Charles egyenesen unszolta.

- És ez a puritán férfiú örökölné Sir Charles ezer fontjait?

- A birtokot feltétlenül örökölné, mivel ez így van kikötve. A pénzt csak akkor, ha a jelenlegi tulajdonos nem rendelkezik másképpen. Sir Henry persze azt tesz a pénzével, amit akar.

- Csinált már végrendeletet, kedves Sir Henry?

- Nem, Mister Holmes, még nem csináltam. Még nem volt rá időm, hiszen csupán tegnap értesültem felőle, hogyan állnak a dolgok. De mindettől függetlenül az a véleményem, hogy a címhez és a birtokhoz kijár a pénz is. Szegény nagybácsim elgondolását követem, amikor ezt mondom. Hogyan is aranyozhatná be a Baskerville-ek régi dicsőségét az örökös, ha nincs elég pénze a birtok fönntartásához? Kastély, birtok, dollár, ez a három együtt jár.

- Hát igen. Én is úgy gondolom, kedves Sir Henry, hogy mindenképp le kell utaznia Devonba, mégpedig késedelem nélkül. Mindössze egy kikötésem van. Semmi esetre sem szabad egyedül mennie.

- Doktor Mortimer velem utazik vissza.

- Igen, de doktor Mortimernek megvan a maga hivatása, amelyet el kell látnia, s háza mérföldekre esik az önétől. Ha a szükség mégis úgy hozná, legjobb akarata ellenére sem segíthetne. Nem, nem, Sir Henry! Olyasvalakit kell magával vinnie, olyan megbízható kíséret, aki mindig ott van ön mellett.

- Lehetséges, hogy maga jön velem, Mister Holmes?

- Ha rendkívüli esemény következik be, természetesen azon leszek, hogy ott legyek én is. De kérem, értsen meg!... Kiterjedt klientúrám van, szünet nélkül fordulnak hozzám a legkülönbélebb körökből, lehetetlen tehát, hogy hosszabb időre eltávozzam a fővárosból. E pillanatban például Anglia egyik legtiszteletreméltóbb nevének viselőjét próbálja bepiszkolni egy zsaroló, és egyedül én akadályozhatom meg, hogy csúnya botrány ne legyen a dologból. Hát ez az, amiért nem utazhatom Dartmoorba.

- Kit ajánl maga helyett?

Holmes megfogta a karomat.

- Ha barátom vállalja, nála nem is találhatnánk alkalmasabbat. Rá igazán számíthat a legnehezebb helyzetben is. S ha valakinek, hát nekem megvan hozzá a jogom, hogy így nyilatkozzam róla.

A javaslat tökéletesen készületlenül talált, de még mielőtt válaszolhattam volna, Baskerville megragadta kezemet, és szívélyesen megszorongatta.

- Hát ez igazán kedves meglepetés, doktor Watson - mondta. - Maga tudja, hogy állnak a dolgok körülöttem, és éppúgy ismeri a históriát, akár én. Ha igazán lejön velem Baskerville Hallba, hogy mellettem legyen, sose felejtsem el magának.

Vonzott a kaland is, szó se róla, de talán még ennél is meggyőzőbben hatottak rám Holmes dicsérő szavai meg az a buzgalom, amellyel Sir Henry azonnal társává avatott.

- Örömmel megyek, persze - bólintottam. - Okosabban úgysem tudnám eltölteni az időmet.

- És pontos jelentéseket kérek - mondta Holmes. - Ha majd jön a kifejlet, márpedig előbb-utóbb el fog jönni, pontos utasításokat adok. Gondolom, szombatig elég az idő, hogy összekészüljenek.

- Doktor Watsonnak is megfelel ez az időpont?

- Hogyne, persze.

- Akkor hát szombaton, hacsak közben másként nem határozok, találkozunk Paddington állomáson, a tízharmincas vonatnál.

Éppen felálltunk, hogy induljunk, amikor Baskerville felkiáltott örömeiben, majd lehajolt, s a szoba egyik sarkából, a szekrényke alól előhúzott egy fél pár barna cipőt.

- Az eltűnt cipőm! - kiáltotta.

- Minden problémánk ilyen könnyen leljen megoldást - mondta Sherlock Holmes.

- De hát én nem értem - jegyezte meg doktor Mortimer. - Ebéd előtt a lehető legalaposabban átkutattam a szobát.

- Én magam is - mondta Baskerville. - A legkisebb zugot is megnéztem.

- Biztos még nem volt itt a cipő.

- Ez esetben csak a pincér tehette ide, míg ebédeltünk.

Rögtön hívták a németet, de ez bevallotta, hogy mit sem tud a dolgról, és hogy tudakozódása is teljesen eredménytelen maradt. Megint csak gyarapodott tehát a szakadatlan, látszólag értelmetlen apró rejtélyek száma, amelyek oly gyorsan követték egymást. Ha eltekintünk Sir Charles elhalálkozásának vérfagyasztó körülményeitől, két napon belül egész sor megmagyarázhatatlan esemény tanúi lehettünk: újságcikkből kivágott levelet küldött valaki, fekete szakállas spiclit láttunk a fiákerben, eltűnt egy új barna cipő, elloptak egy használt fekete bocskort, bár a barna utóbb megkerült... Holmes hallgatagon ült a kocsiban, mialatt a Baker Streetre hajtattunk, s összehúzott szemöldökéről és elgondolkodó arcáról lerítt, hogy - akárcsak én - azon töri a fejét, miként tudná valamiféle egységbe foglalni e különös és látszatra össze sem függő epizódokat. Egész délután, sőt még este is dohányfüstbe burkolózva ücsörgött és töprengett.

Éppen vacsorához akartunk ülni, amikor két távirat érkezett. Az egyiknek ez volt a szövege:

*Most értesültem, hogy Barrymore a kastélyban tartózkodik.
Baskerville.*

A másodiknak meg:

*Utasítása szerint huszonhárom hotelt végigjártam, sajnos, Times nem került elő.
Cartwright.*

- Két nyom, amely nem vezet sehová, Watson. Nincs izgalmasabb, mint mikor egy nyomozásban minden összeesküszik az ember ellen. Új irányban kell tapogatóznunk.

- Még hátravan a kocsihajtó.

- Ez az. Már táviratoztam a nyilvántartóba, hogy közöljék a nevét és a címét. Nem csodálnám, ha a válasz máris itt volna.

A csöngetés többet ígért, mint egyszerű választ, ugyanis miután kinyílt az ajtó, egy meglehetősen durva külsejű fickó lépett be rajta - nyilván maga a fiákeres.

- Mondták a központban, hogy egy úr kereste ebből a házból a 2704-est! Hét éve hajtom ezt a kocsit, de eddig még nem panaszkodott senki se. Egyenest idejöttem az állomásból... Mondják a szemembe, ha bajuk van velem, hadd halljam!

- Higgye el, jó ember, nekem az égvilágon semmi bajom magával - mondta Holmes. - Ellenkezőleg. Tíz shilling üti most mindjárt a tenyerét, csak válaszoljon szépen a kérdéseimre.

- Ez már más! Úgy látszik, mégis jó napom van - felelte vigyorogva a fiákeres. - Mit akar tudni, uram?

- Először is azt akarom tudni, mi a neve és hol lakik, hogy szükség esetén megint megtalálhassam.

- A nevem John Clayton, Turpey Street 3. alatt lakom, a Borough-nál, a kocsim meg a Shipley-féle kocsmá udvarán állomásozik, a Waterloo pályaudvar mellett.

Holmes felírta, amit az ember mondott.

- Na akkor, Clayton, mondja el nekem, mit tud arról az utasáról, akivel ma délelőtt tízkor idejött. Az utas előbb ezt a házat figyelte, aztán meg két úriembert követett lefelé a Regent Streeten.

Az ember meglepve és kicsit megzavarodva kapta föl a fejét.

- Hát úgy látom, nemigen hadoválhatok én itten, mert maga úgyis mindent tud - mondta. - Az igazat megvallva, az az úriember azt mondta, hogy detektív, és hogy egy szót se szóljak felőle senki fiának.

- Édes barátom, ez egy nagyon komoly ügy, amiről itt szó van, és könnyen megütheti a bokáját, ha titkolózik nekem. Szóval azt mondta az utasa, hogy detektív?

- Igen, azt mondta.

- Mikor mondta ezt?

- Amikor elment.

- Mást nem mondott?

- Mondta a nevét is.

Holmes diadalmas pillantást vetett rám.

- Ejha! Tényleg? Szóval mondta a nevét is? Ezt a szemtelenséget! És mit mondott, hogy hívják?

- Azt mondta - felelte a fiákeres -, hogy Sherlock Holmesnak hívják.

Sose láttam még ennyire megütődni Holmest egy fiákeres feleletétől. Egy pillanatig szóhoz sem jutott a megdöbbenéstől. Aztán harsány nevetésben tört ki.

- Mesteri, Watson! El kell ismerni, hogy mesteri - mondta. - A döfés gyors volt, és ül is. Magam sem csinálhattam volna jobban. Nincs mese, ez gól, kár tagadni. Szóval Sherlock Holmesnak hívják, he?!

- Igen, uram, ezt a nevet mondta az úriember.

- Kitűnő, öregem. Most már csak azt mondja meg, hol szedte föl, és mi történt később?

- Fél tízkor állított meg a Trafalgar Square-en. Azt mondta, hogy detektív, és hogy két guinea-t kapok, ha egész nap azt teszem, amit parancsol, és ha soha semmit sem kérdezek. Örömmel álltam kötélnek. Először a Hotel Northumberland elé hajtottunk, és ott vártunk, amíg ki nem jött két úr, és kocsiba nem szálltak. A kocsijukat egészen addig követtük, míg itt valahol meg nem állt.

- Vagyis az ajtó előtt - mondta Holmes.

- Hát ebben már nem vagyok biztos, de annyit mondhatok, hogy az utasom tudta, hol van. Mi körülbelül az utca feléig jöttünk, és ott vártunk másfél órát. Ezután a két úr gyalog elibénk vágott, mi meg követtük őket végig a Baker Streeten, meg tovább.

- Igen - mondta Holmes. - Ezt tudom.

- Lementünk egészen a Regent Street háromnegyedéig. Akkor az úr fölcapta a tetőt, és rám ordított, hogy hajtsak egyenesen a Waterloo pályaudvarra, mégpedig olyan gyorsan, ahogy csak tudok. Jól meglegyintettem a pej kót, ott is termettünk hamarosan, nem került tíz percbe se. Akkor az úr szemrebbenés nélkül megfizette a két guinea-t, és rögtön bement az állomás-épületbe. De még mielőtt végleg otthagytott volna, ezt mondta: „Talán érdekli magát, hogy az utasa Mister Sherlock Holmes volt.” Innen tudom a nevét.

- Értem. És többé nem látta?

- Miután bement az állomásba, többé nem.

- Na és hogyan írná le a külsejét ennek a Mister Sherlock Holmesnak?

A fiákeres megvakarta a fejét.

- Őszintén megvallva, nem olyan úr volt, akit könnyű leírni. Hát olyan jó negyvenévesnek gondolom, középmagas volt, két vagy három hüvelykkel alacsonyabb, mint ön, uram. Ruhája után igen finom uraság lehetett, fekete szakállá volt, egyenesre vágva, meg halovány arca. Többet igazán nem tudok mondani róla, uram.

- Mi volt a szeme színe?

- Erről nem tudok semmit. Nem figyeltem.

- Semmi másra nem emlékszik?

- Nem uram, semmi másra.

- Na jól van, akkor itt a tíz shilling. És ha hoz még valami használható információt, még egyet kap. Jó éjszakát!

- Önnek is jó éjszakát, uram, és köszönöm.

John Clayton vigyorogva távozott. Holmes pedig vállvonogatva és bánatos mosollyal az arcán szólalt meg újra.

- Megette a fene a harmadik nyomot is... Ott vagyunk, ahol voltunk - mondta. - A csavaros eszű gazemberét! Tudta, hol lakunk, tudta, hogy Sir Henry Baskerville hozzám fordult tanácsért, egyből kiszúrta a Regent Streeten, föltételezte, hogy megjegyeztem a kocsiszámát, és hogy kezembe kaparintom a fiákerest, és akkor még ráadásul pimaszul üzenet is. No, Watson, emberünkre akadtunk! Nem verébre lövünk ágyúval. Londonban mattoltak meg, nem akárhol. Csak azt kívánhatom, hogy magának Devonban több szerencséje legyen. De valami azért csak aggaszt.

- Mégpedig?

- Hogy oda kell küldenem. Csúnya egy história ez, Watson, nagyon csúnya és veszélyes história. Minél jobban ismerem, annál kevésbé tetszik. Nevessen csak, barátom, de higgye el, nagyon örülnék, ha már újra itthon látnám épségben a Baker Streeten.

6. BASKERVILLE HALL

Sir Henry Baskerville és doktor Mortimer a kitűzött napon valóban útra készen állottak, és ahogy megbeszéltük, el is indultunk Devonba. Sherlock Holmes kikísért az állomásra, s utoljára még néhány instrukcióval és tanáccsal is ellátott.

- Semmiféle elméletemmel vagy sejtésemmel nem szeretném befolyásolni magát, Watson - mondotta. - Az a kívánságom, hogy a lehető legőszintebben, csupán a tényekről tudósítson. Az elméletet bizza rám.

- Miféle tények érdeklik? - kérdeztem.

- Minden, aminek bármiféle kapcsolata lehet az ügyel. Még akkor is, ha ez a kapcsolat csupán közvetett... Különösen érdekelne a fiatal Baskerville és szomszédainak viszonya, ezenfelül minden friss részlet, amit csak megtudhat Sir Charles haláláról. Jómagam is utánanéztam az utóbbi napokban néhány dolognak, de attól tartok, nem mentem sokra. Egy valami biztosnak tűnik, mégpedig, hogy a következő örökös, Mister James Desmond igen szeretetreméltó öregúr, tőle nemigen indulhatott ki semmi. Meggyőződésem, hogy teljességgel ki kell hagyni a gyanúsítható személyek köréből. Maradnak tehát azok, akik e pillanatban valóban környezetét alkotják odalent a lápon Sir Henry Baskerville-nek.

- Nem volna helyes, ha rögtön megszabadulnánk a Barrymore házaspártól?

- A világért se! Dehogy! Ennél nagyobb baklövést el sem követhetnénk. Ha ártatlanok, elbocsátásuk igazságtalan volna, ha meg mégis bűnösök, mi magunk játszánk el annak a lehetőségét, hogy valaha is tetten érjük őket. Nem, nem! Szó sincs róla! Csupán annyit tehetünk, hogy a gyanúsítottak listájára vesszük őket. Ha jól emlékszem, van egy istállószolga is a kastélyban. Ezenkívül ott van két lánypolgári farmer. Ott van barátunk, doktor Mortimer, akit én tökéletesen megbízhatónak tartok, és ott van a felesége, akiről semmit sem tudunk. Hátravan még ez a természettudós, ez a Stapleton, nem számítva a húgát, akiről azt mondják, hogy igen szemrevaló ifjú hölgy. Na és ne feledkezzünk meg persze a Lafter Hall-beli Mister Franklandról sem, aki ugyancsak ismeretlen számunkra, ezenkívül egy vagy két további szomszédáról. Mindezeket az embereket alaposan szemügyre kell vennie.

- Amit tehetek, megteszem, ez biztos.

- Fegyvere van, ugye?

- Igen, én is úgy gondoltam, hogy viszek fegyvert magammal.

- Nagyon helyes! A revolverét mindig tartsa magánál, éjjel-nappal. És sose felejtse el a szükséges óvintézkedéseket.

Barátaim már lefoglaltak egy első osztályú fülkét, és a peronon vártak ránk.

- Nem, semmi újság - mondta doktor Mortimer Holmes kérdésére -, arra az egyre esküdni merek, hogy az utóbbi két nap folyamán nem követtek bennünket. Ha a városban jártunk, mindig alaposan körülnéztünk, senki sem kerülhette volna el a figyelmünket.

- Ha jól sejtem, mindig együtt mentek ki, igaz?

- A tegnap délután kivételével. Ha Londonba jövök, rendszerint egy napot kizárólag szórakozással töltök, ez alkalommal az orvosi egyetem múzeumát látogattam meg.

- Én meg a sétálókat nézegettem a parkban - mondta Baskerville -, de nem volt semmi baj, igazán.

- Mégsem volt okos, amit csináltak - mondta Holmes fejcsóválva. Szemében rosszállás tükröződött. - Nagyon kérem, Sir Henry, ne járjon egyedül. Szomorú következményei lehetnek, ha nem hallgat rám. Megkerült a másik cipő?

- Nem, végleg eltűnt.

- Hm. Hát ez érdekes. Na akkor isten áldja magukat! - tette hozzá, amikor a vonat lassan megindult, hogy kigördüljön a pályaudvarról. - Egy mondatot sose feledjen, kedves Sir Henry, amelyet doktor Mortimer olvasott fel nekünk ebből a különös, régi iratból... Az éjszaka óráiban, amikor ott a gonosz uralkodik, ne tegye lábát a lápvidékre!

Mikor már jó messze voltunk, még visszánéztem a peron irányába, s még mindig ott láttam Holmes magas, szikár alakját, amint mozdulatlanul állt, s utánunk bámult.

Az utat remek tempóban tettük meg, és jól is éreztük magunkat. Az időt azzal töltöttem, hogy igyekeztem közelebről megismerkedni két útítársammal, ezenkívül sokat játszottam doktor Mortimer spanieljával. Alig néhány óra múlva a talaj barna színe vörösre váltott, a téglapületek helyét gránitból rakott házak foglalták el, piros tehének legeltek az élő sövényvel felsabdalt réteken, melyeknek selymes füve és dús növényzete kellemes, bár kissé talán túl nedves klímáról tanúskodott. Az ifjú Baskerville kíváncsian nézelődött az ablaknál, és örömeiben felkiáltott, valahányszor szeme elé tárult a devoni táj egy-egy jellegzetessége.

- Jókora darabot bejártam a világból, doktor Watson, mióta elmentem innen - mondta -, de ilyen táj nincs sehol.

- Még nem találkoztam devoni emberrel, aki ne ugyanígy beszélt volna a megyéjéről - jegyeztem meg.

- Ez persze nemcsak a táj miatt van így, hanem az idevalók miatt is - mondta doktor Mortimer. - Csak rá kell nézni barátunkra, s rögtön látni, hogy kerek kelta feje van, telve lelkesedéssel és ragaszkodással. Szegény Sir Charlesnak volt ritka szép koponyája, félig gaél, félig meg ibér jelleggel. Nagyon fiatal volt, ugye, amikor utoljára látta Baskerville Hallt?

- Nem sokkal múltam tízéves, amikor meghalt apám. A Hallt azonban nem láttam soha, mert egy kis nyaralóban éltünk a déli parton. Tekintve, hogy ezután rögtön Amerikába költöztem a család egy barátjához, eliheti, hogy nekem éppoly újság az egész, mint doktor Watsonnak, és már alig várom, hogy megpillanthassam a lápvidéket.

- Igazán? Hát akkor könnyen teljesülhet a kívánsága, ugyanis innen már látni - mondta doktor Mortimer, s kimutatott a fülke ablakán.

Túl a mezők zöld négyszögein, egy elterpeszkedő erdősáv mögött szürke, komor hangulatot árasztó dombvidék vonult a messzeségben. Különös, elmosódott, szaggatott sziklasor koronázta: olyan volt, mint valami fantasztikus, álombeli táj. Baskerville sokáig, lenyűgözve bámulta.

Megpróbáltam kiolvasni elmerült arcából, mit jelent számára szülőföldjének megpillantása, amelyet már el sem lehetett képzelni a Baskerville-ek nélkül. Ahogy itt ült, tweedruhájában, amerikai kiejtésével, egy prózai vasúti fülke egyik sarkában, barna, értelmes arcát szemlélve most éreztem meg igazán, hogy mennyire hamisítatlan leszármazottja szenvedélyes, lobogó s tette kész őseinek. Vastag szemöldöke erőről tanúskodott, ideges orrcimpái érzékenységet árultak el, nagy barna szeméből pedig csak úgy sugárzott a büszkeség. Ha valóban igaz, hogy

ezen az istenverte lápvidéken nehéz és veszedelmes próba vár ránk, akkor - gondoltam - e kalandhoz nem is kívánhattam volna derekabb társat magamnak.

A vonat befutott egy kis állomásra, s mi kiszálltunk. Az „indóház” mögött, az alacsony, fehér kerítés tőszomszédságában nyitott hintó várakozott; eléje rövid lábú parasztlovakat fogtak. Megérkezésünk szemmel láthatóan eseményszámba ment, ami abból is kitetszett, hogy az állomásfőnök és a hordárok versengve cipelték ki poggyászunkat. Aranyos, egyszerű vidéki hely, gondoltam magamban... Annál jobban meglepett, amikor észrevettem, hogy a kijáratnál két marcona külsejű, sötét egyenruhás férfi áll. Rövid csövű puskájukra támaszkodtak, s alaposan szemügyre vettek bennünket, mialatt elhaladtunk előttük. A kocsis - viharvert arcú, összeaszott, apró termetű figura - tisztelgett Sir Henrynek, s néhány pillanat múlva már ott száguldottunk a széles, fehér úton. Az utat dimbes-dombos legelők szegélyezték, kontyos öreg házak kukucskáltak elő sűrű, zöld lombok közül, de a békés, napsütötte táj mögött a késő délutáni égboltra rajzolódva sötét mementóként kísértett a lápvidék komor vonulata, amelyet éles fogak módjára szaggattak darabokra a hátborzongató sziklák.

A hintó most hirtelen befordult, s rágördült egy felfelé kanyargó, mély, kerék koptatta földútra. A csapást kétoldalt magas part szegélyezte, amelyet nedves moha és húsos levelű aljnövényzet borított. Aranyszínű páfrány és színjátzó szederbogyó csillant meg itt is, ott is a lemenő nap fényében. Szüntelenül fölfelé kaptatva, áthaladtunk egy keskeny kőhídon, majd csevegő patak mentén folytattuk utunkat. Az ér vize sebesen, habos forgókat hagyva maga után siklott lefelé a nagy, szürke kövek között.

Az út s a patak medre egy cserrel és fenyővel sűrűn megtűzdelt völgyben kígyózott fölfelé. Baskerville minden egyes fordulónál felkiáltott a gyönyörűségtől. Kíváncsian nézelődött, és ki nem fogyott volna a kérdésekből. Számára minden gyönyörűnek tűnt, de én valahogy szomorúságot éreztem ki ebből a tájból, amely oly világosan magán viselte már a természet őszi haldoklásának nyomait. A földutat sárga levelek fedték, s ahogy áthaladtunk rajtuk, felkavarodtak a magasba, s körüláncoltak bennünket. A kerékcsattogás is elhalt, amint áthajtottunk az avaron. A természet nem valami nagylelkű... Virágszőnyeg helyett rothadást terít a hazatérő Baskerville lába elé!

- Ejha! - kiáltott fel doktor Mortimer. - Hát ez meg micsoda?

Meredek hangafüves domb - a lápvidék előhírnöke - magasodott előttünk. Tetején, mintha odaöntötték volna, szoborszerű lovas katona állt sötéten és szigorúan, kezében lővéssre kész puskára. Az utat vigyázta, amelyen jöttünk.

- Hát ez meg micsoda, Perkins? - kérdezte Mortimer.

Kocsisunk hátrafordult ülésén.

- Megszökött egy fegyenc a dartmoori börtönből, uram. Már három napja szökésben van, és az örök minden utat és állomást figyelnek, de eddig még nem akadtak nyomára. Az is biztos, hogy a parasztok errefelé nemigen örülnek a dolognak.

- Hm! Pedig ha jól tudom, ilyen esetben öt fontot kap a nyomravezető.

- Ez így van, uram, de mi az az öt font ahhoz az eshetőséghez képest, hogy könnyen elvághatják az ember torkát! Mert tetszik tudni, nem ám közönséges fegyencről van szó! Ez a szökevény nem riad vissza semmitől!

- Miért? Hát ki az?

- Selden, a nottinghilli gyilkos.

Az esetre jól emlékeztem, hiszen annak idején Holmest is foglalkoztatta. A gyilkos minden tettét féktelen vadság és brutalitás jellemezte. A halálbüntetés megváltoztatását az indokolta, hogy a tettes elmeállapotát illetően erős kétségek merültek fel, olyannyira zabolátlan volt a magatartása. Hintónk eközben fölért egy emelkedő tetejére, és ekkor elénk tárult teljes kiterjedésében a hatalmas lápvidék, amelyet szél koptatta, kopár kőhányások és jellegzetes, cukorsüveg alakú sziklák tarkítottak. Hideg szélroham süvített szembe: beleborzongtunk. Valahol itt, ezen az elátkozott fennsíkon lapul tehát a gonosztevő, megbújva, mint vad a barlangjában, s tele gyűlölettel az emberi faj iránt, amely kivetette magából. Mintha csak ez hiányzott volna a hideg szél és a sötétedő égbolt mellé, hogy teljessé tegye a holt pusztaság képét. A látványra még Baskerville is elnémult, és összehúzta magán felöltőjét.

A termékeny lapályt ezzel végleg elhagytuk, ott volt mögöttünk és alattunk. Most visszaneztünk rá: a lemenő nap ferde sugarai aranyló szalaggá varázsolták a patakokat, és megmegcsillantak a frissen szántott vörös talajon és az erdők széles sávjain.

Az út barnászölden kacskaringózott előttünk; ormótlan kövek szegélyezték, s mind kietlenebbé és vadabbá vált. Nagy néha elhaladtunk egy-egy lápvidéki parasztház mellett; tömör, csupa kő épületek ezek, melyeknek sivárságát még repkény sem enyhíti.

Hirtelen öblös, csésze formájú völgybe tekintettünk, amely tele volt szórva csenevész tölgyekkel és fenyőkkel. A fákat látnivalóan hosszú évek viharai satnyították girbegurbává. Közülük két magas, karcsú torony nyúlt ki. A kocsis a tornyok felé bökött ostorával.

- Az ott Baskerville Hall - mondta.

Baskerville Hall gazdája felugrott, s kipirult orcával és ragyogó szemmel bámulta az elébe táruló látványt. Néhány perc múlva el is értük a főkaput; rácsozata mesébe illő fonadéka volt a kovácsoltvas rudaknak. A kaput kétoldalt ódon, penészfoltos oszlopok szegélyezték, fölöttük egy-egy vadkanfő - a Baskerville-ek családi címere. A porta maga nem volt több fekete gránit-tömbök és csupasz, elömeredő gerendák halmazánál, de vele szemben már ott állt egy új, még befejezetlen épület, Sir Charles Dél-Afrikában szerzett aranyainak első gyümölcse.

A kapun át széles kerti útra jutottunk. A kerekék itt ismét faleveleken gördültek tova, az öreg fák pedig oly szorosan karolták össze fejünk felett ágaikat, hogy úgy tűnt, alagútban járunk. Baskerville megborzongott, ahogy végignézett a hosszú, sötét sétányon: végében kísértetiesen derengett fel a kastély tömege.

- Ez az? - suttogta.

- Nem, nem, a tiszafa-allé a túlsó oldalon van.

Az ifjú komor képpel tekintett körül.

- Nem csodálom, hogy a bácsikám úgy érezte, ezen a helyen előbb-utóbb baj éri - mondta. - Szinte belefagy a lélek az emberbe. Fél éven belül egy sor villanylámpát szereltetek ide, és ha majd egy ezres izzó ég a bejárat előtt, rá sem fognak ismerni!

Az út széles gyepszőnyegbe torkollott, s ekkor elénk tárult a kastély. Az egyre csökkenő fényben annyit még megfigyelhettem, hogy a centrumot tömör épületsorozat alkotta, innen nyílt a kapucsarnok. A kastély homlokzatát teljesen elborította a repkény, sötét fátylát csupán az ablakok és a címerek foltjai bontották meg. A központi épülettömbből emelkedett ki az ódon, mellvédes toronypár, számtalan lőrésével. Jobbról és balról már újabb keletű, fekete gránit épületszárnyak csatlakoztak hozzájuk. A kőrácsos ablakon át sejtelmes fény szivárgott elő, s a magas kéményekből, amelyek meredek nyeregtetőn ültek, vékonyka füstszalag kigyózott sötéten az égre.

- Isten hozta, Sir Henry! Isten hozta Baskerville Hallban!

Magas férfi lépett elő a kapucsarnok sötétjéből, s kinyitotta a kocsiajtót. Az előszivárgó sárga fényben női alak kontúrjai rajzolódtak ki. A nő most előrelépett, és segített a férfinak a poggyász leszedésében.

- Ugye, nem bánja, hogy egyenesen hazavitetem magamat, Sir Henry? - kérdezte Dr. Mortimer. - A feleségem már vár.

- Hát nem marad itt, hogy velünk vacsorázzék?

- Nem. Sajnos, mennem kell. Valószínűleg vár valami munka is. Szívesen maradnék, hogy megmutassam a házat, de hát itt van Barrymore, aki mégiscsak jobb kalauza lesz. Viszontlátásra! Kérem, nyugodtan küldjön csak értem bármikor, akár éjjel is, ha úgy érzi, hogy szolgálatára lehetek.

A kocsizörgés lassan elhalt az úton, mi pedig Sir Henryvel beléptünk a kastélyba. A kapu nagyot dörrenve csapódott be mögöttünk.

Gyönyörű helyiség volt, ahol álltunk; hatalmas és előkelő. A mennyezetet súlyos szálfákból rakott s az időtől feketére érett tölgyfa gerendázat tartotta. A terjedelmes, ódivatú kandallóban, finom mívű vasrács mögött lángoló fahasábok pattogtak. A hosszú kocsiuttól meggémbereedett kezünket odatartottuk a tűz elé. Aztán sorra megbámultuk a magas, karcsú, festett üvegü ablakokat, a tölgyfa borítást, a falon függő szarvasagancsokat és címereket: mindez nyomasztó balsejtelmet árasztva tűnt szemünkbe az egyetlen lámpa tompa világánál.

- Épp ilyenek képzeltem - mondta Sir Henry. - Hát nem olyan, mint egy igazi családi fészek? Ha arra gondolok, hogy családom ebben az épületben él félezer esztendő óta, akaratlanul is elfog az ünnepélyesség.

Kisfiús lelkesedés ragyogott fel Baskerville napszitta arcán, amint körültekintett a helyiségben. A fény épp oda hullott, ahol állt, a falakon azonban megnyúlt árnyékok sötétlettek, s úgy függték feje fölött, mint valami fekete baldachin. Barrymore, aki közben fölvitte szobánkba poggyászunkat, most ismét megjelent. A tanult szolga ereszkedett tartásával állott előttünk. Egyáltalán nem közönséges külsejű, magas, jóképű férfi volt, egyenesre nyírott fekete szakállt viselt, sápadtsága választékossá tette arckifejezését.

- Parancsolja, uram, hogy azonnal felszolgáljuk a vacsorát?

- Készen van?

- Néhány percen belül elkészül, uram. A szobájukban meleg víz várja az urakat. Feleségemmel együtt nagyon boldogok leszünk, Sir Henry, ha addig is szolgálatára lehetünk, míg új személyzet nem érkezik. Talán nem tévedek, ha azt gondolom, hogy az adott körülmények között feltétlenül növelni kellene az alkalmazottak számát.

- Miféle körülményekről beszél?

- Csupán annyit jegyeznek meg, uram, hogy Sir Charles meglehetősen visszavonult életet élt, s mi ketten is meg tudtunk felelni minden kívánságának. Ön természetesen társaságot akar majd látni maga körül, s ennek megfelelően kell átszerveznie egész háztartását.

- Azt akarja mondani ezzel, hogy maguk ketten fölmondanak?

- Föltéve, ha ez önnek, uram, nem okoz kényelmetlenséget.

- De hát a maga családja, ha jól tudom, több nemzedéken keresztül szolgálta a Baskervilleket! Igazán nem szeretném azzal kezdeni itteni életemet, hogy véget vessek egy tradíciónak!

Úgy tetszett, a komornyik fehér arcán átsuhant valamiféle indulat.

- Tökéletesen megértem, uram, és feleségem hasonlóképp. De az igazat megvallva, mindketten túlságosan megszerettük Sir Charlest, halála csapásként ért bennünket, és a környezet itt folyton rá emlékeztet. Tartok tőle, hogy már soha nem éreznénk jól magunkat Baskerville Hallban.

- De hát mégis, mihez akarnak kezdeni?

- Szinte biztos vagyok benne, uram, hogy majd sikerül nyélbe ütnünk valamilyen üzleti vállalkozást. Ehhez Sir Charles nagylelkűsége révén megvan a pénzünk is. Most pedig, uraim, talán megengedik, hogy fölvezessem önöket szobájukba...

Az ódon terem emeleti részén balusztrádos karzat futott körül, ahová kettős feljárát vezetett. Innen mint központtól jobbra és balra, az épület teljes hosszában egy-egy szinte végeláthatatlan folyosó nyúlt ki. A folyosókon helyezkedtek el a hálósobák. Az enyém ugyanabban a szárnyban volt, mint Sir Henryé, csaknem közvetlenül az övé mellett. A szobák jóval később épülhettek, mint a ház középső traktusa, és a világos tapéta, a számtalan gyertya jótékonyan járult hozzá, hogy megszabaduljak a nyomasztó benyomástól, amely érkezésünkkor hatalmába kerített.

Az ebédlő azonban, amely szintén a nagyteremből nyílt, megint csak tele volt árnyal és melankóliával. Hosszú helyiség volt ez, s lépcsőfeljáró választotta ketté. A dobogón szokott ülni a család, az alacsonyabb részen a személyzet. A terem végében, az erre a célra épített karzaton énekeltek valamikor a dalnokok.

Fejünk felett fekete gerendák húzódtak, befüstölt mennyezet sötétlett köztük. Eszembe jutott, mennyire másképp, mennyivel szelídebben festhetett mindez valamely régi-régi, színesen kavargó, zajos multság közepette, lobogó fáklyák fényében... De most, hogy két fekete ruhás úriember ült az asztalnál, egyetlen ernyős lámpa világítása mellett, óhatatlanul suttogóra vált a hang, s eltűnt a kedv. A falról, az Erzsébet kori lovagtól kezdve a Regency arszlánjáig, ősök fákó, kosztümös sora bámult le ránk: néma jelenlétükkel szinte megdermesztettek bennünket. Alig szólunk egymáshoz, s ami engem illet, őszintén örültem, amikor bevégeződött a vacsora, s végre átvonulhattunk a modernül berendezett biliárdterembe, és rágyújthattunk.

- Szavamra, nem valami szívderítő hely ez - mondta Sir Henry. - Szent igaz, hogy hozzá lehet szokni idővel, de egyelőre sehogy sem érzem itthon magam. Csöppet sem csodálkozom, hogy nagybácsim kissé bogaras lett itt... Hogy valaki egyedül éljen egy ilyen házban! Na de mindegy, ha nem bánja, korán fekszünk ma este, reggelre talán már szebb színben látjuk a világot.

Mielőtt lepihentem volna, félrehúztam a függönyöket, és kibámultam az ablakon. Az ablak a bejárat előtt elterülő pázsitra nyílt. A pázsit mögött két sűrű fasor suhogott és hajlongott a feltámadt szélben. A rohanó felhők mögül előtörtek a félhold sugarai. Hideg fényében jól láttam a sziklák szaggatott vonulatát és a fák mögött a kísérteties lápvidék messze húzódó platóját. Berántottam a függönyt, utolsó benyomásom tökéletesen méltó volt az eddigiekhez.

Mégsem ez volt az utolsó élményem... Noha fáradt voltam, sokáig ébren hánykolódtam helyemen. Megpróbáltam elaludni. Hiába... A távolból negyedóránként ide hangzott egy óra ütése, máskülönben halálos csend honolt az épületben. Ám ekkor hirtelen, az éjszaka kellős közepén, zajt hallottam, világos, átható és félreérthetetlen zajt. Egy asszony sírt valahol; fojtottan, levegő után kapkodva zokogott, mint akit féktelen bánat gyötör. Felültem az ágyban, és füleltem. A zaj nem jöhetett túl messziről, a nőnek valahol a házban kellett lennie. Vagy félórán át feszült idegekkel vártam, de más hang nem hallatszott többé, csak az óra ütése és a repkény leveleinek zizegése.

7. A „CSENDES FÉSZEK” LAKÓI

Csakugyan, a reggel friss szépsége mintha elfújta volna kellemetlen érzéseinket s a nyomasztó benyomást, amely Baskerville Hallba érkezésünkkel telepedett lelkünkre. Ahogy Sir Henryvel ott ültünk a reggelizőasztalnál, a napsugár csak úgy áradt befelé a karcsú, kőcsipkés ablakokon, s amint átsütött a berakott címereken, színes foltokkal tarkította a helyiséget. A sötét falborítás bronzként vöröslött az aranyló sugarak özönében, s bizony nehéz volt elhinni, hogy ugyanez a terem tett oly borongóssá bennünket előző este.

- Az az érzésem, hogy mi vagyunk a hibásak, s nem a ház - jegyezte meg a baronet -, az úttól holtra fáradtunk, a kocsizástól agyondermedtünk, érthető, hogy lehangolónak láttuk. Most, hogy kipihentük magunkat, minden rendben van megint.

- Persze, azért nem minden volt csupán képzelődés - feleltem -, például nem hallott valamit, kedves Sir Henry? Mintha egy asszony zokogott volna az éjszakában!

- Hát ez érdekes, mert félálomban valóban hallottam valami ilyesmit, legalábbis azt hiszem. Jó ideig vártam, de mert abbamaradt, azt hittem, csak álom volt.

- Én egész jól hallottam, és biztos vagyok benne, hogy egy nő sírt valahol.

- Na akkor ezt most rögtön meg is kérdezzük!

Sir Henry csengetett Barrymore-nak, és megkérdezte tőle, mivel magyarázza élményünket. Úgy vettem észre, hogy a komornyik sápadt arca egy fokkal fehérebbre vált, mialatt gazdája szavaira figyelt.

- A házban csak két nő lakik, Sir Henry - válaszolta. - Az egyik a mosónő, akinek az épület túlsó szárnyában van a hálószobája. A másik nő a feleségem, és biztosíthatom, hogy ő nem okozhatta a zajt.

Barrymore hazudott, amikor ezt mondta. Reggeli után ugyanis egészen véletlenül találkoztam a hosszú folyosón az asszonnyal. A nap éppen megvilágította az arcát. Barrymore felesége nagy termetű, nyugodt kedélyű, durva vonású nő volt, szigorú, nagy önuralmat eláruló vonással szája körül. Beszédes szemei azonban vörösek voltak, és dagadt könnyzacskók mögül tekintettek rám. Mégis ő sírt az éjszakában, és ezt férjének is tudnia kellett! De Barrymore inkább vállalta a leleplezést, s az ellenkezőjét állította. Miért hazudott Barrymore? S miért sírt oly keservesen az asszony? A rejtély egyre csak szaporodott e körül a halvány arcú, jóképű, szakállas férfi körül. Hiszen ő volt, aki elsőnek fedezte fel Sir Charles holttestét. S csak az ő elmondása alapján ismerjük a körülményeket, amelyek megelőzték az öregúr halálát. Lehetséges, hogy mégis Barrymore-t láttuk a Regent Streeten a fiákerben? A szakáll például könnyen lehetne ugyanaz. A fiákeres ugyan alacsonyabbnak mondta emberünket, de hát tévedhetett is. Hogyan lehetne tisztázni ezt a dolgot? Első teendőm az volna, hogy felkeressem a grimpeni postamestert, s megtudjam tőle, hogy a próbatáviratot valóban magának Barrymore-nak adták-e át. Attól függően, milyen választ kapok, máris küldhetnék valami támpontot Holmesnak.

Sir Henry reggeli után okmányaiiba mélyedt, így hát semmi akadálya sem volt a kirándulásnak. A kellemes sétaút, amelyet ez alkalommal megtettem, négy mérföldön át vezetett a lápvidék szélén egy szürke kis falucskáig. A házak között volt két nagyobb is. Az egyik, mint később kiderült, a fogadó volt, a másik meg doktor Mortimer otthona. A postamester, aki a helység szatócsaként is működött, világosan emlékezett a táviratra.

- Hogyne emlékeznék, uram! - készségeskedett. - Az utasításnak megfelelően Mister Barrymore saját kezébe kézbesítettem.

- Ki kézbesítette?

- A fiacskám. James, ugye te vitted ki azt a táviratot múlt héten Mister Barrymore-nak a kastélyba, igaz?

- Én hát, papa!

- Saját kezébe adtad? - kérdeztem.

- Hát izé... Nem tudtam a saját kezébe adni, mert éppen fenn volt a padláson. Mrs. Barrymore-nak adtam, aki megígérte, hogy azonnal beviszi a férjének.

- S láttad Mr. Barrymore-t?

- Nem, uram, hiszen mondom, hogy a padláson volt!

- Ha nem láttad, honnan tudod, hogy a padláson volt?

- A feleségének illik tudnia, hol van - bizonykodott a postamester. - Nem kapta meg a táviratot Mr. Barrymore? Mert ha nem, neki magának kell panaszt tennie.

Nem akartam tovább erőltetni a dolgot, de már ennyiből is kiviláglott, hogy Holmes agyafúrtsága ellenére sem lehetünk biztosak benne, nem volt-e Barrymore egész idő alatt Londonban. Ha ott volt, vagyis ha ő volt az, aki utoljára látta élve Sir Charlest, és elsőnek szegődött az Angliába érkezett örökös nyomába!... Na és mi van akkor? Vajon csak mások megbízásából cselekedett, vagy saját kezdeményezéséből bonyolódott ebbe a sötét ügybe? Mi oka lehet rá, hogy üldözze a Baskerville családot? Eszembe idéztem a különös figyelmeztetést, amelyet a Times vezércikkéből ollóztak össze. Vajon ez is az ő műve lett volna? Vagy mégis talán olyasvalaki csinálta, aki föltette magában, hogy mindenképpen megakadályozza a komornyik tervét? Az egyetlen elfogadható magyarázat az lehetne, ami eszébe jutott Sir Henrynek is, hogy a Baskerville-ek elriasztása révén kényelmes és örökös otthonhoz juthatna a kastélyban a házaspár. De hát ez a magyarázat mégsem adhat rá feleletet, miért kell ilyen bonyolult és ravasz módon szövögetni a hálót, amely láthatatlanul, de egyre biztosabban szorult az ifjú főnemes köré. Holmes maga megmondta, hogy szenzációs nyomozásai során még soha nem találkozott ilyen bonyolult esettel. Miközben visszafelé sétáltam a szürke, elhagyott úton, azon imádkoztam, bár mielőbb megszabadulna barátom kötelezettségeitől, hogy lejöhessen ide, és levehesse vállamról felelősségem terhét.

Töprengésemből rohanó lábak zaja zavart föl, s valaki a nevemen szólított. Arra számítva, hogy doktor Mortimert látom majd, megfordultam, de legnagyobb meglepetésemre egy idegen futott utánam. Üldözőm alacsony, sovány férfi volt, simára borotvált, enervált arccal, szalmasárga haja volt és beesett képe, harminc és negyven év körül lehetett, szürke öltönyt és szalmakalapot viselt. Vállán keresztbe akasztva növénygyűjtő pléhdoboz fityegett, egyik kezében zöld lepkehálót tartott.

- Már megbocsásson, hogy megállítom, doktor Watson - szólított meg, amint lihegve utolért. - De hát mi itt a lépvidéken közvetlen nép vagyunk, s nemigen ragaszkodunk a szabályszerű bemutatkozáshoz. Biztosan hallotta már a nevemet közös ismerősünktől, Mortimertől, Stapleton vagyok, a „Csendes fészek” a házam.

- A hálójáról meg a dobozról rögtön gondoltam - mondtam -, hiszen annyit már tudok, hogy él itt egy Stapleton nevű természetbúvár. De hát maga hogy ismert meg?

- Épp Mortimernél jártam, és a rendelője ablakából mutatta meg nekem magát, amikor elhaladt. Mivel amúgy is egy az utunk, gondoltam, maga után sietek, és bemutatkozom. Remélem, Sir Henryt nem viselte meg nagyon az utazás.

- Nem, semmi baja, köszönöm.

- Mi itt mindnyájan nagyon tartottunk tőle, hogy Sir Charles szomorú halálesete után az új baronet nem akar majd ideköltözni. Lehet, túl nagy igény, ha azt várjuk egy gazdag embertől, hogy lejöjjön ide, és eltemesse magát, de azt hiszem, nem kell mondanom, milyen sokat jelentenek a Baskerville család tagjai a vidék számára. Feltételezem, hogy Sir Henry nem babonás, és nem fél attól, hogy idelent éljen...

- Nem valószínű.

- Kegyed persze ismeri a legendát a sátán kutyájáról, amely oly szívósan rémisztgeti a familiát.

- Igen, hallottam már felőle.

- Szinte hihetetlen, mennyire babonások az itteni parasztok. Nem egy megesküdné rá, hogy saját szemével látta ezt az ördögi lényt a lápvidéken. - Stapleton mosolyogva mondotta mindezt, de tekintete arra vallott, hogy ő is komolyabban veszi az egész dolgot, mint ahogy el akarja hitetni velem. - A história erősen foglalkoztatta Sir Charles képzeletét, és meg vagyok róla győződve, hogy ez vezetett tragikus halálához.

- De hát hogyan?

- Idegei annyira megromlottak, hogy bármiféle kutya megjelenése végzetes hatással lehetett beteg szívére. Az az érzésem, hogy azon az utolsó estén valóban látott valami ilyesfélét a tiszafa-alléban. Mindig is féltem, hogy baj történhetik az öregúrral, hiszen őszintén kedveltem őt, azt pedig tudtam, hogy gyenge a szíve.

- Honnan tudta?

- Mortimer barátom közölte velem.

- Szóval azt hiszi, hogy valamilyen kutya vette üldözőbe Sir Charlest, s hogy ettől való félelmében halt meg?

- Miért, tud jobb magyarázatot?

- A magyarázatig még nem jutottam.

- Na és Mister Sherlock Holmes?

Erre a szóra egy pillanatra elakadt a lélegzetem, de hogy egy pillantást vettem kísérőm nyugodt arcára, és szembetalálkoztam egyenes tekintetével, rájöttem, hogy nem provokálni akar.

- Igazán nem volna értelme, hogy bújócskát játszunk, doktor Watson - folytatta Stapleton. - Holmes nyomozásainak híre ide is elért, márpedig nem ünnepehetjük anélkül híres detektívünket, hogy közben megfeledkezzünk munkatársáról. Amikor Mortimer említette a nevét, már nem tagadhatta le, kiről is van szó. Ha pedig kegyed itt van, akkor ebből magától értetődően következik, hogy maga Sherlock Holmes is érdekelt az ügyben, és az csak természetes, hogy kíváncsi vagyok, mi a nézete.

- Erre, sajnos, én nem tudok felelni.

- Szabadna megkérdezni, hogy megtisztel-e ő maga is bennünket megjelenésével?

- E pillanatban nem hagyhatja el Londont. Más ügyek foglalják le az érdeklődését.

- Milyen kár! Pedig bizonyára megvilágíthatná előttünk, ami most oly sötétnek tűnik. Ami pedig a kegyed itteni kutatásait illeti, doktor Watson, remélem, nem feledkezik meg rólam, ha úgy látja, hogy segítségére lehetek. Ha tudnám, hogy milyen irányban merültek fel gyanús momentumok, vagy hogy egyáltalán hogyan akar hozzákezdeni az ügy nyomozásához, akár most is adhatnék valami használható tippet.

- Higgyc el nekem, hogy csupán barátom, Sir Henry vendégeként tartózkodom itt, és nincs szükségem semmiféle segítségre.

- Ez igen! - kiáltott fel Stapleton. - Persze nagyon is igaza van, hogy ilyen elővigyázatos és titoktartó. Jól megkaptam a magamét szemtelen tolakodásomért, és ígérem, hogy soha többé nem fogom említeni a dolgot.

E pillanatban keskeny, füves csapáshoz értünk, amely a főútból kiágazva szeszélyesen kanyargott keresztül a lápon. Jobb felől köves domb emelkedett, amelyből nagyon régen gránitot bányásztak. A kőbánya ide néző oldala egyetlen sötét sziklából állt, amelynek hasadékaiban páfrány és szeder zöldellt. Valamivel távolabb szürke füstcsík szállt a magasba.

- Csupán egy rövid séta választ már el bennünket a „Csendes fészek”-től - magyarázta Stapleton. - Örülnék, ha rá tudna szólni egy órácskát, hogy bemutathassam hűgomnak...

Első gondolatom az volt, hogy helyem ott van Sir Henry oldalán, de akkor eszembe jutott az a nagy halom irat és számla, amely házigazdám íróasztalát borította. Ebben igazán nem lehettem segítségére. Meg aztán Holmes kifejezetten lelkemre kötötte, hogy tanulmányozzam Sir Henry szomszédait. Elfogadtam tehát Stapleton meghívását, és megindultunk befelé az ösvényen.

- Hát bizony, csodálatos hely a lápvidék! - jegyezte meg kísérőm, és végigfuttatta tekintetét a dimbes-dombos lankákon s a hosszú, zöld dombhátakon, melyeken fantasztikus hullámok gyanánt tolultak egymásra a kihült, habos gránittarajok. - Sosem lehet megenni! Szinte hihetetlen, mennyi csodás titkot rejteget! Meddségében is nagyszerű, és csupa rejtély!

- Úgy látszik, jól ismeri.

- Mindössze két éve élek itt, s az itteniek szemében újoncnak számítok. Nem sokkal azután értünk ide, hogy Sir Charles is letelepedett Baskerville Hallban. De valami vonzott, hogy töviről hegyire kikutassam a környéket, és nemigen hiszem, hogy sokan volnának, akik nálam jobban ismerik.

- Miért? Hát olyan nehéz kitudni a titkait?

- Nehéz bizony! Látja-e például azt a kiterjedt fennsíkot ott északon, azokkal a fura halmokkal? Észrevesz-e rajta valami érdekeset?

- Szerintem kitűnően megfelelne lovaglás céljára.

- Hát persze, első pillanatra így gondolná mindenki. De sokan ráfizettek erre! Na és látja azokat a szétszórt, világoszöld foltokat rajta?

- Úgy vélem, hogy eltérően a többitől, ezek termékeny részek.

Stapleton nevetett.

- Amit lát, az a nagy grimpeni ingovány - mondta. - Egyetlen hibás lépés, és halál fia ott ember, állat. Tegnap is tanúja voltam, ahogy egy lápvidéki póni belegázolt. Soha nem jött elő többet. Jó ideig láttam a fejét, amint nyakát nyújtogatva megpróbált kikeveredni a sárörvény szorításából, de az végül is beszippantotta. Még száraz időben is veszélyes megközelíteni, de ezek után az őszi esőzések után szó szerint pokollá változik. S mégis, akár hiszi, akár nem, én

be merek menni a közepébe, és élve jövök ki! Az ég szerelmére! Hát nem megint odatévedt egy nyomorult póni!?

Barna test evickélt és vonaglott a zöld zombékok között. Hosszú, kintől elgyötört, rángó nyak jelent meg a felszínen, s vérfagyasztó nyerítéstől visszhangzott a lápvidék. A rémülettől végigfutott rajtam a hideg, de kísérom meg se rezsent.

- Elnyelte! - mondta. - Az ingovány újra megkapta a magáét. Két áldozat két nap alatt! De lesz még több is, gondolom, hiszen a szerencsétlen állatok megszokták, hogy száraz időben odajárjanak, és már csak akkor veszik észre a változást, amikor az ingovány magához ragadta őket. Gonosz hely ám a grimpeni ingovány!

- És maga azt mondja, hogy bele mer menni?

- Hát igen! Tudniillik van benne egy vagy két ösvény, amelyekre egy nagyon ügyes ember mégis rámerészkedhet. Én mindenesetre ismerem a járást.

- De hát mi az ördögnek kell egyáltalán odamennie?

- Na ide figyeljen! Látja azokat a halmokat ott messzebb? Az áthatolhatatlan ingovány szigetként öleli körül őket immár esztendők óta. A halmokon ritka növények és pillangók paradicsoma várja a gyűjtőt, csak éppen oda kell jutni. Aki mer, az nyer.

- Egy szép napon én is megpróbálkoznék a szerencsémel.

Stapleton meglepett tekintetet vetett rám.

- Az isten szerelmére! Ezt csak verje ki a fejéből! - hüledezett. - Az én lelkemen száradna a halála! Higgye el nekem, hogy a legkisebb esélye sincs, hogy élve kerüljön vissza onnan. Nekem is csak azért sikerülhetett, mert jól megfigyeltem magamnak bizonyos természetes útjeleket.

- Ejha! - kiáltottam föl. - Hát ez meg micsoda?!

Hosszú, elnyújtott üvöltés reszkettette meg a lápvidéket. Leírhatatlanul ijesztően hangzott. Az egész tér megtelt vele, s mégis lehetetlen volt megmondani, honnan jön. Tompa morgásnak indult, majd mély bögéssé változott, hogy aztán baljós, ugató hörgésben haljon el. Stapleton rám pillantott, arcán különös kifejezés suhant át.

- Bizony, ez a lápvidék! Csúnya egy hely! - hümmögött.

- Az ég szerelmére, mi volt ez?

- A parasztok azt mondják, hogy a sátán kutyája követeli új áldozatát. Egyszer-kétszer már magam is hallottam ezt a hangot, de ilyen erősen még soha.

Körülnéztem. Szívembe belemarkolt a rémület.

Tele reszkető félelemmel, végigjártam tekintetemet a hatalmas domborulaton, amelyet itt is, ott is zöld szittyó csomói tarkítottak. A kiterjedt pusztaságon - néhány hollón kívül, amelyek egy sziklatömb mögül hangosan megkárogtak bennünket - semmi sem mozdult.

- Maga tanult ember, Mr. Stapleton. Csak nem hisz ilyen ostobaságokban? - kérdeztem. - Mit gondol, mi lehet ennek a különös hangnak az oka? Honnan jöhetett ez a fura hang?

- Az ingovány örvényei olykor hihetetlen zajokat produkálnak. Valószínűleg attól van ez, hogy a sár mozog vagy a víz emelkedik bennük. Valami efféle lehet.

- De nem! Ez élőlény hangja volt!

- Az is lehet, hogy az volt. Hallott már valaha kiáltozni bölömbikát?

- Nem. Még soha.

- A bölömbika ritka madár Angliában, gyakorlatilag tulajdonképpen már ki is halt. De hát a lápvidéken sok minden lehetséges. Nem volnék meglepve, ha rájönnék, hogy a kihalófélben levő bölömbikák egyikének hangját hallottuk az imént.

- Életemben még nem hallottam ilyen hátborzongató, furcsa hangot.

- Hát igen! Nem kellemes hely ez itt! Nézze csak meg ezt a dombot odaát! Mit gondol, mit lát rajta?

A meredek domboldalt szürke színű, kör alakú kőbástyák borították. Legalább egy tucat volt ott belőlük.

- Vajon mik ezek? Juhkarámok?

- De nem ám! Tiszteletreméltó őseink lakóházai. A történelem előtti ember előszeretettel választotta lakóhelyéül a lápvidéket, s tekintve, hogy azóta senki sem követte a példáját, otthona úgy maradt ránk, ahogy elhagyta. Ezek itt mind az ő kunyhói, csak persze tető nélkül. Még a tűzhelyét és az ágyát is megtalálhatná bennük, ha netán kedve szottyanna, hogy megtekintse őket.

- De hát ez egész város! Mikor lakták utoljára?

- A csiszolt kőkorszakban. Nincs közelebbi dátum.

- S mivel foglalkozott az ember itt?

- Ezeken a dombokon legeltette állatait, majd amikor eljött az ideje, hogy a bronzkard felváltsa a kőbaltát, megtanulta az ércbányászatot is. Nézze csak ezt a hatalmas gödröt amott a halmon! Ez az ő munkája. Hát bizony sok érdekes dolgot fog még látni a lápvidéken, Watson doktor! Bocsánatot kérek egy pillanatra! Ez itt egy gyászlepke például!

Valami lepkeféle keresztezte utunkat: Stapleton bámulatos ügyességgel és gyorsasággal vetette magát utána. Legnagyobb rémületemre a röpülő kis élőlény egyenesen az ingoványnak tartott, de ez ismerősömet korántsem tartotta vissza, hogy zombékról zombékra ugrálva, zászlóként lengetve zöld hálóját, a nyomába ne eredjen. Szürke öltönyében maga is úgy szökölt szabálytalanul ide-oda ugrálva, mint egy óriás lepke. A csodálat és a félelem vegyes érzésével figyeltem. Bámultam rendkívüli ügyességét, és rettegettem attól, hogy bármelyik pillanatban beletévedhet az álnok ingoványba...

Ekkor lépéseket hallottam a hátam mögött. Ahogy megfordultam, egy asszonyt láttam felém közeledni az ösvényen. Abból az irányból jött, ahol a füstből ítélve Stapletonék háza, a „Csendes fészek” állott. Azért tűnhetett ilyen hirtelen elő, mert míg közelemben nem ért, a láp halmi eltakarták előlem.

Afelől nem volt kétségem, hogy a nő Stapleton húga, akiről már olyan sokat hallottam. A lápvidéken alig egynéhány asszony élhetett, erről meg külön is megjegyezte valaki, hogy valóságos szépség. A leírás ráillett a közeledőre: igazán nem volt közönséges jelenség. Aligha lehetne elképzelni nagyobb különbséget testvérek közt. Stapleton jellegtelen arcszínével, szöghajával és szürke szemével szemben a húga olyan barna volt, amelyet ritkán látni Angliában, ezenkívül karcsú, elegáns és magas... Büszke, finoman metszett arca volt, amelynek szabályosságát érzéketlenségre is lehetett volna magyarázni, de hát ott volt az érzéki száj és a gyönyörű, sötét, élénk szempár. Hibátlan alakjával és elegáns ruhájával valóban feltűnő jelenségnek hatott ezen az elhagyatott lápvidéki ösvényen. Amikor megfordultam, szemével

fivére nyomát követte éppen, majd gyorsan megindult felém. Kalapot emeltem, és épp bele akartam kezdeni valamiféle kimagyarázkodásba, amikor szavai hirtelen más irányba terelték gondolataimat.

- Menjen vissza! - mondta. - Menjen vissza Londonba, de most mindjárt!

Meglepetésemben hallatlanul ostobán nézhettem rá. Az asszony szeme szinte lángolt, s türelmetlenségében egyik lábáról a másikra nehezedett.

- De hát miért menjek vissza? - kérdeztem.

- Azt nem mondhatom meg! - Fojtott, kapkodó hangon beszélt, amely beillett suttogásnak is. - Az ég szerelmére, hallgasson rám! Menjen vissza, és eszébe se jusson, hogy valaha is ide tegye a lábát.

- Most érkeztem!

- Térjen észhez, ember! - kiáltotta. - Nem érti, hogy a maga érdekében beszélek? Jóindulatúan figyelmeztetem, menjen vissza Londonba. Még ma este! Menjen erről a helyről! Mindegy, miért... De most csitt! Jön a bátyám! Egy szót se arról, amit mondtam! Letépné nekem azt az orchideát, ott az ökörfarkkóró közt? Rengeteg itt az orchidea, bár sajnos, elég későn jött ahhoz, hogy láthassa a vidék minden szépségét...

Stapleton abbahagyta a vadászatot, és zihálva, kipirultan tért vissza.

- Na Beryl, itt vagy? - mondta.

Meghökkenem. A megszólítás híjával volt minden szívélyességnek.

- De hát Jack, egészen ki vagy melegedve!

- Hát igen, egy gyászlepkét üldöztem. Ilyenkor, ősszel, a legnagyobb ritkaság. Nagy kár, hogy elszalasztottam.

Stapleton meglehetősen közömbösen mondta ezt, de apró, világos szemei fürkészően méregettek bennünket.

- Látom, már megismerkedtetek.

- Igen, épp most mondtam Sir Henrynek, hogy kicsit későn jött ahhoz, hogy láthassa a vidék igazi szépségeit.

- Ej, hát mit gondolsz, ki ez az úr?

- Gondolom, nemigen lehet más, mint Sir Henry Baskerville.

- Nem, nem vagyok az - mondtam -, és nem is vagyok nemes, csak a barátja vagyok Sir Henrynek, Doktor Watson a nevem.

A lány szép arca egy pillanatra elborult.

- Akkor tényleg hiábavalóságokról beszélgettünk - mondotta.

- Olyan tengernyi sok időtök nem lehetett beszélgetésre - jegyezte meg Stapleton, miközben gyanakvóan tekintett a hűgára.

- Úgy beszéltem Watson doktossal, mintha állandóan itt laknék, nem pedig csupán látogatóba érkezett volna - magyarázta. - Mert ha csak látogató, igazán mindegy lehet neki, hogy lekéste-e már az orchideákat, vagy sem... De azért velünk jön, ugye, és meglátogat bennünket?

Rövid séta után el is értük a „Csendes fészek” épülettömbjét, amely tipikus, sivár lápvidéki ház volt. Valamikor, a régi szép időkben pásztorok lakhatták, de a felújítás után modern lakóház lett belőle. Gyümölcsös vette körül, a fák azonban - mint általában a lápvidéken - valahogy csenevészek maradtak, erre-arra görbültek, s hallatlanul szegényes és szomorú megjelenést kölcsönöztek az egész teleknek. Furcsa, töpörödött, rezes bőrű háziszolga nyitott ajtót. Rögtön lerítt róla, hogy távoli föld szülötte. Annál jobban meglepett, hogy a nagy szobák elegánsan voltak bebútorozva. A berendezés félreérthetetlenül magán viselte a ház úrnőjének ízlését. Ahogy a ház ablakaiból kitekintettem a végtelen, kövekkel tarkított lápvidékre, amelynek hullámszerű vonulatai a látóhatár széléig nyúltak, képtelen voltam másra gondolni, vajon mi szél hozhatta ezt a nagy műveltségű férfit és ezt a szép asszonyt erre az istenverte környékre.

- Fura egy helyen telepedtünk meg, igaz? - mondta Stapleton, mintha eltalálta volna gondolataimat. - És mi mégis boldognak érezzük itt magunkat, így van, Beryl?

- Tökéletesen így van - mondta a lány, de hangjából nem érzett meggyőződés.

- Északon - kezdte Stapleton - iskolát vezettem. Mechanikus és érdektelen tevékenység ez a magamfajta ember számára, azt azonban nagyon tudtam értékelni, hogy fiatalok között élhettem, formálhattam gondolkodásukat, és jótékonyan befolyásolhattam őket jellememmel és eszméimmal. Sajnos, a végzet másképp akarta. Az iskolában súlyos járvány tört ki, és három növendék meghalt. Ezt a csapást soha nem tudtam kiheverni, majdnem egész vagyonom ráment. S mégis, ha nem kellene szüntelen a számomra oly becses és végképp elvesztett növendékseregére gondolnom, tulajdonképpen örülhetnék, hogy baj ért, hiszen mint nagy kedvelője a botanikának és zoológiának, kimeríthetetlen kincses tárra leltem itt. Szerencsére húgom is éppoly lelkes természetimádó, mint jómagam. Mindezt azért mondom el, kedves doktor, mert megláttam arckifejezését, ahogyan az ablakból méregette a lápvidéket.

- Csakugyan megfordult a fejemben, hogy unalmas lehet itt. Na persze, nem is annyira magának, mint inkább a fiatal hölgynek!

- Ó, nem is olyan unalmas! - vágott közbe a lány.

- Itt vannak a könyveink, tudományos érdeklődésünk teljesen leköt bennünket, és érdekes szomszédoknak sem vagyunk híjával. A maga szakmájában Mortimer doktor igen járatos ember. Szegény öreg Sir Charles szintén nagyszerű cimborá volt. Jól ismertük, és bizony igen érezzük a hiányát. Gondolja, hogy tolakodásnak venné Sir Henry, ha ma délután fölkeresném, és bemutatkoznék neki?

- Biztos vagyok benne, hogy örülne.

- Volna szíves bejelenteni neki, hogy meglátogatnám? Valami kevéssel talán mi is hozzájárulhatnánk, hogy könnyebben illeszkedhessek bele az új környezetbe. Nem jön fel, doktor Watson? Megmutatnám a lepkegyűjteményemet, amely szerintem egyike a legteljesebbeknek Délnyugat-Angliában. Míg átnézi, addig az ebéd is elkészül.

Legszívesebben azonnal indultam volna vissza, örhelyemre. A lápvidék komor hangulata, a szerencsétlen póni szomorú vége, a velőtrázó ordítás, amely oly nagyon beleillett a Baskerville-ek családi rémhistóriájába - mindez elborzasztott, s nem csoda, hogy tele voltam aggodalommal. Igaz, ezek csak benyomások voltak, többé-kevésbé felületes impressziók, de hát elfelejthettem-e Miss Stapleton határozott és egyértelmű figyelmeztetését, amely kétségkívül becsületes jószándékból született, s amelynek feltétlenül valamiféle súlyos, komor oka volt? Ellenálltam tehát a rábeszélésnek, hogy ottmaradjak ebédre, és azonnal megindultam visszafelé, mégpedig azon a füves ösvényen, amelyen ideérkeztem.

Úgy látszik, akik a helyet ismerték, rövidebb utat is tudtak, ugyanis, mielőtt elértem volna az országutat, legnagyobb meglepetésemre Miss Stapletont pillantottam meg egy útszéli ormótlan kövön ülve. Arca gyönyörűen kipirult a sietségtől, két kezét megtámasztotta a derekán.

- Egész úton szaladtam, hogy elébe vághassak magának, doktor Watson - pihegte. - Még arra sem volt időm, hogy föltegyem a kalapomat. Nem időzhetek, mert bátyám keresni fog. Meg akartam mondani, hogy mennyire sajnálom buta tévedésemet, hogy összetévesztettem magát Sir Henryvel. Kérem, felejtse el, amit mondtam. A maga számára úgyszincs értelme az egésznek.

- Sajnos, nem tudom elfelejteni, amit mondott, Miss Stapleton - feleltem. - Sir Henry barátjának tartom magam, és sorsa nagyon is a szívemen fekszik. Megmondaná nekem, hogy miért tartotta olyan fontosnak, hogy Sir Henry térjen vissza Londonba?

- Asszonybeszéd volt az egész, doktor Watson. Ha majd jobban megismer, rá fog jönni, hogy nem mindig vagyok képes okát adni szavaimnak és tetteimnek.

- Szó sincs róla! Nagyon is jól emlékszem, mennyi izgalom volt a hangjában. A pillantását sem felejtettem el. Kérem, nagyon kérem, legyen őszinte hozzám, Miss Stapleton, hiszen mióta itt vagyok, állandóan úgy érzem, hogy különös árnyak vesznek körül. Az élet hirtelen olyanná vált számomra, mint a nagy grimpeni ingovány, amely tele van zöld, de annál veszedelmesebb süppedő szigetekkel. És hol vannak az útjelzők? Sehol sincsenek! Árulja el nekem, legyen szíves, mit akart mondani, és én megígérem, hogy figyelmeztetését továbbítom Sir Henryhez.

A lánynak hirtelen bizonytalanság ült ki az arcára, de mire válaszolt, szemei már megint nyugodt határozottsággal pillantottak rám.

- Higgye el, doktor Watson, maga csak túlkomplikálja a dolgot - mondta. - Fivéremmel együtt igen szívemre vettem Sir Charles halálát. Jól ismertük szegényt, hiszen kedvenc sétaútjai közé tartozott, hogy a lápvidéken át ellátogasson hozzánk. Túlságosan is beleélte magát, hogy átok nehezedik a családjára, és mikor bekövetkezett a tragédia, magától értetődően úgy éreztem, hogy mégiscsak lehetett valami oka annak az állandó félelemnek, amelyben élt. Nem csoda, hogy igen megijedtem, amikor megtudtam, hogy újabb Baskerville érkezik a vidékre, s kötelességemnek tartom, hogy mielőbb figyelmeztessem a veszedelemre, amely itt leselkedik rá... Ez volt minden, amit tudomására akartam adni Sir Henrynek.

- De hát miféle veszedelemről beszél?

- Ismeri a sátán kutyájának történetét?

- Én nem hiszek az effajta badarságokban!

- Én azonban hiszek! Ha van bármiféle befolyása Sir Henryre, kérem, vigye el innen. Ez a hely egész családjára csak bajt hozott. Nagy a világ. Miért kell éppen ezen a baljós helyen élnie?

- Éppen azért, mert baljós. Sir Henry ilyen ember. Tartok tőle, hogy hacsak nem adhat bővebb felvilágosítást, képtelen leszek rábírní, hogy elmenjen innen.

- Semmiféle bővebb felvilágosítással nem szolgálhatok, mivel én sem tudok többet.

- Akkor engedjen meg egy utolsó kérdést, Miss Stapleton! Ha maga csak ezt akarta mondani, amikor első ízben megszólított, miért félt annyira, hogy bátyja is meghallja a szavait? Nem hiszem, hogy akár ő, akár más ne értett volna egyet magával.

- Fivérem igen szeretné, ha a kastélynak lakója volna, ugyanis véleménye szerint ez a lápvidéki szegény nép érdekeit szolgálná. Rettentően bosszankodnék, ha megtudná, hogy olyasmit mondtam, amely Sir Henryt távozásra bírhatná. Mindenesetre én megtettem a kötelességem, s többet nem mondok. De most már el kell mennem, fivérem különben keresni fog, és meggyanúsít majd, hogy megint találkoztam magával. Viszontlátásra!

Miss Stapleton megfordult, s néhány perc múlva el is tűnt a kövekkel teleszórt mezőn, én pedig a félelem és bizonytalanság súlyos terhével lelkemen siettem vissza Baskerville Hallba.

8. DOKTOR WATSON ELSŐ LEVELE

Ettől kezdve úgy adom vissza az eseményeket, ahogy Sherlock Holmesnak írott leveleimben vettem őket papírra. A levelek itt fekszenek előttem az asztalon. Egy lap híjával, amely elkallódott, szövegüket változatlanul hagytam. Bár még világosan emlékszem az egész tragikus eseménysorozatra, minden bizonnyal pontosabban számolnak be akkori hangulataimról és meglátásaimról, mint ha csak memóriámra támaszkodnék.

Baskerville Hall,
október 13-án

Kedves Holmes!

Remélem, korábbi leveleim és a táviratok percnyi pontossággal tájékoztatták mindarról, ami itt, az isten háta mögött egyáltalán említést érdemelt. Minél tovább él ezen a vidéken valaki, annál jobban hatása alá kerül a lóp kietlen hangulatának, sőt - merem mondani - démoni varázsának. Telepedj meg csak rajta, s máris elszakadtál modern angol civilizációnktól! Amit viszont cserébe kaptál érte: lépten-nyomon fölfedezheted magad körül a történelem előtti ember lakóhelyeit és munkájának nyomait. Bármerre indulsz, mindenünnen eléd bukkannak az elfeledett ősemlék házai, temetkezőhelyei, és azok a hatalmas kőoszlopok, amelyek sokak szerint templomaiból maradtak ránk. Egyetlen pillantást kell csak vetni a kopár domboldalakra szerteszét heverő, szürke kőkunyhókra, s a szemlélő máris az ősidőkben érezheti magát. Nem csodálkoznék, ha egyszer csak állatbőrbe öltözött, bozontos embert pillantanék meg, amint éppen kimászik az alacsony ajtón, vagy kőhegyű nyilat illeszt íja húrjára... Mondom, nem csodálkoznék, mivel ez az ősemlék jobban beleillik a tájba, mint jómagam. Számomra az tűnik a legkülönösebbnek, hogy oly sokan éltek itt annak idején, hiszen a vidék talaja mindig is terméketlen lehetett. Nem vagyok régész, de valahogy úgy sejtem, hogy ez a nép kerülhette a harcot, s mivel rettegett üldözőitől, óhatatlanul olyan helyre kellett húzódnia, ahová semmiféle más csoport sem kíváncsozott.

Belátom, hogy mindez meglehetősen távol esik küldetésem céljától, sőt - ismerve a maga szigorúan gyakorlati gondolkodását - azt is tudom, hogy valószínűleg untatom csak. Még jól emlékszem tökéletes érdektelenségére, amikor azt a kérdést vitattuk, hogy vajon a nap kering-e a föld körül, vagy megfordítva. Hadd térjek hát vissza a Sir Henry Baskerville-lel kapcsolatos tényekhez.

Az utóbbi néhány nap folyamán azért nem kapott újabb beszámolót, mivel mindmáig semmi különös nem történt. Ekkor azonban egy igen meglepő dolog következett, amiről a maga helyén majd beszámolok. Mielőtt azonban elkezdeném, kénytelen vagyok felvázolni az előzményeket.

Az egyik előzmény - s erről eddig nem sokat írtam - a lápon tartózkodó szökött fegyenc. Nagyon valószínű, hogy sikerült végérvényesen kerekoldania, ami gyógyírként hat persze a környék magányos háztulajdonosainak kedélyvilágára. Szökése óta két teljes hét telt el, azóta se híre, se hamva. Nem valószínű, hogy ennyi ideig kitarthatott volna a lápon. Ami az elrejtőzést illeti, erre itt van mód korlátlanul. Bármelyik kőkunyhóban felüthette volna a tanyáját. Ennivaló viszont nincs, hacsak nem rabol el és vág le egyet a lápon legeltetett birkák közül... Mindenesetre úgy hisszük, végleg elment, s a láplakó gazdák most már nyugodtabban alszanak.

A kastélyban négyen vagyunk épkézláb férfiak, a mi biztonságunkat illetően tehát nincs mitől rettegnünk, de bevallom, hogy mindig elfog az aggodalom, ha Stapletonék jutnak eszembe. Mérföldekre laknak tőlünk, s a távolság miatt aligha siethetnénk segítségükre. Csupán mindenük van meg egy öreg szolgájuk, ami pedig a két testvért illeti, nos, a férfi nemigen büszkélkedhetik az erejével. Feltétlenül ki lennének szolgáltatva egy olyan gátlástalan fickónak, mint a nottinghilli gyilkos, ha ez egyszer arra vetemednék, hogy betörjön a házukba.

Mivel a dolog rettentően aggasztott mindkettőnket - úgy értem, Sir Henryt meg engem -, azt javasoltuk Stapletonnak, átküldjük Perkinst, az istállósolgát, de a természetbúvár erről hallani sem akart.

Ide tartozik még, hogy közös barátunk, a baronet egyre több érdeklődést mutat csinos szomszédnőnk iránt. Ebben persze nincs semmi különös, hiszen vállalkozó kedvű embernek, mint amilyen Sir Henry is, hallatlanul unalmas lehet ezen az isten háta mögötti helyen élni, Miss Stapleton pedig valóban bájos, szemrevaló teremtség. Van benne valami forró égővi, egzotikus jelleg, s ezt még jobban kiemeli bátyjának hűvös kimértsége. Bár meg kell mondanom, a férfiban is rejtőzhet sok indulat. Stapleton szerintem erősen kézben tartja húgát, többször láttam, hogy a lány beszéd közben folyton bátyja tekintetét kereste, mintha jóváhagyását várná mondandójához. Szeretném hinni, hogy Stapleton jól bánik húgával. Szeme hidegen fénylik, szája szélét összeszorítja, s ez általában határozott alkatra, de gyakran nyers természetre vall. Maga is érdekes embernek tartaná, ebben biztos vagyok.

Már említett első napunkon meg is látogatta Baskerville-t, majd a rákövetkező délelőttön rögtön magával cipelt mindkettőnket, hogy megmutassa a helyet, ahol a legenda szerint utolérte a gonosz Hugót a végzet. Mérföldeken át bandukoltunk a lápvidéken, míg végre a tetthelyre értünk. Olyan a hangulata, hogy magában véve is sugallhatta volna az egész rémhistoriát. Kurta völgy, amelyet szélfűtta, cukorsüveg alakú sziklák szegélyeznek. A hasadék tágas, füves térségre nyílik, tele szürkére szikkadt katánggal. A térség közepén két letöredezett, hegyes kődarab magaslik. Ha jól megnézte őket az ember, tényleg szörnyűséges vadállat óriási, emésztő agyaraira emlékeztettek. A helyszín minden vonatkozásban egybevágott az emlékezetes tragédiával. Sir Henryt nagyon megragadta a látvány, és többször is megkérdezte Stapletont, vajon hiszi-e, hogy természetfölötti erők beavatkozhatnak az ember sorsába. Könnyed hangja sem leplezhette, hogy a baronet érdeklődése szívéből fakad. Stapleton óvatos válaszokat adott, de nem volt nehéz rájönni, hogy fékezi magát, és a baronetre való tekintettel távolról sem mondott el mindent, amit tudott. Több párhuzamos esetet ismertetett, amikor egész familiák szenvedtek ördögi praktikák következtében, és azt a benyomást keltette bennünk, hogy tulajdonképpen egyetért a közkeletű felfogással.

Visszafelé útba ejtettük a „Csendes fészket”, ahol megebédeltünk, és ekkor történt, hogy Sir Henry megismerkedett Miss Stapletonnal. A baronet a találkozás első percében felfigyelt a hölgyre, és csak a vak nem láthatta, hogy a figyelem kölcsönös. Hazafelé menet Sir Henry újra és újra szóba hozta az ifjú hölgyet, s azóta alig telt el nap, hogy a két testvért így vagy úgy ne láttuk volna. Ma például velünk vacsoráznak, s már hallottam, hogy jövő héten viszont mi megyünk hozzájuk. Az ember józan ésszel azt hihetné, hogy Stapleton örül a két fiatal egymásra találásának, ezzel szemben nemegyszer vettem észre a legmélyebb rosszallást tekintetében, amikor Sir Henry kizárólag húgának szentelte figyelmét. Nem kétséges, hogy Stapleton nagyon ragaszkodik húgához, hiszen nélküle bizonyára igen magányos élete volna, de szerintem az már a legnagyobb fokú önzés lenne, ha útjába állva, meggátolná, hogy - ilyen remekül - férjhez mehessen. Mindamellet az az érzésem, mindenáron meg akarja előzni, hogy a hajlandóságból szerelem legyen, és több ízben megfigyeltem, hogy mindent elkövet, csakhogy kettesben ne maradhassanak. Mellesleg, helyzetem nem lesz irigylésre méltó, ha nehézségeinket

még egy szerelmi história is tetézi, különös tekintettel arra az instrukciójára, kedves Holmes, hogy ne hagyjam magában kószálni a baronetet. Hamarosan én leszek a világ legutáltabb embere, ha szó szerint kell ragaszkodnom ehhez az utasításhoz.

Valamelyik nap - pontosabban csütörtökön - Mortimer doktor ebédelt nálunk. Egy sírhalmot bontott fel a Long Downban, és sikerült szert tennie egy ősemberkoponyára, ami hallatlan örömmel tölti el. Soha nem láttam még ilyen naiv lelkesedést! Stapletonék később érkeztek, s ekkor a jó doktor valamennyiünket kivitt a tiszafa-alléba, hogy Sir Henry kérésére pontosan megmutogassa, mi is történt azon a bizonyos végzetes éjszakán. A tiszafa-allé komor hangulatú, hosszú sétány, két sor magas, nyírt sövény szegélyezi, amelyet belülről, mindkét oldalon, keskeny gypsáv kísér. Végében öreg, rozzant kerti ház áll. Fele útján található a kapu, amely a lápra nyílik, s ahol az öregúr elpottyantotta a szivarhamut. A kapu fehér faalkotmány, s le van lakatolva. Mögötte kezdődik a lápvidék. Eszembe jutott a maga elmélete, s megpróbáltam elképzelni, hogy is eshetett a dolog. Amint az öregúr ott állt, megpillanthatott valamit, ami a láp felől közeledett. Ez annyira rémületbe ejtette, hogy zavarodottságában futásnak eredt. Futott, míg a puszta rémülettől és a kimerültségtől össze nem esett. Máshová, mint a komor, hosszú alagútba, nem menekülhetett. De mitől menekült? Egy lápvidéki juhászkutyától? Vagy egy fekete, néma szellemkutyától, egy rémtől? Volt-e szerepe embernek is a történetekben? Tudott-e többet is a sápatag, éber Barrymore, mint amennyit el mert mondani? Mindez csupa homály és sötétség, egy valószínű bűntény árnyával súlyosbítva...

De itt van mindjárt egy másik szomszéd, akivel legutóbbi levelem óta ismerkedtem meg. A Lafter Hall-beli Mr. Franklandról van szó, aki déli irányban, tőlünk kb. négy mérföldre lakik. Mr. Frankland vörös képű, fehér hajú, szangvinikus természetű öregúr. A jog a mániája, eddig már vagyont költött pereskedésre. Csupán a harc kedvéért viaskodik, s mivel az eredmény, vagyis hogy ki nyer, mindegy neki, elképzeltetni, mibe kerül ez a szórakozása. Előfordul, hogy lezár egy átjárót, és kényszeríti a községet, hogy per útján nyitassa ki vele. Más esetben saját kezűleg tépi le valakinek a kertkapuját, kijelentve, hogy ott mindig is átjáró volt, provokálva az illetőt, hogy birtokháborításért beperelje. Töviről hegyire ismeri az ősi birtok- és szolgalmi jogot, és tudását ugyanannyiszor fordítja Fernworthy lakosainak hasznára, mint vesztére: így aztán nem csoda, hogy hol diadalmenetben viszik végig a falu főutcáján, hol pedig jelképesen megégetik, attól függően, mi volt a legutolsó ügy kimenetele. Azt mondják, e pillanatban nem kevesebb, mint hét pere van folyamatban, amelyek valószínűleg fel is emésztik vagyona maradékait, úgyhogy lassan megszorul a hurok a nyaka körül, s nemigen lesz módja rá, hogy tovább rakoncátlanodjék. Ettől a megszállottságától eltekintve kedves, jóindulatú ember, és csak azért említem, mert külön felhívta figyelmemet a szomszédok leírására. Mr. Frankland e pillanatban különös dologgal foglalkozik, ugyanis mint amatőr csillagásznak van egy kitűnő teleszkópja, amellyel felszerelve egész nap háza tetején hasal, és a lápvidéket pásztázza, abban reménykedve, hátha megpillantja valahol a szökött bűnözőt. Ha csak ezzel foglalkoznék, nem is volna olyan baj, de az a hír járja, hogy be akarja perelni doktor Mortimert, mert a hozzátartozók engedélye nélkül bontott fel egy sírt - ez így van, hiszen az említett koponyát kőkorszakbeli sírból ásta elő a Long Downban. Mr. Frankland nagyban hozzájárul, hogy ne legyen egyhangú körülöttünk az élet, amit komikus magatartásával valóságos üdüléssé tesz.

Most, hogy kimerítően tájékoztattam a szökött fogoly, Stapletonék, doktor Mortimer és Mr. Frankland, Lafter Hall gazdájáról, hadd fejezzem be valami fontosabbal. A Barrymore házaspárról akarok elmondani valamit, mégpedig egy olyan meglepő dolgot, ami a múlt héten történt.

Mindenekelőtt hadd szóljak a próbatáviratról. Ezt, ugye, azért küldte, hogy bizonyosságot szerezzen, idelent van-e a komornyik. Azt már megírtam, hogy a postamester tanúsága szerint a próbatávirat nem ért semmit, ugyanis most bizonyítékunk se pro, se kontra nincsen. Elmondtam Sir Henrynek, mit végeztem, mire a baronet a tőle megszokott rámenősséggel nyomban magához kérette Barrymore-t, s megkérdezte tőle, vajon ő maga vette-e át a táviratot. Barrymore igennel felelt.

- A maga kezébe adta a fiú a küldeményt? - kérdezte tőle Sir Henry.

Barrymore meglepettnek látszott, s gondolkodott egy darabig.

- Nem - válaszolta. - Épp a lomtárban voltam, a feleségem hozta be.

- És ki válaszolt rá? Maga?

- Nem. Megmondtam a feleségemnek, mit válaszoljon, és ő lement, s megírta.

Este Barrymore hozakodott elő a témával.

- Nem egészen értettem ma reggel, mit jelentenek a kérdései, Sir Henry - mondta. - Szeretném hinni, nem azt, hogy valamely hibám miatt megrendült a bizalma bennem.

Sir Henry kénytelen volt megnyugtatni Barrymore-t, hogy erről szó sincs. Végül csak úgy sikerült megbékítenie a komornyikot, hogy mivel időközben Londonból megérkeztek a megrendelt holmik, régi ruhatára javát neki ajándékozta.

Barrymore felesége nagyon érdekel engem. Nagy természetű, egyszerű, nem túl okos, de feltétlenül tisztességes és látnivalóan puritán életfelfogású asszony. Nála rendíthetlenebb teremést el sem tudnék képzelni. Már közöltem viszont, hogyan hallottam keservesen zokogni első éjszakánkon, sőt azóta is többször észrevettem, hogy ki van sírva a szeme. Nem kétséges, hogy nehéz bánat gyötri. Néha arra gondolok, valamilyen ballépés emléke kísérheti, máskor meg azt gyanítom, hogy Barrymore zsarnokoskodik felette. Mindig is hittem, hogy ennek a férfinak a jellemében feltétlenül kell lennie valami különös és kétes vonásnak, múlt éjszakai élményem azonban végleg gyanússá tette előttem.

Persze az is lehet, hogy tulajdonképpen semmiség az egész ügy. Magának tudnia kell, hogy nem vagyok jó alvó, és amióta állandóan figyelemmel kísérek mindent ebben a házban, felületesebben alszom, mint valaha. Tegnap éjszaka hajnali kettő felé arra ébredtem, hogy szobám falánál lopakodik valaki. Fölugrottam, kinyitottam az ajtót, és kikémleltem. Hosszú, fekete árnyék suhant végig a folyosón. Az árnyék egy férfi volt, aki óvatos léptekkel settenkedett előre. Kezében gyertyát tartott. Ing meg nadrág volt rajta, de cipőt vagy papucsot nem viselt. Sokat nem láttam belőle, de magasságáról rögtön rájöttem, hogy nem lehet más, mint a komornyik. Lassan, vigyázva haladt: lerítt róla, hogy rosszban sántikál.

Írtam már, hogy a folyosót galéria szakítja meg a nagyterem emeletén, de aztán tovább folytatódik a másik szárnyban. Megvártam, míg a komornyik eltűnik, majd utána eredtem. Mire beértem a galériába, ő már a folyosó túlsó végén járt. A gyertyafény most nyitott ajtón át szüremlett ki: Barrymore belépett az egyik szobába. Igen ám, csak hogy a túlsó szárnybeli szobák nincsenek bebútorozva, és nem is használják őket, a komornyik kirándulása körül tehát egyre szaporodott a rejtély. A gyertya most nyugodtan égett, mintha leállították volna valahová. Amilyen halkán csak tudtam, végiglopakodtam a folyosón, s bekukucsáltam az ajtón.

Barrymore, kezében a gyertyával, amelyet szinte nekinyomott az üvegtáblának, szorosán az ablak előtt állt. Fél arca felém volt fordítva. Vonásai belső feszültségről árulkodtak, mintha várt volna valamit, s közben kifelé meredt a sötét lápra. Néhány percig erősen figyelt, majd nagyot mordult, és türelmetlen gesztus kíséretében eloltotta a gyertyát. Azonnal szobámba siettem, és nem sokkal később megint hallottam Barrymore lépteit, amint visszafelé topogott. Jóval később, mikor már félig elszunnyadtam, kulcs csikorgására lettem figyelmes, de azt nem tudtam volna megmondani, milyen irányból jött a zaj. Hogy mindez mit jelent, még csak nem is sejtem, de egy biztos, hogy ebben a komor házban titok lappang valahol, s hogy ennek előbb-utóbb a végére kell járnunk. Nem akarom feltevéseimmel untatni magát, hiszen megfogadtatta velem, hogy csupán tényekről írjak. Ma délelőtt hosszú beszélgetést folytattam Sir Henryvel. Megtárgyaltuk éjszakai élményemet, és haditervet csináltunk. Többet most nem is írok erről. Annál érdekesebb lesz legközelebbi beszámolómm.

9.
DOKTOR WATSON MÁSODIK LEVELE.
A LIDÉRCFÉNY

Baskerville Hall
október 15.

Kedves Holmes!

Tény és való, hogy küldetésem első napjairól nem volt sok mondanivalóm, de el kell ismernie, hogy most derekasan pótolom a mulasztottakat, hiszen csak úgy kergetik egymást az események. Utolsó leveletem ott hagytam abba, hogy Barrymore az ablaknál állt, most már egész regényrevalót közölhetek, sőt talán meglepetéssel is sikerül szolgálnom. Olyan fordulat következett be, amelyet nem láthattam előre. Igaz, a legutolsó negyvennyolc óra alatt sok minden megvilágosodott előttem, de ugyanakkor minden bonyolultabbá is vált. No de inkább szép sorban elmondom az egészet, ítélje meg maga, igazam van-e.

A rákövetkező napon még reggeli előtt végigsétáltam a folyosón, és megvizsgáltam a szobát, amelyben előző éjszaka Barrymore-t láttam. A nyugatra néző ablak, amelyen át kibámult, vizsgálatom alapján abban különbözik a kastély többi ablakától, hogy pompás kilátás nyílik belőle a lápvidékre. Éppen szemben vele hézag van két fa között, s ez az oka, hogy remekül odalátni. (A többi ablakból a sok fa miatt éppen csak sejteni lehet a kilátást.) Ebből önként adódik, hogy Barrymore, ha valóban csupán ez az egy ablak felelt meg neki, csakugyan a lápvidéket bámulta: a lápon keresett valamit vagy valakit. Az éjszaka koromsötét volt, el sem tudom tehát képzelni, mi módon remélhette, hogy megpillanthat bárkit is. Eszembe ötlött, hogy talán szerelmi história van a háttérben. Ez megmagyarázná, miért kellett lopózkodnia, sőt azt is, miért bánkódik a felesége. Barrymore jóképű fickó, megvan minden adottsága hozzá, hogy belopja magát egy vidéki leányzó szívébe, ebben a feltevésben tehát lehet valami. Az ajtónyitás, amelyet jóval később hallottam - jóval azután, hogy visszatértem szobámba -, könnyen jelentheti, hogy titkos randevúra indult. Ilyesmiken gondolkoztam ezen a délelőttön, és tudatom elképzeléseimet magával, jóllehet a végeredmény korántsem igazolta valamennyit.

Bármi lett légyen is Barrymore cselekedeteinek rugója, úgy éreztem, nincs hozzá jogom, hogy megfigyeléseimet addig megtartsam magamnak, amíg nem lelek rájuk magyarázatot. Reggeli után felkerestem a baronetet dolgozószobájában, és elmondtam neki, mit tapasztaltam. Várakozásommal ellentétben alig volt meglepve.

- Igen, tudok róla, hogy Barrymore mászkál éjszaka, sőt már akartam is vele beszélni - mondta Sir Henry. - Kétszer vagy háromszor hallottam lépteit a folyosón, mégpedig éppen a maga által megjelölt időben.

- Valószínűleg minden éjszaka odaáll az ablakhoz - jegyeztem meg.

- Valószínűleg. Ez esetben viszont követhetjük, és megfigyelhetjük, mit csinál. Szeretném tudni, mit tenne Holmes barátunk, ha véletlenül itt volna...

- Azt hiszem, ugyanazt, amit ön javasolt - feleltem. - Követné Barrymore-t, és megfigyelné, mit csinál.

- Ezt mi ketten is megtehetjük.

- De meghallhat bennünket!

- Szerencsére nagyot hall. Feltétlenül meg kell kísérelnünk a dolgot. Ma éjszaka a szobámban maradunk, és megvárjuk, amíg elhalad. - Sir Henry jókedvűen dörzsölte össze a tenyerét. Nyilván előre örült a kalandnak, amely kis változatosságot hozna a túlságosan eseménytelen lópvidéki életbe.

Sir Henry már egy ideje komoly tárgyalásokat folytatott az építésszel, aki annak idején Sir Charles számára készítette el a terveket, sőt egy londoni vállalkozóval is kapcsolatba lépett, úgyhogy nagy változásokra lehetünk elkészülve. Lakberendezők és bútorkereskedők is voltak itt Plymouthból, ami mind arra mutat, hogy barátunknak nagy tervei vannak, és sem a fáradságot, sem a pénzt nem kíméli, ha arról van szó, hogy bearanyozza a család régi dicsőségét. Ha majd kész lesz a ház, átépítve és újonnan bebútorozva, már csak egy asszony fog hiányozni belőle. Köztünk legyen mondva: a vak is láthatja, hogy háziasszonyban sem lesz hiány, föltéve, ha úgy akarja a hölgy is. Ugyanis ritkán láttam még férfit, aki annyira belehabarodott volna egy leányba, mint Sir Henry a csinos szomszédnőnkbe, Miss Stapletonba. Mindamellet ez a szerelmi história nem alakul olyan zavartalanul, ahogy az ember várná. Ma például egy meglehetősen disszonáns hang szólt bele a játékba, ami alaposan megzavarta és meghökkentette barátunkat.

Az imént idézett beszélgetés után, amikor is Barrymore-ról folytattunk eszmecserét, Sir Henry vette a kalapját s menni készült. Magától értetődően én is ugyanezt cselekedtem.

- Mi az, hát maga is jön, Watson? - kérdezte, s furcsán rám nézett.

- Attól függ, hogy a lép felé megy-e - feleltem.

- Arra megyek, természetesen.

- Nos, ön nagyon jól tudja, milyen utasításokat kaptam. Sajnálom, hogy be kell avatkoznom, de hiszen ön is hallotta, mennyire a lelkemre kötötte Holmes, hogy soha ne hagyjam magára, és hogy főleg a lápra ne engedjem ki egyedül.

Sir Henry elmosolyodott, s kezét vállamra tette.

- Drága barátom - mondta -, Holmes nagyon okos ember, de bizonyos dolgokat, amelyek azóta következtek be, amióta itt élek, ő sem láthatott előre. Ért engem, ugye? Meg vagyok róla győződve, hogy nem akar mindenáron ünneprontó lenni... Magam megyek, és punktum...

Kényelmetlen helyzetbe kerültem. Egy pillanatig úgy álltam ott, mint szamár a hegyen, de mielőtt bármit is mondhattam vagy tehettem volna, Sir Henry felkapta a sétatálcáját, és kint volt a házból.

Ahogy aztán átgondoltam a dolgot, rögtön marni kezdett a lelkiismeret, hogy miért is engedtem neki. Szerelem ide, szerelem oda, nem lett volna szabad kíséret nélkül hagynom. Előre elképzeltem, mit éreznék majd, ha azzal a vallomással kellene a szeme elé kerülnöm, kedves Holmes, hogy utasításait megszegve, valamiféle szerencsétlenséget idéztem elő. Higgye el, már a puszta gondolattól is elszégyelltem magam. Mivel úgy gondoltam, talán nem késő, hogy utolérjem a baronetet, azonnal útnak indultam a „Csendes fészek” felé.

Rohantam, ahogy csak tőlem tellett, de addig nyomát sem láttam Sir Henrynek, amíg ahhoz a helyhez nem értem, ahonnan az ösvény kiágazik az útból. Itt ugyanis - attól tartva, hogy elvétem az irányt - felmáztam egy dombra, ahonnan jól be lehetett látni az egész környéket. Az a domb ez, ahol a kőbánya van. Őrhelyemről rögtön meg is pillantottam Sir Henryt. Körülbelül egy negyed mérfölddel távolabb, az ösvényen haladt előre. Hölgy is volt vele, aki viszont nem lehetett más, mint Miss Stapleton. Nagyon úgy festett, hogy máris jól megértik egymást, és hogy találkozásukat előre megbeszélték. Lassan, beszélgetésbe merülve sétáltak, s

jól láttam, hogyan gesztikulál a lány, mintha azt akarná bizonygatni, hogy őszintén beszél. A baronet figyelmesen hallgatta, majd egyszer-kétszer tagadóan rázta meg a fejét. A sziklák közt lapulva figyeltem őket, s azon törtem a fejemet, mitévő legyek ezután. Az, hogy kövessem őket, és kihallgassam meghitt társalgásukat, durva tapintatlanság lett volna, márpedig vitathatatlanul az volt a kötelességem, hogy ne veszítsem őket szem elől. (Barát után kémkedni utálatos munka!) Okosabb megoldás nem jutott az eszembe, mint hogy tovább figyeljem a dombról barátunkat. Gondoltam, majd úgy könnyíték lelkiismeretemen, hogy később elmondom neki, mit tettem. Szó se róla, hirtelen, fenyegető veszély esetén nem lehettem volna segítségére, hiszen ehhez túl távol voltam... De talán mégis helyeselni fogja akciómat, mindenesetre szeretném hinni, a helyzet igen kényes volt, és mást igazán nem is tehettem.

Barátunk, Sir Henry és szíve hölgye, láthatóan nyakig belemerülve a társalgásba, egy pillanatra megálltak, amikor hirtelen tudatára ébredtem, hogy nem egymagam vagyok tanúja a széptevésnek.

Zöld, fátyolszerű valami suhant el szemem előtt. Csak amikor odapillantottam, vettem észre, hogy botra van erősítve, s egy férfi lengeti, aki bukdácsolva közeledik a göcsörtös talajon. A férfi Stapleton volt, s a zöld izé nem volt más, mint a lepkehálója. Jóval közelebb volt a párhoz, mint én, és úgy láttam, feljük tart. Ebben a pillanatban Sir Henry hirtelen magához vonta Miss Stapletont. Karja köréje simult, de a lány húzódozott, s arcát is elfordította. A baronet utána hajolt, mire az ifjú hölgy tiltakozva emelte fel a kezét. A következő pillanatban szétrebbentek, s hirtelen hátrafordultak.

Ijedelmüknek Stapleton színre lépése volt az oka. Vadul csörtetett feljük, lehetetlen hálója mögötte fityegett. Hogy a szerelmesekhez ért, elkezdett hadonászni és toporzékolni. Nem értettem a dolgot, de az volt a benyomásom, hogy Stapleton szidalmazza Sir Henryt, aki viszont hosszas magyarázkodásba fogott, ami annál haragosabbá vált, minél kevésbé talált meghallgatásra a másik félnél. A nő némán, megkövülten állott mellettük. Végül is Stapleton sarkon fordult, és parancsoló mozdulattal intett hűgának, aki zavart tekintetet vetett Sir Henryre, majd elvonult a bátyja oldalán.

A természetbúvár dühös mozdulatai arra engedtek következtetni, hogy hűgát is elárasztotta szemrehányásokkal. A baronet egy darabig meredten bámult utánuk, majd lassan megindult visszafelé az úton. Fejét lógatta: maga volt a megtestesült kudarc.

A jelenet értelmét még csak nem is sejtettem, de nagyon szégyelltem magam, hogy barátom tudta nélkül tanúja lettem az intim színjátéknak.

Lefutottam a dombról, s lábánál össze is akadtam a baronettel. Arca vöröslött a haragtól. Szemöldökét összevonta, mint aki erősen töpreng valamin.

- Nicsak, Watson! Hogy kerül maga ide?! - kiáltott fel. - Remélem, nem akarja azt mondani, hogy mégiscsak utánam jött?

Mindent bevallottam: hogyan bántott a lelkiismeret, hogyan követtem, és végül, hogyan lettem tanúja a törtéteknek. Egy pillanatig szikrát szórt a szeme, de őszinteségem végül is lefegyverezte, és harsány, bár kissé szomorú nevetésben tört ki, ami most egyet jelentett a megbocsátással.

- Az ember azt hinné, hogy ezen a prérin végre nyugton hagyják - vette át a szót Sir Henry -, de hát az ördög vigye el, úgy látszik, mindenki kíváncsi volt rá, hogyan udvarlok. Ez volt ám az udvarlás! Hova váltott belépőjegyet?

- Itt álltam ezen a dombon.

- Szóval kakasülő, mi? Bezzeg Stapletonnak proscéniumpáholyba szólt a jegye. Láta, hogyan támadt ránk?

- Láttam, hogyne.

- Észrevette már, hogy nem normális? Úgy értem, hogy a báty...

- Nem, még nem vettem észre.

- Higgye el, eddig én sem. Egészen mostanáig épeszűnek gondoltam, de most rájöttem, hogy vagy ő bolond, vagy én vagyok az. Csak azt szeretném tudni, mi az, ami olyan kivetnivaló rajtam... Maga már néhány hete egy fedél alatt lakik velem, Watson. Mondja meg most őszintén, lehet belőlem jó férje annak a nőnek, akit szeretek?

- Miért ne lehetne?

- Sem anyagi, sem társadalmi helyzetemet nem kifogásolhatja. Kizárólag személyes oka lehet rá, hogy annyira ellenem van. De hát mi baja velem? Soha életemben senki fiának nem ártottam, annyit se, mint egy légynek. És még azt sem túri, hogy akár az ujja hegyét érintsem a hűgának.

- Miért? Megmondta?

- Meg hát! Sőt, ennél többet is mondott! A lányt csak néhány hét óta ismerem, de már az első találkozásnál megérezttem, hogy nekem való lenne, és ő is biztosan így érzett. Boldog volt, ha velem lehetett, erre meg mernék esküdni. Egy nő szeme többet elárul, mint a szavai. De Stapleton soha nem hagyja, hogy magunkra maradjunk, s ma történt először, hogy négy-szemközt válthattam vele néhány szót. Szívesen jött a találkozóra, de mikor már ott volt, nem volt hajlandó szerelemről beszélni, sőt nekem sem engedte meg, hogy az érzéseimről valljak. Legalábbis megpróbált elhallgattatni. Újra és újra visszatért rá, hogy ez itt veszélyes hely, és hogy addig nem nyugszik, míg el nem megyek innen. Megmondtam neki, hogy mióta ismerem, semmi kedvem elmenni innen, és ha valóban azt akarja, hogy menjek, próbáljon valami megoldást találni, hogy ő is velem jöhessen. Ugyanilyen röviden rögtön meg is kértem a kezét, de mielőtt válaszolhatott volna, megjelent a bátyja. Olyan képpel tört ránk, mint aki eszt veszttette. Sápadt volt a dühtől, és azok a vízszínű szemei most szinte lángoltak. Mi dolgom nekem a hölgygel, meg hogy hogyan merek közeledni hozzá, miért akarom hírbe hozni, meg hogy azt gondolom-e, hogy mert baronet vagyok, nekem mindent szabad. Ha nem a fivére volna, megválaszoltam volna neki amúgy istenesen. Közöltem vele viszont, hogy szándékaim a hűgával szemben a legbecsületesebbek, és remélem, a hűga megtisztel azzal, hogy a feleségem lesz. Szónoklatom azonban nem gyakorolt nagy hatást Stapletonra, mire én is meglehetősen dühbe gurultam, és sokkal hevesebben válaszoltam neki, mint eredetileg szándékomban volt, tekintettel arra, hogy hűga is ott állt mellettünk. A jelenet azzal végződött, hogy mindketten elvonultak, mint ahogy látta maga is, és most én vagyok a világ legszerencsétlenebb embere. Maga talán érti, mi ez az egész, Watson? Örökre hálás lennék, ha meg tudná nekem magyarázni...

Megpróbáltam magyarázattal szolgálni, de őszintén szólva magam is tökéletesen tanácstalan voltam. Barátunk nemesi címe, vagyona, kora, jelleme és külseje csak javára szólhatott. Ellenérv nem is jutott eszembe, hacsak nem számítom ide a famíliára nehezédő átkot. Hogy ennyi előnyös tulajdonságot ilyen gorombán visszautasíthatott valaki, tekintet nélkül az érintett hölgy saját akaratára, és hogy a hölgy a legkisebb tiltakozás nélkül egyszerűen tudomásul veszi ezt, több volt, mint meglepő.

Találgatásainknak Stapleton látogatása vetett véget, aki még ugyanaznap délután fölkereste a baronetet. Azért jött, hogy délelőtti nyersségéért elnézést kérjen Sir Henrytől, s miután hosszabb beszélgetést folytattak a házigazda dolgozószobájában, a seb látnivalóan máris begyógyult, s mintha mi sem történt volna, jövő pénteken megint vacsorára vártak bennünket a „Csendes fészek”-ben.

- Most is azt mondom, hogy bolond - mondta Sir Henry. - Soha nem fogom elfelejteni a tekintetét, amikor nekem támadt ma délelőtt, de annyit be kell ismernem, hogy tisztességesebb bocsánatkérést még nem hallottam.

- Mivel magyarázta a viselkedését?

- Azt mondja, a húga a mindene. Ez rendjén is van, sőt nagyon örülök, hogy ennyire megbecsüli a hűgát. Elmondta, hogy mindig együtt éltek, és soha nem volt senkije a hűgán kívül. Még a gondolatától is retteg, hogy elveszitheti. Sokáig nem vette észre vonzódásomat a lányhoz, de mikor saját szemével látta, hogyan is áll a dolog, és hogy elvehetik tőle, olyan pánik lett úrrá rajta, hogy hirtelen azt sem tudta, mit tesz. Nagyon sajnálja a történeteket, úgymond, annál is inkább, mert már belátta, micsoda ostoba önzés részéről, ha azt képzeli, hogy egy ilyen szép nőt egész életére rabjává tehet. Úgy gondolja, ha mégis el kell mennie a lánynak, inkább vigye el magafajta szomszéd, mint idegen. A dolog mindenesetre nagy csapás számára, és időbe fog telni, amíg fölkészülhet rá. Megfogadta, hogy nem áll tovább húga útjába, föltéve, ha én is megígérem, hogy három hónapra nyugodni hagyom az ügyet, s erre az időre megelégszem a hölgy barátságával, szerelmére azonban nem tartok igényt. Ezt én meg is ígértem, s ezzel a dolog el van intézve.

Erre a rejtélyre tehát fény derült. Már az is valami, hogy legalább egyetlen ponton szilárd talajt érezhetünk lábunk alatt ebben az ingoványban, amely körülvesz bennünket. Végre tudjuk, miért tekintett Stapleton gyanakvással húga udvarlójára, még ha ez az udvarló olyan kiváló személyiség volt is, mint Sir Henry.

Most tehát kezembe vehetek egy másik szálát, amelyet sikerült előráncigálnom az összegubancolódott gombolyagból, és rátérhetek az éjszakai lopódzások titkára: miért könnyes állandóan Mrs. Barrymore arca, mit jelentenek a komornyik titokzatos éjszakai zarándokújtjai a nyugatra néző ablakhoz. Gratulálhat nekem, kedves Holmes, és megdicsérhet, hogy nem csalódott bennem, s hogy nem bánta meg bizalmát, amelyet azzal tanúsított irányomban, hogy ideküldött. Mindezeket a talányokat ugyanis sikerült egyetlen éjszaka leforgása alatt megfejtenem.

Azt írtam, egyetlen éjszaka leforgása alatt, de valójában két éjszakáról volt szó, mivel az első alkalommal nem volt szerencsénk. Körülbelül három óráig ültem Sir Henryvel a szobájában, de semmiféle hangot vagy zajt nem hallottunk, kivéve a lépcsőházi nagy ingaóra ütését. Komoran virrasztottunk, míg el nem aludtunk ültő helyünkben. Szerencsére kudarcunk nem vette el a kedvünket, s megfogadtuk, még egy próbát teszünk. A következő éjszakán lejjebb csavartuk a lámpát, úgy ültünk cigarettázva a félhomályban, s igyekeztünk a legnagyobb csöndben maradni. Hihetetlenül lassan másztak a percek, s csupán azért voltunk képesek várni, mivel vadásznak képzeltük magunkat, s vártuk, hogy a vad besétáljon a kelepcebe. Egyet ütött, kettőt ütött, és kétségbeesve csaknem újra föladtuk megint, amikor hirtelen felpattantunk. A fáradság egy pillanat alatt elillant tagjainkból. A folyosón léptek csikorogtak.

A lopakodó lépések közeledtek, elvonultak a szoba előtt, majd lassan elhaltak. A baronet ekkor óvatosan kinyitotta az ajtót, s megkezdte az üldözést. Emberünk addigra beért a galériába. A folyosó sötétbe borult mögötte. Halkan lopózkodtunk előre, míg el nem értünk az épület másik szárnyába. Még kellő időben érkezünk, hogy pillantást vethessünk a magas, kerek vállú, fekete szakállas alakra, amint lábujjhegyen haladt előre a folyosón. Ugyanazon az

ajtón lépett be, mint előző alkalommal: a gyertyafény egy pillanatra megvilágította az ajtókeretet, majd egyetlen, sárga sugárnyaláb hatolt át a folyosó sötétjén. Óvatosan nyomakodtunk előre, a fény irányába, és a legnagyobb vigyázattal próbáltunk ki minden padlódeszkát, mielőtt ránehezedtünk volna. Cipőnket már előbb levetettük, de az öreg padló így is recsegett-ropogott lépteink súlya alatt. Néha úgy tűnt, lehetetlen, hogy a komornyik ne hallja közeledésünket, szerencsére azonban valóban nagyot hallott. Különben is teljesen elfoglalta, amit csinált. Miután végre elértük az ajtót, és bekukucskáltunk rajta, ott találtuk Barrymore-t: szorosan az ablak előtt állt, a gyertyát kezében tartotta, sápadt, figyelő arcát pedig nekinyomta az ablaküvegnek, egyszóval pontosan az a kép tárult szemem elé, mint tegnapelőtt.

Haditervünket nem dolgoztuk ki részletesen, de a baronet az az ember, aki azt tartja, legjobb az egyenes út. Egyszerűen besétált a szobába. Barrymore felszisszenve ugrott el az ablaktól, és az izgalomtól remegve dobbant elénk. Sötét szeme, amely szinte parázslott sápadt arcában, s amelyet hol Sir Henryre, hol meg rám fordított, rémületet és meglepetést tükrözött.

- Hát maga mit csinál itt, Barrymore?

- Semmit, uram! - A komornyik oly izgatott lett, hogy alig jött hang a torkára. A gyertya remegett a kezében, s árnyékunk föl-le táncolt a falon. - Az ablak, uram... Az ablak miatt vagyok itt! Éjszaka mindig körüljárok, és megnézem, be vannak-e csukva.

- Az emeleti ablakok?

- Igen, uram, minden ablakot ellenőrzök.

- Hát ide figyeljen, Barrymore - emelte föl a hangját Sir Henry -, mi elhatároztuk, hogy végére járunk ennek a dolognak, így hát jobb lesz, ha rögtön megmondja az igazat. Na gyerünk! Hagyja a hazudozást. Mit csinál itt az ablaknál?

A szegény ördög megzavarodva nézett ránk, és úgy tördelte a kezét, mint akit végső kétségbeesés környékez.

- Semmi rosszat nem csináltam, uram! Csak ezt a gyertyát tartottam az ablaknál!

- Igen? És miért tartotta a gyertyát az ablaknál?

- Ne faggasson, Sir Henry! Ne faggasson... Becsületszavamra, uram, nem az én titkom ez, és nincs jogom beszélni róla! Ha csupán az enyém volna, meg se próbálnám, hogy titkolózzam ön előtt.

Remek ötletem támadt. A gyertyát fölemeltem az ablakpárkányról, ahova letette a komornyik.

- Biztos, hogy jeleket adott vele - mondtam. - Lássuk csak, jön-e válasz!

Úgy tartottam a gyertyát, ahogy előzőleg Barrymore, s közben szememet meresztve figyeltem kifelé a sötét éjszakába. Csak nagy nehezen tudtam megkülönböztetni a fák sötét tömegét és a lópáncél világosabb foltját. A holdat felhő takarta.

Felujjongtam: áttörve az éjszaka sötét fátylát, aprócska sárga fénypont tűnt fel a látóhatár szélén, és mintha odapötytyintették volna, mozdulatlanul világolt az ablak fekete négyszögében.

- Ez az! - kiáltottam.

- De uram! Ott nincs semmi! - szólt közbe a komornyik. - Esküszöm, semmi sincs ott...

- Lóbálja meg a gyertyát, Watson! - kiáltotta a baronet.

- Látja, most az is mozog! Na, te gazember, még mindig tagadod, hogy jeleket adtál? Na gyerünk, gyerünk! Beszélni! Halljam! Miféle cimborája van odakint magának? Miféle összeküvés ez?

A komornyik arca dacossá merevedett.

- Semmi köze hozzá! Nem mondom meg!

- Azonnal felmondok! Megértette?

- Értettem, uram. Ha mennem kell, hát megyek... Nem tehetek mást.

- Szégyellheti magát, hogy így kell elmennie! A fenébe is! A pereputtya századokig élt egy fedél alatt az őseimmel, és maga meg ki tudja, miket tervez ellenem.

- Ön ellen semmit, uram! Ön ellen semmit!

Ezt egy női hang mondta: férjénél is sápadtabban és ijedtebben Mrs. Barrymore állt az ajtóban. Hálóing és kendő volt rajta, s talán komikusan hatott volna természetes alakja ebben az öltözetben, ha nem ült volna ekkora megindultság az arcán.

- El kell mennünk, Eliza! Vége mindennek! Indulhatsz csomagolni! - mondta a komornyik.

- Jaj, micsoda bajba kevertelek, szegény John!... De én vagyok az oka mindennek, Sir Henry! Egyedül én! Amit a férjem tett, értem tette, én kértem meg rá...

- Akkor beszéljen! Nos, mi ez a cirkusz itt?

- Szerencsétlen fivérem küszködik a lápon az éhhalállal. Nem tűrhetjük, hogy az ajtónk küszöbén pusztuljon el. A gyertya azt jelenti, hogy összekészítettük az enivalóját, az a fény odakint meg azt jelzi, hová vigyük.

- Akkor a maga fivére...

- Igen, uram! Selden, a szökött fegyenc nekem fivérem.

- Ez az igazság, uram! - mondta Barrymore. - Megmondtam, hogy nem az én titkom ez, és hogy nincs jogom beszélni róla. De most, hogy úgylis tudja már, beláthatja, hogy ön ellen nem terveztünk semmit.

Szóval ez volt a magyarázata az éjszakai settenkedéseknek! Meg a gyertyajeleknek! Mindketten csodálkozva szemléltük a komornyik feleségét. Lehetséges volna, hogy ez a tisztességes asszony vérrokona egy hírhedt gonosztevőnek?

- Igen, uram! A leánykori nevem Selden, és öcsémről van szó. Fiatal korában rettenetesen kényeztettük, mindent megadtunk neki, mire azt kezdte hinni, hogy körülötte forog a világ, és azt tehet, amit akar. Később aztán, hogy felnőtt, rossz társaságba keveredett, és mintha ördög bűjt volna bele... Anyánk szíve megszakadt bánatában. Sárba taposta a nevünket. Egyre mélyebbre és mélyebbre csúszott a bűnben, s csak az ég kegyelme mentette meg a hóhér kezétől. Az én számomra azonban mindig is az a göndör fürtű kisfiú maradt, akit térdemen ringattam, és aki játszótársam volt. Ezért is szökött meg a börtönből. Tudta, hogy itt élek, és hogy nem fogom tőle megtagadni segítségemet. Mikor egy éjszaka idevonszolta magát, elcsigázva és közel az éhhalálhoz, a nyomában a kopókkal..., mi mást tehettem volna? Befogadtuk, tápláltuk és gondoztuk. Ekkor ön visszatért ide, uram, és öcsém úgy gondolta, a legbiztosabban a lápon bújhat el, míg el nem múlik ez a fölhajtás körülötte, és el is vonult oda. Minden második éjszaka kitettük ide a gyertyát az ablakba, hogy megtudjuk, itt van-e még, és amikor választ kaptunk a jelre, a férjem kenyeret és húst vitt neki. Mindennap reméltük, hogy már elment, de amíg ránk volt szorulva, nem árulhattuk el. Ez az igazság, és erre meg is

esküszöm, ha kell. Láthatja tehát, uram, ha valakit szemrehányás érhet, az nem a férjem, hanem én vagyok, hiszen az én kedvemért tette, amit csinált.

A nő hangjából annyi őszinteség csendült ki, hogy egészen meggyőzött bennünket.

- Így volt, Barrymore?

- Igen, uram, szóról szóra így volt.

- Azért nem hibáztathatom, hogy a felesége mellé állt. Felejtse el, amit az előbb mondtam. Most menjenek a szobájukba, és majd reggel tovább beszélünk a dologról.

Miután Barrymore és felesége elmentek, újra kitekintettünk az ablakon. Sir Henry szélesre tárta a táblákat: fagyosan süvített be az éjszaka szele. A messzeségben még mindig ott ragyogott a kicsinyke sárga fénypont.

- Csodálom, hogy egyáltalán gyertyát mer gyújtani - jegyezte meg Sir Henry.

- Nyilván úgy helyezte el, hogy csak innen láthassák.

- Valószínűleg. Vajon milyen messze lehet innen?

- A Kapu-szikla táján, gondolom.

- Vagyis alig egy-két mérföldre innen.

- Még talán annyi sincs.

- Túl messze nem lehet, ha odahordta Barrymore az ennivalót. És most ott leskelődik ez a szörnyeteg a gyertyája mellett. De az ördögbe is, Watson, én odamegyek, és megfogom.

Én is erre gondoltam most. A Barrymore házaspár vallomása nem volt áruulás. Titkukat erőszakkal szedtük ki belőlük. Márpedig ez a bűnöző veszélyt jelent az egész társadalomra, megátalkodott gonosztevő, akit nem szabad sem sajnálnunk, sem kímélnünk. Csak kötelességünket teljesítjük, ha kihasználjuk az alkalmat, és odajuttatjuk, ahová való, és ahol nem árthat többé. Ha nem cselekszünk azonnal, mások ihatják meg a levét, hiszen brutális, erőszakos emberről van szó. Például bármelyik éjszaka megtámadhatja szomszédainkat, Stapletonékat... Feltehetően erre gondolt Sir Henry is, amikor oly buzgón vállalkozott az újabb kalandra.

- Én is megyek - mondtam.

- Akkor tegye zsebre a revolverét, és húzza fel a cipőjét! Minél hamarabb indulunk, annál jobb! A fickó közben elolthatja a gyertyát, és kereket oldhat.

Nem telt bele öt perc, és kint álltunk a kapu előtt.

Elindulhattunk utunkra. Míg átsiettünk a sötét kerten, fülünkbe zenélt az őszi szél. Lábunk alatt zörgött az avar. Az éjszakai levegő tele volt a rothadás nehéz szagával. Olykor-olykor előbukkant a hold egy pillanatra. Az égen hatalmas felhők úsztak, s amint kiértünk a lápra, gyengén szemerkélni kezdett az eső. A fény még mindig ott világolt előttünk.

- Van fegyvere? - kérdeztem.

- Nálam van a kutyakorbácsom.

- Gyorsan kell majd megközelítenünk, mert a fickó mindenre el van szánva. Meg kell lepnünk, és fegyverképtelenné kell tennünk, mielőtt felocsúdná.

- Most jut eszembe, Watson - vetette közbe a baronet -, ehhez mit szólna Holmes? Hogy az éjszaka kellős közepén sétálgatunk a lápon, amikor itt a gonosz uralkodik...

Mintegy válaszul szavaira, a lép komor végtelenségéből hirtelen fülünkbe hatolt a különös ordítás, amelyet már egyszer hallottam a grimpeni ingovány táján. A szél hozta felénk az éjszaka sötétjéből: először elnyújtott, mély morgás hallatszott, ezt egetverő üvöltés követte, ami végül panaszos hörgésben halt el. Újra és újra felhangzott, mint valami fogcsikorgató, vad fenyegetés, a levegő is beleremegett. A baronet megragadta a karomat. A sötétben is észre lehetett venni, hogy holtra sápadt.

- Szent isten! Hát ez meg micsoda, Watson?

- Nem tudom, valami lépvidéki zaj. Egyszer már hallottam.

A hang most végleg elhalt, s halotti csönd nehezedett ránk. Füleltünk, de semmit sem hallottunk.

- Watson - suttogta a baronet -, ez kutyavonítás volt!

A hideg is végigfutott rajtam: hangjából kiértzett a szörnyű félelem, amely erőt vett rajta.

- Minek mondják? - kérdezte Sir Henry.

- Kicsoda?

- Hát az itteniek!

- Ez a tudatlan népség? Nem mindegy, minek mondják?

- Mondja csak, Watson! Mit beszélnek? Mi ez?

Nem szívesen feleltem, de nem térhettem ki a válasz elől.

- Azt mondják, hogy a sátán kutyája ugat ilyenkor.

Sir Henry sóhajtott egyet, s aztán hosszan hallgatott.

- Hogy kutya volt, az biztos - mondta végül. - De úgy hallottam, mintha egészen messziről jönne. Onnan...

- Nehéz volna megmondani, honnan jött.

- A szél hozta, és aztán el is vitte. Nem ebbe az irányba esik a nagy grimpeni ingovány?

- De igen!

- Hát pedig éppen onnan jött... Mondja meg őszintén, Watson, nem azt hiszi maga is, hogy kutyavonítás volt? Nem vagyok már gyerek. Semmi szükség rá, hogy titkolózzék előttem!

- Épp Stapletonnal voltam együtt, amikor először hallottam. Azt mondta, valami ritka madár lehet.

- Nem, ez kutya volt! Te jó isten, lehet, hogy mégis igaza van a históriának? Lehet, hogy mégis veszély fenyeget? Maga persze nem hiszi, ugye, Watson?

- Egyáltalán nem hiszem!

- Pedig hát más dolog volt Londonban nevetni rajta, és megint más itt állni a lápon a sötét éjszakában, és a saját fülemmel hallani... Szegény bácsikám! Kutyanyomok voltak mellette, amikor ott hevert holtan... Igen, igen! Minden egybevág! Watson, én nem tartom magam gyávának, de ez a hang megfagyasztotta ereimben a vért. Fogja csak meg a kezem!

A baronet keze hideg volt, mint a márvány.

- Holnapra elfelejti az egészet!

- Nem hiszem, hogy valaha is kiverhetem a fejemből ezt az üvöltést. Mi a véleménye, most mit tegyünk?

- Forduljunk vissza?

- A fenébe! Dehogy! Azért jöttünk, hogy megfogjuk az ipsét, és ettől nem tágitunk! Mi a gyilkost üldözzük, minket meg a sátán kutyája... Mindegy! Gyerünk csak! Akkor is megcsináljuk, ha a pokol ezer ördöge állja az utunkat!

Óvatosan bukdácsoltunk tovább a sötétségben: körülöttünk szél koptatta, csipkés sziklaszörnyek, előttünk nyugodtan égő gyertya fénycsíkja. Semmi sem olyan csalóka, mint egy fényforrás távolsága a vaksötét éjszakában... Olykor úgy láttuk, valahol ott van még a horizont szélén, máskor meg mintha csak néhány méterre lett volna tőlünk. Végre fölfedeztük, honnan jön, s ekkor már valóban nem voltunk messze tőle. Csöpögő gyertyát dugtak egy sziklahasadékba, amelyet kétoldalt nagy kövek védtek a szél ellen. Tényleg nem lehetett máshonnan látni, mint Baskerville Hall felől. Utunkban egy hatalmas gránittömb állt, s miután átmásztunk rajta, ott lobogott előttünk a különös fényforrás: egyetlen csupasz szál gyertya világolt a láp kellős közepén. Körülötte semmi sem mozdult, élőlénynek nem volt nyoma sem. Csak a mozdulatlan, sárga láng világított, s fénye rávetődött a kétoldalt álló kövekre.

- Most mit csináljunk? - suttogta Sir Henry.

- Várjunk! Itt kell lennie, hátha fölfedezzük valahol.

Alighogy ezt kimondtam, megpillantottuk Seldent. A szikla fölött, amelynek repedésében a gyertya égett, előbukkant egy gonosz, sárga, mély árkokkal barázdált és hallatlan rosszindulatot tükröző, szinte már nem is emberi arc. Sáfoltok mocskolták be, borostás szakáll és lecsüngő, csapzott nedves haj keretezte. Az ősember jutott eszembe, aki itt élt, ezeken a domboldalakon... Mintha azt láttam volna... A gyertyafény megcsillant apró, ravasz szemeiben, amelyek szüntelenül vizslattak a sötétben. Olyan volt, mint egy szorongatott, üldözői csörtetésére figyelő vadállat.

Valami felkelthette gyanúját. Lehet, hogy volt valami más, titkos jele is Barrymore-nak, amiről mi persze nem tudhattunk, vagy talán megsejtette, hogy baj környékezi. Elvetemült ábrázatáról szinte le lehetett olvasni rémületét.

Minden pillanatban felugorhatott, s eltűnhetett a sötétben.

Nagyot szökelltem, Sir Henry követte a példámat. Csaknem ugyanabban a pillanatban a fegyenc felordított, káromkodott egyet, és felénk hajított egy követ. A golyóbis ezer darabra hullott a tömbön, amelynek védelmében meghúzódottunk az előbb. Ekkor a fegyenc felpattant, és hátat fordítva futásnak eredt: csak gyors pillantást vethettem zömök, erős alakjára. Ugyanebben a pillanatban csodálatosképp a hold is előbukkant a felhők közül. Végigrohantunk a domb gerincén, és ekkor újra megláttuk emberünket, amint sebesen futott lefelé a lejtőn, úgy ugrálva át a köveket, mint valami zerge. Egyetlen revolverlövessel leteríthettem volna, de fegyveremet csupán önvédelem céljára tartogattam, semmi kedvem sem volt hozzá, hogy menekülő, védtelen emberre lőjek.

Mindketten jó futók voltunk, és kondíciónk is jobb volt a fegyencénél, de hamar beláttuk, hogy úgysem érjük utol. A holdfényben sokáig követhettük alakját. Már csak kis foltnak látszott, és gyorsan haladt előre a nagy sziklatömbök közt egy távolabbra eső domb oldalán. Lélekszakadva rohantunk, a távolság azonban egyre nőtt közöttünk. Végül is abba hagytuk az üldözést, lihegve rogytunk le egy sziklára, s figyeltük, hogyan tűnik el a távolban.

Ebben a pillanatban rendkívül különös, váratlan dolog történt. Feladva a reménytelen üldözést, éppen feltápáskodtunk, hogy elinduljunk hazafelé. A hold most a horizont jobb szélén sütött, s ezüst tányérjának alsó széle szinte egybeforrt egy gránit sziklaóriás töredezett, toronyszerű csúcsával. Feketén, mint egy ebonit figura, egy ember alakja rajzolódott ki a holdtányér közepén. Ne gondolja, kedves Holmes, hogy a szemem káprázott. Olyan tisztán láttam, mint talán még soha. Amennyire meg tudtam ítélni, az az alak magas, szikár férfi volt, lábait kicsit szétvetve állt, karját összekulcsolta mellén, fejét pedig lehajtotta, mintha ennek a végtelen tőzeg- és gránitvilágnak a vadságán elmélkednék. Úgy állt ott, elmerülve, mintha a lápvidék megtestesült szelleme volna.

A jelenség nem a fegyenc volt. Már csak azért sem lehetett az, mert sokkal távolabb állt attól a helytől, ahol a bűnöző eltűnt. Különbösen is, magasabb volt Seldennél. Meglepett kiáltással hívtam fel rá a baronet figyelmét, de mire megfogtam a karját, a látomás eltűnt. Nem maradt más belőle, mint a csipkés gránit a szinte rátűzött holddal: a néma, mozdulatlan alaknak nyoma veszett.

Legszívesebben egyenest odafutottam volna a sziklához, hogy átkutassam, de a gránit-képződmény eléggé messze esett tőlünk. A baronetet erősen feldúlta az üvöltés, amely családjá sötét legendájára emlékeztette, s nemigen volt kedvében, hogy új kalandra induljon. Sir Henry különben sem látta a magányos férfi alakját, s nem élte át az izgalmat, amelyet bennem keltett a különös, szoborszerű lény.

- Egy börtönőr lesz, nem vitás - mondta Sir Henry. - Tele velük a lápvidék, amióta ez a fickó megszökött.

Nem lehetetlen, hogy Sir Henry fején találta a szöveget, én azonban szerettem volna biztosabbat is tudni. Még ma érintkezésbe lépünk a börtönnel, és megmondjuk nekik, hol keressék a szökevényt, bár jobban örültem volna, ha mi magunk cipelhettük volna vissza diadalmenetben. Hát ez történt az elmúlt éjszaka, kedves Holmes, és el kell ismernie, hogy ez alkalommal volt miről beszámolnom. Igaz, akad itt bizonyára sok olyasmi is, ami jelentéktelennek tűnhetik, de most is azt tartom, hogy legjobb, ha minden apróságról pontosan beszámolok, s aztán magára bízom, hogy eldöntse, melyik fontos, melyik nem. Tény, hogy némi haladás van az ügyben. Ami a Barrymore házaspárt illeti, azzal, hogy felfedtük tettük okát, tisztáztuk helyzetüket. A lápvidék azonban, különös jelenségeivel és lakóival egyetemben éppoly titok még ma is előttem, mint amilyen eddig volt. Talán legközelebbi levelemben lesz rá alkalmam, hogy fellebbentsem a titok fátylát. A legjobb az volna, ha mégis lejöhetne ide. Mindenesetre néhány nap múlva hall még rólam.

10. DOKTOR WATSON NAPLÓJA

Eddig az idézet Sherlock Holmesnak írott leveleimből. Most azonban fordulóponthoz érkeztem; ez arra kényszerít, hogy búcsút mondjak módszeremnek, és megint csupán memóriámra, illetve rendszeresen vezetett naplómra támaszkodjam. A továbbiakban jegyzeteim alapján vázolólok fel majd a számomra oly emlékezetes eseményeket... Hogy ott kezdjem, ahol abbahagytam az imént, most az a nap következik, amelyre az eredménytelen hajsza meg az újabb ijedség után virradtunk.

Október 16. Fülledt, ködös idő. Odakint szemerkél az eső. A kastélyt gomolygó felhők övezik. Néha felszakadoznak, s ekkor kilátni a csupasz lápra, a vékony, ezüstfehér erekre a dombok lejtőin s a nedvesen csillogó távoli sziklatömbökre. A hangulat kint is, bent is csüggesztő. A baronet másnapos; nagyon megviselték az éjszaka izgalmi. Én úgy érzem, ólmos súly nehezedik szívemre, bujkáló veszély előérzete szorongat, mintha bármelyik pillanatban nyakunkon lehetne a katasztrófa, s ez annál borzalmasabb, mert képtelen vagyok közelebbről meghatározni, mitől is félek.

És nincs talán okom rettegésre? Események hosszú sora a bizonyosság rá, hogy sötét erők hatása alatt állunk. Itt van mindjárt a kastély utolsó lakójának a családi históriát felidéző halála, itt vannak a parasztok, akik nemegyszer jelentették, hogy különös teremtményt láttak a lápvidéken. Kétszer hallottam saját fülemmel a távoli kutyavonításra emlékeztető hangot. Lehetetlen és hihetetlen, hogy bárki és bármi kívül helyezhetné magát a természeti törvényeken. Szellemkutya, amely látható nyomokat hagy, és amelynek üvöltése eget-földet betölt... Ez egyszerűen abszurdum! Meglehet, hogy Stapleton babona áldozata, sőt előfordulhat, hogy Mortimer is csak rémeket lát, de hát ha van jó tulajdonságom egyáltalán, az elsősorban józan eszem, és semmi sem bírhat rá, hogy ilyen lehetetlen dologban higgyek. Ha így tennék, lesüllyednék az egyszerű parasztok színvonalára, akik nem is érik be valamiféle közönséges pokolfajzattal, hanem még ki is színezik, hozzátevé, hogy szájából és szeméből tüzet lövell. Holmes meg se hallgatná az efféle képzelgéseket, márpedig én az ő megbízottja vagyok itt. A tényeket azonban nem lehet letagadni, és már kétszer hallottam a lápon ezt az üvöltést. Tegyük fel, hogy valamilyen hatalmas eb kószál a környéken, ez sok mindent, talán mindent megmagyarázna. De hát hol tanyázhatna egy ilyen állat, honnan szerezne be a táplálékát, egyáltalán, mi módon kerül ide, miként lehetséges, hogy nappal még nem látta senki? Be kell vallanom, hogy a valószínű magyarázat elé pontosan annyi nehézség tornyosul, mint a valószínűtlen elé. És ha a kutyától eltekintünk is, nem saját szemünkkel láttuk-e azt az embert a londoni fiákerben vagy a levelet, amely felhívta Sir Henry figyelmét a láp veszélyeire? A levél reális volta tagadhatatlan, viszont éppúgy lehet jóakaró műve, mint ellenségé. Hol van most ez a jó barát, illetve ellenség? Ott maradt Londonban, vagy követett bennünket? Vagy az az idegen volna, akit megpillantottam a Fekete-sziklán?

Noha csak egyetlen pillantást vethettem rá, alaposan szemügyre vettem, és jól megjegyeztem a külsejét. Nem idevaló, az biztos, hiszen most már minden szomszédunkat ismerem. Magasabb, mint Stapleton, szikárabb, mint Frankland. Legjobban Barrymore-ra hasonlított, de hát azt otthon hagytuk, és lehetetlennek tartom, hogy követett volna bennünket. Szóval megint egy idegen leskelődik utánunk, hasonlóképp, mint Londonban. Nem tudtuk lerázni tehát. Ha megfoghatnám ezt az embert, valószínűleg egy csapásra megszűnne minden problémánk. Most erre akarom összpontosítani erőimet.

Első gondolatom az volt, hogy elmondom terveimet Sir Henrynek. De aztán még egyszer átgondoltam a dolgot, és rájöttem, jobb lesz, ha ezúttal saját szakállamra cselekszem, és ha nem muszáj, nem szólok senkinek. A baronet most úgyis kerül mindenkit, valahogy nincs is egészen magánál. Idegeit meglehetősen igénybe vette a különös hang, amelyet kint hallottunk a lápon, így hát nem mondok neki semmit, nem akarom szaporítani a bajait, inkább egyedül látok munkához.

Ma délelőtt, reggeli után kis jelenetben volt részünk. Barrymore kérte, hogy beszélhessen Sir Henryvel. Kis időre be is zárkóztak a dolgozószobába. A biliárdteremben ültem, s többször is hallottam, amint felcsattant a hangjuk. Körülbelül sejtettem, miről folyik a vita. Egy idő múltával a baronet kinyitotta az ajtót, és behívott.

- Barrymore úgy gondolja, sérelem érte - magyarázta. - Úgy véli, nem volt szép tőlünk, hogy sógora üldözésére indultunk, mivelhogy ő saját akaratából közölte velünk Selden titkát.

A komornyik falféren, de higgadtan állott előttünk.

- Ha netán heves voltam, uram - mondta -, bocsánatot kérek. Nem hallgathatom el azonban, hogy nagyon meg voltam lepve, amikor észrevettem, hogy reggel jönnek haza az urak, és megtudtam, hogy Seldent üldözték. A szerencsétlen fickónak elég baja van anélkül is, hogy még én küldjek a nyakára valakit...

- Ha tényleg szabad akaratából közölte volna velünk a titkot, mindjárt más volna az egész, Barrymore - vetette közben Sir Henry. - Igen, de már csak akkor beszélt, illetve nem is maga, hanem a felesége, amikor más választása nem volt.

- Nem gondoltam volna, hogy felhasználja, Sir Henry, erre igazán nem gondolhattam.

- Ez az ember veszélyes. A lép körül magányos házak vannak, és Selden semmitől sem riad vissza. Csak rá kell nézni az arcára. Ott vannak például Stapletonék, a családban mindössze egy férfi van, aki szembeszállhatna vele. Senki sincs biztonságban itt, míg Selden nem kerül lakat alá.

- Nem fog betörni sehová, higgye el nekem, uram. Erre becsületszavamat adom. És senkinek sem lesz többé terhére ebben az országban. Higgyen nekem, Sir Henry, néhány napon belül befejeződnek az előkészületek, és sógorom útban lesz Dél-Amerikába. De az ég szerelmére, uram, ne értesítse a rendőrséget, ne árulja el nekik, hogy sógorom még mindig itt tanyázik a lápon... Már feladták a környéken a hajszát, és egészen addig lapulhat itt, míg el nem indul vele a hajó. Nem jelentheti fel anélkül, hogy feleségem és engem ne keverne bajba vele. Könyörgöm, uram, ne értesítsék a rendőrséget!

- Maga mit szól mindehhez, Watson?

Vállalt vontam.

- Ha tényleg biztos, hogy elhagyja az országot, súlyos tehertől szabadulnának meg az adófizetők.

- Na és mi történik akkor, ha még elutazása előtt megtámad valakit?

- Ekkora örültséget csak nem követ el, uram! Mindennel elláttuk, amire szüksége van. Ha bűncselekményre vetemednék, ezzel elárulná, hol bujkál.

- Ez igaz - bólintott Sir Henry. - Na akkor, Barrymore...

- Megáldja az ég, uram, nagyon köszönöm a jóságát. Feleségem szegény belehalt volna, ha újra elfogják az öccsét.

- Az a gyanúm, hogy bűnpártolást követünk el. Igazam van, Watson? De tekintetbe véve a hallottakat, nem teszünk feljelentést, úgysis vége az ügynek. Na jól van, Barrymore, most elmehet.

Miután néhány keresetlen szóval még egyszer köszönetet mondott, a komornyik már-már indult, de rövid habozás után mégis maradt.

- Jó volt hozzánk, uram, és ezt valahogy meg szeretném hálálni. Tudok valamit, Sir Henry, és talán már előbb is el kellett volna mondanom, de a dolog jóval a vizsgálat után jutott tudomásomra. Eddig egyetlen hangot sem árultam el belőle senki emberfiának. Szegény Sir Charles halálesetéről van szó.

Mindketten talpra ugrottunk.

- Tudja, hogyan halt meg?

- Nem, uram, azt nem tudom.

- Akkor mit tud?

- Csak azt tudom, miért állt akkor éjszaka a kapunál. Egy nőre várt.

- Egy nőre várt? Egy nőre, azt mondja?

- Igen, uram.

- És hogy hívják azt a nőt?

- A nevét nem tudom megmondani, csak a kezdőbetűit: L. L.

- És maga ezt honnan tudja, Barrymore?

- Az úgy volt, uram, hogy nagybátyja levelet kapott aznap reggel. Mindig sok levelet kapott, mivel nemcsak rangjáról, hanem jó szívéről is ismert volt, úgyhogy mindig sokan fordultak hozzá segítségért. De ezen a reggelen véletlenül csak ez az egy levél jött, így hát észre kellettennem, és meg is jegyeztem magamnak. Coombe Tracey-ből küldték, a borítékra női kéz írta a címezést.

- És aztán?

- Aztán nem is gondoltam a dologra többet, és talán sose jutott volna az eszembe, ha nincs itt a feleségem. Néhány héttel ezelőtt éppen takarította Sir Charles dolgozószobáját, amelyet a baronet halála óta nem bolygattunk, és egy elégetett levél nyomaira lelt a kandalló rostélyán. A levél java része már szénné égett, de egy vékony szeletke, az egyik oldal aljából, épen maradt, és egész jól olvasható volt, noha megfeketedett ez is, és a betűk fakón látszottak. Úgy festett, mintha utóirat lett volna a levélhez, és ez volt a szövege: *Ön úriember, nagyon kérem hát, égesse el a leveletem, és legyen a kapunál tíz órakor.* A szöveg alatt ott voltak a név kezdőbetűi: L. L.

- Megvan ez a szelet papír?

- Nem, uram. Ahogy hozzányúltunk, szétporlott.

- Kapott már levelet Sir Charles ezzel a kézírással?

- Őszintén szólva, uram, nemigen figyelem én a leveleket. Ez se tűnt volna föl, ha nem magában jött volna.

- És magának fogalma sincs, ki ez az L. L.?

- Nem, uram. Nem tudok róla többet, mint ön. De azt hiszem, ha megtalálhatnánk ezt a hölgyet, máris többet tudnánk Sir Charles haláláról.

- Nem értem, Barrymore, hogyan hallgathatta el ezt a fontos adatot.

- Kérem, uram, nem sokkal azután fedeztük fel a dolgot, hogy kezdetét vette nyomorúságunk. Meg aztán, uram, mindketten igen szerettük a megboldogultat, annál is inkább, mivel olyan sok jót tett velünk. Ha előhozakodunk ezzel az ügyel, használni már úgysem használtunk volna vele, az óvatosság pedig mindig is helyénvaló, ahol hölgy van a dologban. Emberek vagyunk mindnyájan, és...

- Úgy véli, a história árthatna nagybátyám emlékének?

- Nem tudom, uram, én mindenesetre úgy vélekedtem, sok jó nem származhatna belőle. De hogy ön most olyan megértő volt, nem tartottam volna szép dolognak, hogy eltitkoljam.

- Rendben van, Barrymore, most elmehet.

Miután a komornyik kiment a szobából, Sir Henry felém fordult.

- Nos, Watson, mi a véleménye most, hogy új megvilágításba került az ügy?

- Szerintem most még nagyobb a homály...

- Én is azt hiszem. Ha azonban sikerülne kinyomoznunk, ki rejtőzik a két betű mögött, segítségével felderíthetnénk az egész históriát. Ennyit elértünk. Tudjuk, hogy valaki birtokában van a tényeknek, csak épp meg kellene találnunk az illetőt. Mihez kezdjünk most? Mit javasol?

- Mindenekelőtt értesítenünk kell Holmest erről a fejleményről, mégpedig tüstént. Ez lesz a kulcs, amit annyiszor áhított már. Rettentően tévednék, ha még ez sem hozza le ide.

Rögtön szobámba mentem, és a délelőtti beszélgetés minden részletéről beszámoltam Holmesnek. Az utóbbi időben nagyon el lehetett foglalva, hiszen küldeményei a Baker Streetről egészen megritkultak, meg is rövidültek, és semmiféle megjegyzést sem tartalmaztak az általam küldött információkra. Sőt küldetésemről is alig esett szó bennük. Nem vitás, hogy az a bizonyos zsarolási ügy minden idejét és energiáját igénybe vette. Mégis, reméltem, ez az új fordulat talán felkelti az érdeklődését. Nem bánám, ha itt volna.

Október 17. Ma egész nap zuhogott az eső, csak úgy zörgött tőle a repkény, s az esőcsatornák szinte okádták a vizet. Eszembe jutott a fegyenc: vajon hová húzódhat a kietlen lápon ebben a komisz időben? Szerencsétlen flótás! Ha bűnös is, eleget szenvedett a bűnéért. S aztán a fiákerben lapuló spicli, majd meg a holdbeli szellemfigura ötlött eszembe... Vajon ez a láthatatlan ember, ez a sötétben bujkáló intrikus is odakint ázik most? Alkonyattájt felöltöttem esőkabátomat, és jó mélyen besétáltam a lápba. Fejemben vadul kergették egymást a képtelenebbnél képtelenebb fantáziaképek, az eső végigvert arcomon, s fülembé füttyült a szél. Isten irgalmazzon annak, aki most az ingoványba téved, hiszen még a magasabban fekvő helyek is mocsárrá változtak. Sikerült meglelnem a Fekete-sziklát, amelyen magányos megfigyelőnket fölfedeztem, s csipkés csúcsáról bekukucsáltam a baljós halmok közé. A rozsdabarna dombokat esőzuhatagok söpörték végig. A látóhatár szélén tömör, bíborszínű fellegek függtek, és szürke páragomolyagok koszorúzták a fantasztikus halmokat. Balról, egy távoli résen át - csupán félig eltakarva a ködtől - a fák közül idelátszott Baskerville Hall két karcsú tornya. Ha nem számítom a kőkorszakbeli kunyhókat, amelyek szinte összebújva szorongtak a dombok oldalán, ez volt az egyetlen, ami egyáltalán emberi lények közelségére utalt. A férfinak, akit két nappal ezelőtt ugyanezen a helyen pillantottam meg először, nyoma se volt.

Amint visszafelé sétáltam, dr. Mortimer ért utol homokfutóján. Azon az ösvényen jött, amely az egyik félreeső tanyából, Foulmire-farmból kiindulva szelte át a lápvidéket. Mortimer az utóbbi időben nagyon figyelmes volt hozzánk, alig telt el nap, hogy ne láttuk volna, s ne érdeklődött volna hogylétünk iránt. Rávettem, hogy csak másszak fel kocsjába, s fölajánlotta, hogy hazavisz. Megtudtam, hogy rettenetesen bántja kedves kis spanieljének eltűnése; a kutya egy alkalommal kiszökött a lápra, s nem tért vissza többé. Megpróbáltam vigasztalni Mortimert, bár a pórul járt póni példájára gondolva, őszintén szólva nem hittem, hogy a kis állat valaha is megkerül.

- Mellesleg, Mortimer - kezdtem, ahogy végigzötyögtünk a hepehupás ösvényen -, ha jól sejtem, maga mindenkit ismer itt, igaz?

- Hát igen.

- Nem ismer egy nőt, akinek L. L. a monogramja?

Mortimer néhány percig gondolkozott. - Nem - felelte. - Van itt néhány cigány meg idénymunkás, ezeket közelebbről nem ismerem, de a parasztok meg a dzsentrik közt nincs ilyen nevű. De várjon csak, tévedek - tette hozzá rövid szünet után. - Megfeledkeztem Laura Lyonsról. Az ő monogramja valóban L. L., csak hogy ő Coombe Tracey-ben lakik.

- Ki az a Laura Lyons?

- Frankland lánya.

- Ne mondja! A vén kötekedőé?

- Igen, azé. A lány férjhez ment egy Lyons nevű festőhöz, aki azért jött a lápvidékre, hogy vázlatokat készítsen. A férfiről később kiderült, hogy szélhámós, el is hagyta Laurát. A szóbeszéd szerint nemcsak a férfi volt a hibás. Apja kitagadta a lányt, mert akarata ellenére ment férjhez, de lehetnek egyéb okai is. Szegény lány meg volt áldva, előbb az ifjú csirkefogóval, aztán meg a vén gazemberrel.

- Most hol él?

- Úgy sejtem, kap némi apanázst az öreg Franklandtól. Sok ugyan nem lehet, tekintve az öreg költséges ügyeit... Bármennyire is megérdemelte sorsát, az ember szíve csak megesik rajta. Sorsáról mindenki tudott, s többen vállalkoztak rá, hogy tisztességes keresethez segítik. Pártfogói közé tartozott Stapleton meg Sir Charles is. A magam szerény módján én is tettem egyet-mást az érdekében. Ahhoz akartuk hozzájuttatni, hogy leíróirodát nyithasson.

Mortimer kíváncsiskodott, miért érdekel a nő, de sikerült anélkül kielégítenem a kíváncsiságát, hogy túl sokat mondtam volna. Holnap délelőtt átbalogok majd Coombe Tracey-be, és ha beszélhetek ezzel a kétes múltú Mrs. Laura Lyonsszal, nagy lépést tettünk meg legalább egy momentum tisztázásának útján, ami a rejtélyek sorozatát tekintve mégiscsak valami. Kezdek ravasszá válni, mint a kígyó, ugyanis mikor Mortimer túlságosan szorongatott már kérdéseivel, odavettem neki, hogy érdekelne, melyik csoportba sorolható Frankland koponyája, így aztán egész úton nem is hallottam egyébről, mint koponyaméretekről és típusokról.

Ezen a viharos, szomorú napon még egy olyan élményem volt, amelyet fel kell jegyeznem. Barrymore-ral beszélgettem az imént. Olyan adathoz jutottam, amely bármikor ütökártya lehet kezemben.

Mortimer velünk vacsorázott, s vacsora után *ekartét* játszott a baronettel. A komornyik a könyvtárba hozta kávémat, s rögtön kihasználtam az alkalmat, hogy megkérdezzek tőle valamit.

- Mondja - kezdtem -, ez a maga kitűnő rokona eltűnt már, vagy még mindig odakint lapul?...
 - Nem tudom, uram - felelte Barrymore -, őszintén szólva, alig várom, hogy eltűnjön, mert eddig csak bajt hozott ránk. Azóta, hogy utoljára ételt vittem neki, semmit sem tudok róla, márpedig ez három nappal ezelőtt volt.
 - Nem is beszélt vele azóta?
 - Nem, uram. Az étel viszont, amit kivittem neki, nem volt ott, amikor megint kimentem.
 - Ez esetben még a lápon csavarog a sógora...
 - Így gondolnám én is, uram, hacsak az a másik nem vitte el az ennivalót.
- Kezemben a csészével, amelyet épp számhoz akartam emelni, a székbe huppantam, és bután bámultam a komornyikra.
- Hogyhogy az a másik... Hát maga tudja, hogy másvalaki is?...
 - Igen, uram, tudom, hogy másvalaki is van a lápon.
 - Láttá már?
 - Nem, nem láttam.
 - Honnan tudja akkor?
 - Selden mondta, uram, körülbelül egy héttel ezelőtt. Ez is bujkál, de nem fégyenc, ahogy sejtem. Sehogy se tetszik nekem ez a dolog, doktor, őszintén megmondom, hogy sehogy se tetszik.
- Barrymore hangjából érzett az izgalom.
- Ide figyeljen, Barrymore! Semmi közöm a sógora ügyéhez, engem kizárólag a maga gazdája és a biztonsága érdekel. Azért jöttem ide, hogy neki segítsek, más egyéb dolgom nincs itt. Mondja meg most őszintén, mi nem tetszik magának.
- Barrymore közben megbánhatta hirtelen kitörését, vagy csak azt nem tudta, hogyan fejezze ki magát, mindenesetre jó darabig hallgatott.
- Hogy mi nem tetszik? - tört ki végül, s a lápra néző ablak felé intett, amelyről még mindig csurgott a víz. - Hát ez az egész, ami itt folyik, ez a nagy cécó! Valami bűzlik itt, erre esküdni mernék. Biz' isten, nagyon örülnék, uram, ha egy szép napon látnám, hogy Sir Henry tényleg indul vissza Londonba!
 - De hát mi az, ami ennyire izgatja magát?
 - Nem volt elég Sir Charles halála? Ha csak azt vesszük is, amit a halottkém megállapított. Hát nem elég az? Nem hallotta ezeket az éjszakai hangokat a lápon? Senki sem merészkedik ki oda napnyugta után, még ha vagyont fizetnének is neki! Az az idegen meg csak lapul, és vár és vár... De mire vár vajon? És egyáltalán, mi lesz még ebből? A Baskerville-ekre rájár a rúd, ez biztos, és nagyon fogok örülni, ha megjön az új személyzet, s búcsút mondhatok a kastélynak.
 - Maradjunk az idegennél - vágtam közbe. - Semmit sem tud róla? Mit mond Selden? Nem jött rá, hogy hol rejtőzik az idegen, vagy hogy legalább mivel foglalkozik?
 - Selden csak egyszer-kétszer akadt össze vele, de úgy találta, nem lehet belőle kiszedni semmit. Először azt hitte, a rendőrség embere, de aztán kiokoskodta, hogy vaj lehet a fején annak is. Úriember, nem vitás, de hogy mit csinál, képtelen volt megtudni.
 - És mit mondott Selden, hol él?

- A romházak közt, a domboldalon. Ahol azok a régi népek laktak.

- S mit eszik vajon?

- Selden megfigyelte, hogy van valami segédje, egy fiatal fiú, aki ellátja minden szükségessel. Úgy sejtem, a fiú Coombe Tracey-be jár bevásárolni.

- Na jól van, Barrymore. Majd még folytatjuk.

Miután a komornyik elment, a sötét ablakhoz léptem, és a maszatos üvegen át kitekintettem a rohanó felhőkre és a viharban hajlongó fákra. Ha itt, a házban így érezni a szelet ma este, mi lehet odakint a lápon, a kőkunyhóban? Miféle szenvedélyes gyűlölet bírhat rá valakit, hogy ilyen időben a szabad ég alatt tartózkodjék? Miféle célja - akár becsületes célja is lehet valakinek, amiért kész ennyi áldozatra? A kőkunyhóban, a lép kellős közepén kell keresni tehát a feleletet erre a már-már bosszantó rejtélyre... Egyetlen napnak sem szabad elmúlnia anélkül, hogy ne tennék meg minden tőlem telhetőt - bárhogya is, de le kell lepleznem a különös idegent!

11. A KRIPTALAKÓ

Az előbbi fejezetet naplójegyzeteimből állítottam össze, s így jutottam el történetemmel október 18-ig. Innen kezdve a különös események már sebesebben peregtek, egyre közelebb hozva a szörnyű végkifejletet. A következő néhány nap annyira élénken él emlékezetemben, hogy nem is kell igénybe vennem jegyzeteimet.

Ott folytatom tehát, hogy előző nap sikerült két igen fontos tény birtokába jutnom. Az egyik: Mrs. Laura Lyons Coombe Tracey-ből levelet írt Sir Charles Baskerville-nek, oda és akkorra kérve tőle randevút, ahol és amikor az öregúr elhalálozott. A másik meg, hogy a lápon lapuló titokzatos ismeretlen a domboldalon lakik, mégpedig valamelyik kőkunyhóban. Ha ezeknek az adatoknak a birtokában sem tudok bevilágítani a szövevénybe, igazán ostoba és gyáva figura vagyok.

Este nem volt rá alkalmam, hogy beszámoljak a baronetnek felfedezésemről Mrs. Laura Lyonsszal kapcsolatban, mivel kártyapartnere, Dr. Mortimer meglehetősen sokáig maradt. Reggeli után azonban mégiscsak tájékoztattam, s megkérdeztem tőle, volna-e kedve eljönni velem Coombe Tracey-be. Rögtön bele is egyezett, mégpedig örömmel, de aztán kisütöttük, hogy csak hasznosabb lesz, ha egyedül bonyolítom le a dolgot. Minél nagyobb a fölhajtás, annál kevesebb az értesülés... Végül is otthagytam Sir Henryt, bár nem egészen lelkiismeret-furdalások nélkül; kocsiba ültem, s elindultam újabb nyomozó utamra.

Ahogy elértük Coombe Tracey-t, szóltam Perkinsnek, állítsa meg a lovakat, aztán gyalog vágtam neki, hogy megkeressem a hölgyet, akit ki akartam hallgatni. Szerencsére hamar megtaláltam. Háza központi, forgalmas helyen feküdt. A szolgáló azonnal betessékelt, s hogy beléptem a nappaliba, a ház úrnője egy Remington írógép mellől ugrott fel. Kedves mosollyal sietett üdvözlésemre, amikor azonban észrevette, hogy idegen vagyok, kicsit megnyúlt az arca. Rögtön újra helyet foglalt, s így kérdezte meg, minek köszönheti a látogatást.

Első benyomásom az volt, hogy Mrs. Lyons páratlanul szép asszony. Szeme és haja egyaránt gesztenyebarna volt, alig észrevehetőn szeplős arcán a barna nők jellegzetes rózsái virítottak. Az a bizonyos halovány pír volt ez, amely a tearózsa szirmainak tövét színezi... Első benyomásom tehát, ismétlem, a csodálat volt. A kritikus csak ezután ébredt fel bennem. Valami ugyanis megbontotta az arc harmóniáját. Nem tudom, miért, talán a kihívó tekintet, talán a lebiggyedt száj miatt, de közönségesnek éreztem. Mégsem volt hát tökéletes szépség. Az első pillanatban csupán annyi hatolt a tudatomig, hogy egy szép nő társaságába csöppentem, aki most látogatásom okát kérdezte. Most viszont már kezdtem megérteni, mennyire kényes ügyet bolygatok.

- Van szerencsém ismerni édesatyját - kezdtem. Ez elég ügyetlen bevezetés volt, s a hölgy azonnal érezte is velem, hogy bakot löttem.

- Atyámhoz semmi közöm - felelte. - Nem tartozom neki semmivel, és barátai nekem nem barátaim. Ha a megboldogult Sir Charles Baskerville és néhány más jószívű ismerősöm nem sietett volna segítségemre, atyámtól igazán éhen halhattam volna.

- Jó, hogy említi a boldogult Sir Charles Baskerville nevét, ugyanis éppen miatta jöttem.

A szeplők hirtelen megszorodtak a hölgy arcán.

- Mit tudhatok én róla? - kérdezte, s ujjai idegesen babráltak az írógép billentyűzetén.

- Ismerte őt, ugyebár?

- Egyszer már mondtam, hogy jó volt hozzám, és én örökre adósa vagyok. Hogy most egyáltalán saját lábamon állok, nagyrészt annak köszönhetem, hogy részvétellel szemlélte szomorú sorsomat.

- Levelezett Sir Charlesszal?

A hölgy hirtelen felpillantott; barna szemében harag tüzelt.

- Megmondaná, mi célból érdeklí mindez? - kérdezte, elég éles hangsúllyal.

- Abból a célból, hogy elkerüljük a botrányt. Jobb, ha csak érdeklődöm, mint hogy esetleg meginduljon a lavina.

A nő hallgatott, arca fehér volt, mint a fal. Ahogy ismét rám nézett, volt valami dacos nemtörődömség a pillantásában.

- Jó, akkor válaszolok. Kérdezzen!

- Levelezett Sir Charlesszal?

- Magától értetődik, írtam neki néhányszor, hogy megköszönjem figyelmét és nagylelkűségét.

- Emlékszik a levelek dátumára?

- Nem.

- Találkozott is vele?

- Egyszer vagy kétszer, amikor ellátogatott Coombe Tracey-be. Sir Charles nagyon visszavonult életet élt, és inkább titokban jótékonykodott.

- De ha olyan ritkán látta, és ritkán is írt neki, honnan szerezhetett tudomást Sir Charles az ön siralmas helyzetéről, honnan tudta, hogy kegyed segítségre szorul? Hiszen azt mondja, hogy segített, igaz?

Mrs. Lyons csodálatosképpen rögtön kész volt a válasszal:

- Több környékbeli úr tudott szomorú élettörténetemről, összefogtak, hogy segítsenek rajtam. Az egyik Sir Charles szomszédja és meghitt barátja, Mr. Stapleton volt. Mr. Stapleton hallatlanul kedves volt hozzám, és a baronet is tőle tudta meg nyomorúságomat.

Arról már voltak értesüléseim, hogy Sir Charles Baskerville több ízben is igénybe vette közvetítőként Stapleton, a hölgy kijelentése tehát igen hihetően hangzott.

- Kért-e valaha levélben találkozót Sir Charlestól?

Laura Lyons arcát ismét elborította a harag pírja.

- Na de, uram! Nem gondolja, hogy kissé különös kérdés ez?

- Sajnálom, asszonyom, de meg kell ismételnem a kérdést.

- Jó, akkor felelek. Semmi esetre sem!

- Azon a napon sem, amikor Sir Charles meghalt?

A harag pírja egy pillanat alatt eltűnt, halálsápadt arc meredt rám. Kiszáradt ajkai nem bírták kimondani a nemet, melyet inkább csak láttam, mint hallottam.

- Bizonyára megcsalja az emlékezete - szóltam aztán. - Ha akarja, még idézhetek is leveléből: „Ön úriember, nagyon kérem hát, égesse el a leveletem, és legyen a kapunál tíz órakor”.

Már-már elájult, de ereje végső megfeszítésével mégiscsak összeszedte magát.

- Hát nincsenek már úriemberek!? - kiáltott föl.

- Igazságtalanul vádolja Sir Charlest, mert ő igenis elégette a levelet. De megesik, hogy akkor is el lehet olvasni egy levelet, ha már elégették. Tehát elismeri, hogy kegyed írta a levelet?

- Hát igen, én írtam! - kiáltott föl ismét az asszony, mintha ebbe a pár szóba akarná beleszúfolni felindulását. - Én írtam a levelet! Minek is tagadjam! Semmi okom rá, hogy szégyenkezem miatta! Arra akartam kérni, hogy segítsen rajtam. Azt gondoltam, ha személyesen beszélhetek vele, biztosabban megnyerhetem a támogatását, s ezért kértem meg rá, hogy találkozhassunk.

- De miért épp ebben az időpontban?

- Mert épp akkor tudtam meg, hogy másnap Londonba utazik, és esetleg hónapokig ott marad. Arra pedig megvolt az okom, hogy miért nem mehettem korábban.

- Miért a kertbe kért tőle találkozt, ahelyett, hogy a kastélyban látogatta volna meg?

- Csak nem hiszi komolyan, hogy egy magányos asszony megjelenhetik éjszaka egy agglegény lakásán?

- Jó, akkor azt mondja meg, mi történt a találkozón!

- Nem volt találkozó.

- Na de Mrs. Lyons!

- Nem, uram! Mindenre, ami szent, esküszöm önnek, hogy nem volt, mert nem mentem oda. Valami közbejött, és nem mehettem.

- Mi jött közbe?

- Magánügy. Erről nem beszélhetek.

- Tehát beismeri, hogy randevút kért Sir Charlestól oda és akkorára, ahol és amikor a baronet meghalt, de azt már tagadja, hogy megjelent volna a találkozón, igaz?

- Ez az igazság!

Tovább ostromoltam keresztkérdéseimmel, de semmire sem jutottam.

- Mrs. Lyons - szóltam, és azzal a szándékkal álltam fel, hogy véget vessek a hosszú és eredménytelen beszélgetésnek -, maga nagy felelősséget vesz magára, és nagyon kellemetlen helyzetbe kerülhet, ha nem mond el nyíltan és őszintén mindent, amit tud. Ha arra kényszerít, hogy a rendőrséghez forduljak, majd meg fogja látni, milyen mélyen bele van bonyolódva ebbe az ügybe. Ha teljesen ártatlan, akkor miért tagadta, hogy azon a bizonyos napon találkozt kért Sir Charlestól?

- Mert attól féltem, hogy a tényből hamis következtetést vonhatnak le, és botrányba keveredem.

- Miért volt annyira rajta, hogy Sir Charles elégesse a levelét?

- Ha olvasta a levelet, akkor ezt tudnia kell.

- Én nem mondtam, hogy az egész levelet olvastam.

- Hisz az imént még idézett is belőle!

- Igen, de csak az utóiratot. A levelet, amint már említettem is, Sir Charles elégette, úgyhogy nem lehetett elolvasni. Még egyszer kérdem tehát, miért volt annyira rajta, hogy Sir Charles égesse el ezt a levelet, amelyet halála napján kapott kézhez?

- Magánügy. Mondtam már...

- Annál inkább érdeke, hogy elkerülje a hivatalos nyomozást.

- Jól van, megmondom hát! Ha olyan alaposan tájékozódott szomorú sorsom felől, akkor tudnia kell azt is, hogy könnyelműen mentem férjhez, és hogy házasságomat nem ok nélkül bántam meg.

- Ezt hallottam.

- Férjem, akit utáltam, egyre üldözött. A törvény az ő oldalán volt, s nekem örökké rettegнем kellett, egyszer csak arra kényszerít, hogy újból vele éljek. Az idő tájt tudtam meg, amikor ezt a levelet írtam Sir Charlesnak, hogy volna lehetőség szabadságom visszanyerésére, ha pénzt áldozhatnék rá. Márpedig erre vágytam, ez rengeteget jelentett volna számomra... Lelkinyugalmat, boldogságot, önmagam megbecsülését, mindent. Tudtam, hogy Sir Charles milyen nagylelkű, s azt gondoltam, ha személyesen mondhatom el neki történetemet, segíteni fog rajtam.

- Akkor hát miért nem ment el mégsem a találkozóra?

- Időközben máshonnan kaptam segítséget.

- Miért nem írt Sir Charlesnak, és miért nem közölte ezt vele?

- Meg is tettem volna, ha nem olvasom másnap halálhírét az újságban.

Tagadhatatlan, hogy Mrs. Lyons vallomása kerek, összefüggő egész volt, s kérdéseimmel nem tudtam ellentmondásokba keverni. Mindössze csak oly módon ellenőrizhettem volna vallomását, ha megtudom, vajon csakugyan indított-e válópert férje ellen a tragédia idején.

Nemigen merte volna oly magabiztosan állítani, hogy nem volt Baskerville Hallban, ha mégis ott volt. Hiszen kocsin kellett volna odamennie, s csak a hajnali órákban térhetett volna haza Coombe Tracey-be. Kirándulása nem maradhatott volna titok. Úgy látszott tehát, hogy igazat mondott, ha vallomása nem is volt a teljes igazság.

Csalódva, kissé leverten távoztam tőle. Megint fallal kerültem szembe, mint már annyiszor feladatom végzése során. De minél tovább tűnődtem Mrs. Lyons arckifejezésén és viselkedésén, annál jobban éreztem, hogy valamit mégsem mondott el nekem. Miért sápadt el annyira? Miért tusakodott annyira a legkisebb beismerés ellen is, míg nem kényszerítettem rá? Miért hallgatott olyan mélyen a tragédia órájáról? Mindezek mögött mégsem rejtőzhetnek olyan ártatlan dolgok, mint ahogy el akarta velem hitetni. Mivel ebben az irányban továbbhaladni úgysem tudtam, vissza kellett most térnem ahhoz a másik nyomhoz, amely a lápvidéki kőkunyhók közé vezetett.

Ez pedig nagyon is bizonytalan nyom volt. Erről rögtön meg is győződtem, amikor hazafelé tartva egyre-másra fedeztem fel a dombokon az ősember hátrahagyott emlékeit. Barrymore csak annyit tudott, hogy a rejtélyes idegen a kunyhók valamelyikében ütött tanyát. Márpedig ezek százával sorakoztak széltében-hosszában a lápon. De szerencsére segítségül hívhattam élményemet, ugyanis világosan láttam akkor, hogy a férfi a Fekete-szikla csúcsán állt. Kutatásomnak innen kell tehát kiindulnia. Lépésről lépésre át kell kutatnom minden kőkunyhót, míg meg nem lelem az igazit. El voltam szánva, hogy ha ráakadok, akár revolveremmel is kicsikarom emberemből, kicsoda, és mi célból kémkedik utánuk. A Regent Streeten, a

tömegben könnyen kerekelt oldhatott, de itt, a kietlen lápon ezt már nem teheti meg oly könnyen. Ha viszont megtalálom a kunyhót, s az idegent mégsem lelem benne, addig várok rá, amíg vissza nem tér. Holmes Londonban egyszer már elszalasztotta. Nagy dicsőség lenne, ha elcsíphetném, mégpedig nem utolsó sorban azért, mert barátom annak idején felsült vele.

A szerencse eddig ellenünk volt, de most talán mégis fordult a kerék. A jó szerencse hírnökét ez alkalommal Mr. Frankland játszotta. Az ősz bajuszú, pirospozsgás öregúr éppen házának kertkapuja előtt állt, amikor arrafelé hajtottunk.

- Jó napot, doktor Watson! - kiáltotta jókedvűen. - Igazán hagyhatná egy kicsit megpihenni a lovait! Jöjjön már be hozzám, igyék velem egy pohár bort! Mindjárt gratulálhat is nekem!

Azok után, amiket hallottam, hogy hogyan bánt a lányával, meglehetősen idegenkedtem az öregtől, de mert nagyon haza akartam küldeni már Perkinst a hintóval, az alkalom kapóra jött. Leszálltam hát, s a kocsissal megüzentem Sir Henrynek, hogy majd gyalog megyek, de ebédre otthon leszek pontosan. Aztán követtem Franklandet az ebédlőbe.

- Nagy nap ez a mai, uram! Életem piros betűs ünnepnapja! - kezdte Frankland, s szinte vihogott. - Két legyet ütöttem egy csapásra. Hogy az elején kezdjem, arról van szó tudniillik, hogy meg akarom tanítani ezt a népséget arra, hogy a törvény az törvény, és hogy van itt valaki, aki a körmükre néz, ördög vigye a sok senkiháziáját! Kiharcoltam magamnak a jogot, hogy keresztüljárhassak a vén Middleton parkján. A kellős közepén, uram! Alig száz lépésre a kapujától! Na, mit szól hozzá? Meg kell tanítani ezeket a nagyurakat, hogy nem tiporhatják lábbal a magunkfajta köznép jogait, hogy zavarodjanak meg! Aztán meg kitiltattam az erdőből a falusiakat, akik mindig ott rendezik a dínomdánómat. Ezek a szemét népek azt hiszik, hogy a tulajdonosnak szava se lehet ahhoz, amit művelnek, azt hiszik, szabadon garázdálkodhatnak, és mindent bemocskolhatnak a papírszeméttel, és szertehajigálhatják az üvegeket. Mind a két ügy lezárult, doktor Watson, méghozzá az én javamra. Ilyen napom még nem volt azóta, hogy Sir John Morlandot elítéltettem vadorzásért, aki a saját tilosában lőtt vadat.

- Hát ezt meg hogy csinálta?

- Itt vannak az iratok, uram! Érdemes beléjük kukkantani! Frankland kontra Morland! Belekerült, igaz, kétszáz fontomba, de az ítélet csak megszületett!

- Na és mi haszna volt belőle?

- Semmi, uram! Éppen hogy semmi! Büszke vagyok rá, hogy semmiféle előnyöm nem származott az ügyből. Én csak a közösség érdekét tartom szem előtt, ami viszont kötelességem. Bár szó se róla, ezek a fernworthybeliek ma éjjel is meg fognak égetni, persze csak képletesen, bár legutóbb is megírtam a rendőrségnek, hogy hagyassák velük abba ezt az ocsmányságot. A megyei rendőrség botránnyosan viselkedik, uram, és lépést sem tett, hogy támogasson elismert jogaim gyakorlásában. A Frankland kontra Regina-ügy majd a nyilvánosság elé tárja ezt a problémát. Megmondtam, hogy meg fogják még keserülni, ahogyan velem bánnak, márpedig a végén mindig nekem van igazam.

- Ezt hogy érti?

Az öregúr fontoskodó képet vágott.

- Hát csak úgy, hogy mondhatnék nekik valamit, ami rettenetesen érdekelné őket, de csak azért is hallgatok. Ott egye a fene a gazembereit! Még hogy én segítsek ezeknek!

Kínomban jobbra-balra pislogtam, s már azon törtem a fejem, mi módon szabadulhatnék ettől a pletykaáradattól, de most hirtelen hegyezni kezdtem a fületem. Ahhoz eléggé megismertem már a vén bűnös furcsa természetét, hogy tisztában legyek vele: az érdeklődés legkisebb jelére rögtön abbahagyja bizalmaskodásait.

- Megint valami vadorzás, mi? - jegyeztem meg lehető legérdektelenebb hangomon.

- Ördögöt, édes fiam! De nem ám! Ez valami sokkal fontosabb! Mit szólna például a bujkáló fegyvenchez?

Megdöbbsentem.

- Csak nem akarja azt mondani ezzel, hogy tudja, hol van?

- Egészen pontosan nem tudnám megmondani, hogy hol van, de afelől biztos vagyok, hogy hozzásegíthetném a lefogásához a rendőrséget. Eszébe jutott valaha is, hogyan lehetne a legegyszerűbben megfogni ezt az embert? Csak azt kell kifigyelni, honnan kap ennivalót, aztán már gyerekjáték az egész!

Úgy látszott, az öreg már egész közel jutott az igazsághoz.

- Hát persze - mondtam -, ez így igaz, de honnan tudja, hogy egyáltalán itt van még a lápon?

- Tudom, mert a tulajdon két szememmel láttam a cinkosát, aki eleséget hord neki.

Hirtelen aggódni kezdtem Barrymore-ért. Elveszett ember, ha ennek a lehetetlen öreg „mindenlébenkanálnak” a csapdájába kerül... De Frankland következő megjegyzésére kő esett le a szívemről.

- Biztos meglepi, ha azt mondom, hogy egy kölyök viszi neki az ételt. Naponta látom a teleszkópomon, odafent a háztetőn. Mindig ugyanegy időben halad el, s mindig ugyanazon az úton. Ki máshoz mehetne, mint a fegyvenchez?

Ezt a szerencsét! Igyekeztem még jobban leplezni érdeklődésemet. Egy kölyök! Nem azt mondta Barrymore, hogy az ismeretlent egy fiú szolgálja ki? Frankland tehát a spicli nyomát fedezte föl, és nem a fegyencét! Hosszú és nehéz vadászatot takarítanék meg vele, ha megfigyeléseinek birtokába juthatnék.

Egyetlen módja kínálkozott ennek, mégpedig az, hogy továbbra is a hitetlenkedő közömböst játsszam.

- Szerintem sokkal valószínűbb, hogy az egyik lánvidéki pásztor gyereket látta, amint apjának vitt ebédet.

A vén zsarnokot ez a szelíd ellenkezés is hallatlan dühbe gurította. Vadul végigmért, szürke bajusza felborzolódott, mint a dühös kandúré.

- Ugyan, kérem! - hördült fel, s kimutatott a messze nyúló lápra. - Látja amott a Feketesziklát? Akkor látnia kell azt a kis halmot is mögötte, azzal a csipkebokorral. Arrafelé van a legtöbb kő az egész lápon! Épp ott legeltetné egy pásztor a birkáit? Amit most mondott, uram, az egyszerűen nevetséges.

A lehető leghalkabb hangomon válaszoltam, hogy nem ismerem a körülményeket. Visszavonulásom nagyon tetszett az öregúrnak, s további bizalmaskodásokkal jutalmazott érte.

- Nyugodt lehet, uram, hogy nagyon jól megfontolok mindent, mielőtt véleményt alkotok bármiről is. Jó néhány alkalommal láttam már a fiút a batyujával. Naponta. Néha kétszer is egy nap... De várjon csak, doktor Watson! Ha nem csal a szemem, most is mozog valami a domboldalon!

A megjelölt hely több mérföldnyire lehetett tőlünk, de egész jól kivehettem a kis fekete pontot, amint lassan haladt előre a szürkészöld mezőben.

- Jöjjön csak, uram, jöjjön! - kiáltott Frankland, és máris rohant föl a lépcsőkön. - Most saját szemével láthatja, és majd aztán beszéljen!

A teleszkóp, ez a három fémlábra szerelt szörnyű alkotmány a ház lapos tetején meredezett. Frankland belekukkantott; és elégedetten kiáltott fel:

- Gyorsan, doktor Watson! Gyorsan nézzen bele, mielőtt a fickó áthalad a dombon!

És valóban, vállán batyuval, fura kis lényt pillantottam meg, amint lassan baktatott fölfelé a dombon. Hogy elérte a dombtetőt, számalmas, borzas figurája egy pillanatra élesen kirajzolódott a hidegen ragyogó ég kékjében. Lopva, annak az embernek óvatosságával nézett körül, aki üldözőit lesi. Aztán eltűnt a domb mögött.

- Na mit szól hozzá? Igazam volt?

- Szent igaz! Ennek a fiúnak tényleg valami titkos útja lehet.

- És hogy mi az a titkos út, azt egy bugris rendőr is kitalálhatja. De csak azért se mondok nekik semmit, sőt maga is ígérje meg, hogy senkinek sem szól. Egy kukkot se! Érti?

- Ahogy kívánja, Mr. Frankland.

- Bitangul bántak velem, bitangul. Majd ha a Frankland kontra Regina-ügyben előjönnek a dolgok, biz' isten föl lesz háborodva az egész ország. Olyan nincs, hogy én valaha is segítségére legyek a rendőrségnek! Mert tőlük aztán igazán engem is megégethetnének ezek a gazemberek, nemcsak a képmásomat... De csak nem akar menni? Jöjjön, igyuk meg ezt az üveg bort a nagy nap örömére.

De ellenálltam a kísértésnek, sőt nagy nehezen sikerült lebeszelnem arról is, hogy elkísérjen, amint az szándéka volt. Míg esetleg láthatott, az országúton maradtam, de aztán hirtelen nekivágtam a lánknak, és elindultam toronyiránt a köves domb felé, amely mögött a fiú eltűnt.

Minden a kezemre játszott, s én megfogadtam, hogy most az egyszer, már amennyire erőmön és kitartásomon múlik, nem engedem kisiklani kezemből a szerencsét.

A nap már lenyugvóban volt, amikor felérkeztem a domb tetejére: ahogy letekinttem, a napsütötte nyugati lejtő még aranyoszölden fénylett, miközben a halom túlsó felén már sötét árnyék nyújtózott. A látóhatáron könnyű pára terjengett. Fantasztikus szörnyekként meredtek ki belőle a Góliát-szikla és a Róka-szikla kolosszusai. A végtelenbe nyúló pusztaságot csend ülte meg, s amerre a szem ellátott, semmi sem moccant, csupán egy nagy madár körözött lustán a magasban. A levegőég kárpitja s az alatt elterülő lán között csak mi ketten voltunk élőlények... A kietlen táj, a hirtelen magány s vállalkozásom hátborzongató mivolta egyszeriben szíven markolt.

A fiút sehol sem láttam. De odalent a völgyben, a dombok karéjában öreg kőkunyhók sorakoztak: fel is fedeztem egyet, amelynek tetőzete jobb állapotban volt a többinél, s alkalmasnak látszott arra, hogy zord időben menedékkül szolgáljon. Ahogy megláttam, nagyot dobbant a szívem. Itt tanyázott hát az idegen, ebben a kőkriptában! Végre rejtekhelyének küszöbére tehetem a lábamat - titka kézzelfogható közelségbe került, csak ki kell nyúlnom érte!

Lassan, óvatosan lépkedve közeledtem a konyhához, s közben eszembe jutott, hogy úgy teszek, mint Stapleton, aki lecsapásra kész hálójával settenkedik így a földre szállt pillangó felé. Örömmel konstataáltam, hogy a fészeknek valóban van lakója. Kitaposott ösvény vezetett a nyíláshoz, amely az ajtót pótolta. Odabenn minden csendes volt. Lehet, hogy az ismeretlen bent rostokol, de az is lehet, hogy kinn csatangol valahol a lápon... A kaland izgalma végleg erőt vett rajtam. Cigarettaimat elhajtottam, jól megmarkoltam pisztolyom agyát, és gyorsan odalépve az ajtóhoz, belestem rajta. A konyhá üres volt.

Biztos jelek mutatták, hogy érzésem mégsem csalt. A konyhóban feltétlenül kellett laknia valakinek. A kőpadon, amelyen valamikor az ősemler aludta álmát, viaszosvászonba göngyölt takarók heverték. A durva kövekből összetákolt tűzhelyen halomba gyűlt a hamu. A tűzhely mellett edények sorakoztak, s ott állt egy vödör is, félig vízzel. Üres konzervdobozok mutatták, hogy a konyhót egy idő óta lakják, sőt ahogy szemem hozzászokott a félhomályhoz, a sarokban megláttam egy spirituszfőzőt és egy félig telt spirituszos üveget is. A konyhá közepén lapos kő állt - ez volt az asztal -, rajta kis vászonbalyu. Nem vitás, hogy ugyanaz, amelyet a teleszkópon át a fiú vállán fedeztem fel az imént. A balyuban egy kenyér volt, ezenkívül egy doboz nyelvkonzerv és két doboz őszibarackbefőtt. Miután sorra megvizsgáltam és visszaraktam valamennyit, nagyot ugrott a szívem. Papírszelet akadt a kezembe, kusza ceruzairás éktelenkedett rajta. Fölemeltem, és ezt olvastam:

Doktor Watson Coombe Tracey-be ment.

Vagy egy percre álltam ott, szinte kővé meredve, kezemben a papirossal, s azon tűnődtem, mit is jelenthet ez a kurta üzenet. Eszerint tehát nem is Sir Henryt, hanem engem figyelt a titokzatos férfi. Nem ő maga kémkedett utánam, hanem megbízottját uszította nyomomba, ezt a fiút, s ez a papír volt a fickó jelentése. Nyilván egyetlen lépést sem tehettem, mióta itt vagyok a lápon, amelyet ne figyelt volna meg a fiú, s ne tudott volna meg a titokzatos idegen. Mindig is éreztem, hogy láthatatlan erők dolgoznak ellenünk, s ügyes kezek fonják a hálót körülöttünk... Mindezt olyan finoman, olyan hallatlan hozzáértéssel csinálták, hogy szinte észre sem vettük, s mindig csak a legutolsó pillanatban derült ki, hogy alaposan bele vagyunk gabalyodva.

Ha egy jelentést megleltem, kell itt lennie többnek is... Lázasan kutatni kezdtem a konyhóban további nyomok után. De nem találtam semmit, legalábbis jelentős dolgot nem, sőt még olyasmit sem tudtam fölfedezni, ami valamennyire is képet adhatna a különös fészek lakójának jelleméről vagy szándékairól, kivéve, hogy spártai edzettségű férfi lehet, és hogy a kényelem egyáltalán nem érdekli. Eszembe jutottak a viharos, esős napok, és ahogy föltekinttem a lyukas tetőre, kezdtem megérteni, micsoda sziklaszilárd elhatározásnak kellett idehoznia ezt az embert, hogy így ki tud tartani egy ilyen barátságtalan zugban. A kérdés csak az, vajon rosszindulatú ellenségünk-e vagy őrzőangyalunk. Elszántam magam, hogy amíg nem tisztázom ezt, nem tágitok.

A nap közben lenyugodott, s a nyugati látóhatáron vörös volt az ég alja. Vöröslő fényben csillogtak a grimpeni ingovány idelátszó tócsái. A messzeségből ide látszott Baskerville Hall két tornya, és még távolabb keskeny füstcsík jelezte Grimpen falucska helyét. E két pont között, a domb mögött húzódott meg Stapletonék háza. Mindez leírhatatlanul kedves és bájosan békés látványt nyújtott az aranyló alkonyatban, s mégis, ahogy elnéztem, lelkemet nem a nyugodni térő természet hangulata töltötte be: előre reszkettem a kilátástalannak látszó és rémületet keltő találkozástól, amelyet minden perc közelebb hozott. Idegeim reszkettek, de mert elszántam magam, erőt vettem rajtuk, leültem a konyhá egyik sötét sarkába, és komor türelemmel vártam lakója megérkezését.

Végre meghallottam lépteinek neszt. Még messze lehetett, de hallottam, hogy megkocant a bakancsa egy kövön. Megint egy koccanás, megint egy, mind közelebről... A kunyhó leg-sötétebb sarkába húzódtam, a pisztolyt kibiztosítottam zsebemben, s elhatároztam, hogy nem moccanok, míg meg nem pillantom az idegent. Most hirtelen szünet következett, ami biztos jele volt annak, hogy a fickó megállt. Aztán újra felhangzottak lépteik, s az ajtón át hosszú árnyék vetődött be a kunyhóba.

- Szép esténk van, Watsonkám - mondta egy jól ismert hang. - Higgye el, idekint sokkal kellemesebb, mint abban a kőkalickában...

12. HALÁL A LÁPON

Egy-két pillanatig kővé meredten kuporogtam: nem akartam hinni a fülemnek. Aztán lassan magamhoz tértem, s a hangom is megjött. Úgy megkönnyebbültem, mintha a felelősséggel együtt mázsás tehertől szabadultam volna meg egyszerre. Ez a hideg, metsző, gunyoros hang senki másé nem lehetett...

- Holmes! - kiáltottam fel. - Holmes!

- Jöjjön már ki! - hangzott a válasz. - De legyen szíves, tegye el előbb azt a fegyvert.

Meggörnyedve botorkáltam ki a primitív ajtón, és íme, Holmes csakugyan ott ült a kunyhó előtt egy kövön. Szürke szemeiben pajkos vidámság csillant fel, amint elképedt ábrázatomat megpillantotta. Sovány volt és megviselt, mégis olyan ápolt, mint mindig, és éberebb, mint valaha. Okos arcát megbarnította a nap, s kicserezte a szél. Tweedruhájában és ellenzős sapkájában úgy festett, mint valami idetévedt turista. Egyik legfőbb jellemzője, a szinte nem is emberi, inkább macskára emlékeztető tisztaságszeretet most is lerítt róla, arca simára volt borotválva, s fehérneműje olyan ragyogóan tiszta volt, mintha a Baker Streeten sétálna.

- Soha életemben nem örültem még úgy senkinek, mint most magának - mondtam, miközben kezét ráztunk.

- Úgy is mondhatja, hogy sose volt így meglepve...

- Szó se róla, így igaz!

- Elárulhatom magának, azért engem is meglepett, hogy megtalált. Még csak nem is sejtettem, hogy fölfedezte rejték helyemet. Húsz lépésre az ajtó előtt jöttem rá, hogy odabent csücsül.

- A lábnyomomról talán?

- Nem, Watsonkám! Tartok tőle, hogy egyéb lábnyomok között nemigen ismerném fel a maga nyomait. De ha egyszer igazán be akar csapni, előbb változtasson trafikost. Mert ha egy olyan csikket látok, amire az van írva, hogy Bradley, Oxford Street, rögtön tudni fogom, hogy Watson barátom a közelben tartózkodik. A csikk ott van az ösvény mellett. Nem vitás, hogy maga dobta el, mégpedig abban a nagyszerű pillanatban, amikor hősiezen megrohamozta az üres kunyhót.

- Eltalálta.

- A többi könnyű volt hozzágondolnom. Ismerve a maga hallatlanul kitartó természetét, biztos voltam benne, hogy odabent lapul, kezében a pisztolya, s lesi a hazatérő házigazdát... Tényleg azt hitte, hogy a fegyenc vagyok?

- Nem, nem tudtam, ki rejtőzik itt, de elszántam magam, hogy kiderítem...

- Jól csinálta, Watsonkám! De hát hogyan talált meg? Talán akkor látott meg, amikor a fegyencet üldözték? Buta dolog volt tőlem, hogy odaálltam a hold elé.

- Persze, hogy akkor láttam meg.

- És természetesen addig járta a kőkunyhókat, míg rá nem bukkant az enyémmre, mi?

- Nem én! Hanem az inasát figyelték meg, és ez vezetett engem is nyomra.

- A teleszkópos öregúr, persze. Nem vitás... Fogalmam sem volt róla, mi az az izé, amikor először láttam megvillanni a napfényt a teleszkópja lencsésjén.

Holmes fölkel, és benézett a kunyhóba. - Aha, most látom, hogy Cartwright újabb eleséget hozott. Hát ez meg miféle cetli? Szóval maga Coombe Tracey-ben volt?

- Igen, ott voltam.

- Beszél Mrs. Laura Lyonsszal?

- Igen.

- Nagyon helyes. Nyilván mindketten egy irányban tapogatóztunk, és ha most összevetjük értesüléseinket, talán többet fogunk megtudni.

- Nos, én szívemből örülök, hogy itt van, hiszen a nagy felelősség meg a sok talány már kezdett az idegeimre menni. De mondja már, hogy az ördögbe került ide, és tulajdonképpen mit csinált itt? Abban a biztos hitben voltam, hogy otthon nyomozgat abban a zsarolási ügyben.

- Ezt akartam elhíttetni magával.

- Hát szóval csak fölhasznál, de nem bízik meg bennem! - tört ki belőlem a méltatlankodás. - Eddig azt hittem, többre tart, Holmes.

- Drága cimborám, maga nem kevésbé volt hasznomra ebben az ügyben, mint eddig minden másban. S nagyon kérem, bocsássa meg nekem, ha úgy tűnt, hogy túl akarok járni az eszén. Ugyanis a maga érdekében cselekedtem így. Tudatában voltam a veszélynek, amely itt vár magára, s ezért is utaztam le, s kezdtem el nyomozgatni. Ha Sir Henryvel és magával jöttem volna, világos, hogy csupán azt tapasztalhattam volna, amit maguk, jelenlétem viszont föltétlenül nagyobb óvatosságra készítette volna ördögi ellenlábasaikat. Így nyugodtan körülnézhettem, amit semmi esetre sem tehettem volna meg, ha a Hallban laktam volna, ezenkívül olyan szereplő maradtam, akivel az ellenfél nem számol, s a kritikus pillanatban teljes gőzzel harcba vethetem magam.

- Még mindig nem értem, miért kellett előttem titkolóznia?

- Ha tudta volna, hogy itt vagyok, segíteni ez nem segített volna semmit, ugyanakkor azonban növelte volna fölfedeztetésem esélyét. Előfordult volna, hogy valamit mondani akar nekem, vagy hirtelen eszébe jutott volna, hogy ellásson valami szükségessel, mert kedves akar lenni hozzám, vagy más hasonló módon veszélyeztette volna az ügy kimenetelét. Lehoztam magammal Cartwrightot, akire talán emlékszik még a küldöncirodából, és ő szépen ellátott mindennel, ami kellett, egyszer egy kenyeret hozott, másszor meg tiszta gallért. Mi egyébre lehetett volna még szükségem? Jó szeme van, jó lába, és igazán mondom, jól szolgált velük.

- Hiába írtam akkor a szép beszámolókat! - A hangom szinte remegett, hiszen eszembe jutott, mekkora igyekezettel és milyen büszkén vettem papírra minden sort.

Holmes egy papírköteget szedett elő zsebéből.

- Nyugodjék meg, itt vannak a beszámolói, cimborám, mégpedig ronggyá olvasva. Igazán jó hasznukat vettem, és mit sem számított, hogy egy nap késéssel kaptam őket kézhez, őszintén meg vagyok elégedve, hogy ekkora buzgalommal és ilyen okosan fogott neki ennek a rendkívül bonyolult, szövevényes históriának.

Bántott még ugyan, hogy Holmes becsapott, de meleg, dicsérő szavai elűzték bosszúságomat. Szívem mélyén éreztem, hogy igaza van. Az ügy érdekében valóban jobb volt, ha nem tudom, hogy ő is a lápon tartózkodik.

- Szóval kibékültünk - mondta, amikor látta, hogy felderül a képem. - Most pedig mondja el, mit végzett Mrs. Laura Lyonsnál. Igazán nem volt nehéz rájönnöm, hogy hozzá ment, mivel már régóta tudom, hogy az egész Coombe Tracey-ben ő az egyetlen, aki hasznunkra lehet a nyomozásban. Tényleg, ha nem ment volna ma oda, holnap én látogattam volna el Mrs. Lyonshoz.

A nap lenyugodott, a sötétség lassan ereszkedni kezdett a lápra. A levegő lehűlt, így hát behúzódtunk a kunyhóba, hogy fölmelegedjünk. Itt üldögéltünk egy darabig a félhomályban, s én elmondtam Holmesnak beszélgetésemet a hölgygel. A dolog annyira érdekelte, hogy néha kétszer is meg kellett ismételnem egy-egy részletet.

- Ez mind nagyon fontos - mondta, amikor befejeztem. - Ez a láncszem hiányzott. Remélem, van tudomása róla, hogy a hölgy és Stapleton bizalmas viszonyban vannak egymással.

- Semmiféle bizalmas viszonyról nem tudok.

- Pedig ez vitathatatlan. Találkoznak, levelezgetnek, nagyszerűen megértik egymást. Márpedig ezt komoly fegyverként vethetjük harcba annak érdekében, hogy ellene fordítsuk a feleségét.

- Hogyhogy a feleségét?

- Most én mondok magának néhány újságot, cserében a híreiért. A hölgy, akit itt Miss Stapleton néven ismernek, valójában Stapleton felesége.

- De hát ez szörnyű, Holmes! Biztos benne? Hogy tudta akkor Stapleton egyáltalán elnézni, hogy Sir Henry beleszeressen a feleségébe?

- Az, hogy Sir Henry szerelembe esett a hölgygel, az csak neki magának árthat. Ezenfelül Stapleton gondosan ügyelt rá, hogy Sir Henry véletlenül se közeledhessen az asszonyhoz, mint ahogy ezt magának is sikerült megfigyelnie. Ismétlem tehát, hogy a hölgy a felesége, nem pedig a húga.

- De mire való volt ez a bonyolult trükk?

- Stapleton tisztában volt vele, hogy a független nő szerepében jobban szolgálhatja a céljait.

Ki nem mondott megérzéseim, lappangó gyanakvásaim most egyszerre bizonyossággá sűrűsödtek: nem lehet más a bűnös, mint Stapleton! Ez az érzéketlen, vértelen arcú ember, ez a szalmakalapos és lepkehálós balek egyszeriben monstrummá változott a szememben. Mosolygó arcú és gonosz szívű, hallatlanul türelmes és ravasz szörnyetegnek láttam most.

- Hát akkor ő az ellenfelünk? Ő kémkedett utánunk Londonban?

- Más megoldást nem látok.

- És a figyelmeztetés? Az a nőtől jött, igaz?

- Pontosan.

Egy nagyszabású gatzett körvonalai kezdtek kibontakozni abban a sötétségben, amely eddig körülvett, s amelyben eddig csak tapogatóztam.

- S mondja, biztos a dolgában, Holmes? Honnan tudta meg, hogy a felesége a nő?

- Stapleton elszólta magát, amikor maguk először találkoztak. Ugyanis néhány való adatot is elmondott az életéből. De merem állítani, hogy azóta százszor megbánta. Tényleg iskolamester volt valamikor Észak-Angliában, márpedig nincs könnyebb dolog, mint egy iskolamester életútját nyomon követni. Vannak munkaközvetítő irodák, amelyek szívesen szolgálnak adatokkal bárkiről a szakmában. Nem kellett sokat nyomozgatni, hogy megállapíthassam, hogy

egy bizonyos iskola meglehetősen ijesztő körülmények között jutott csődbe, és hogy a tulajdonosa (a név nem egyezett) feleségestül megszökött. A személyleírás egybevágott. Mikor pedig még azt is megtudtam, hogy a férfi szenvedélyes rovargyűjtő volt, az azonosítás befejeződött.

A história lassan kezdett világosodni, de még sok részletet borított árnyék.

- Ha ez a nő valóban a felesége Stapletonnak, hogy kerül az ügybe Laura Lyons?

- Erre a pontra éppen a maga kutatásai derítettek fényt. A maga mai beszélgetése a hölgygel sok mindent tisztázott. Én például mit sem tudtam arról, hogy válni akar. Ez esetben, tekintve, hogy Stapletont legényembernek hitte, nyilván arra számít, hogy feleségül mehet hozzá.

- S mi lesz, ha megtudja az igazságot?

- Mi lenne? Szépen átáll a mi oldalunkra. Holnap első dolgunk lesz, hogy meglátogassuk. De nem gondolja, Watsonkám, hogy kicsit elhanyagolja a kötelességét? Ne feledje, a maga helye most Baskerville Hallban van.

A látóhatáron épp lebukott a nap, a lápra leszállt az éj. A sötétlila égen felragyogtak az első csillagok.

- Utoljára még egy kérdést, Holmes! - mondtam, miközben felálltam helyemről. - Azt hiszem, nincs értelme, hogy előttem titkolózzék. Mit jelent ez az egész? Mi a célja ennek az embernek?

Holmes szinte suttogva válaszolta:

- Gyilkosság, Watson! Rafinált, hidegvérű gyilkosság! Ne kérdezzen többet! Noha ő is kivetette a hálót, az enyém is szorul már körülötte, és ha maga is úgy akarja, rövidesen hatalmában lesz. Egyetlen veszélytől félek, hogy tudniillik előbb sújt le, mint mi. Egy, legfeljebb két nap múlva végeztem az ügyel, de addig is úgy kell vigyáznia a baronet testi épségére, mintha a gyereke volna. Mai útját megértem, de azért mégis szívesebben vettem volna, ha nem hagyja magára Sir Henryt... De figyeljen csak! Mi ez?

Vérfagyasztó sikoltás törte meg a lápvidék csendjét: hosszan elnyújtott hangja borzalommal és rettegéssel töltötte be az éjszakát. Ereimben megfagyott a vér, alig forgott a nyelvem.

- Magasságos ég! Mi volt ez?

Holmes talpra ugrott, s a következő pillanatban máris ott láttam erős alakjának körvonalait az ajtóban, amint vállait nyaka közé húzva figyelt ki a sötétbe.

- Csitt! - suttogta. - Csitt!

A sikoltás éles volt, de messziről, a láp belsejéből jöhetett, és inkább hevessege miatt hallottuk ilyen tisztán. Amikor újra fölhangzott - most már jóval közelebről, az előbbinél is hangosabban és sürgetőbben -, szinte belefájdult a fülünk.

- Merről jön? - kérdezte Holmes suttogva. A kérdésből kiéreztem, hogy a váratlan esemény őt is megrendítette. - Maga szerint merről jön, Watson?

- Úgy hiszem, onnét - mutattam ki a sötétbe.

- Nem, nem, inkább amonnan!

A kétségbeesett sikoltás harmadszor is fülünkbe hasított, de most még élesebben, még közelebről hallatszott, mint eddig. Új zaj is vegyült bele: mély, tompa morgás, majd szinte éneklő, de azért nem kevésbé hátborzongató üvöltés volt ez, amely le-föl szállt, mint a partot paskoló tenger moraja.

- A kutya! - kiáltott Holmes. - Jöjjön, Watson! Isten őrizzen, hogy elkéssünk!

Holmes gyors futásnak eredt a lápon át, én meg mindenütt a nyomában. Ebben a pillanatban a közvetlenül előttünk tátongó sziklás szakadék felől még egy utolsó kétségbeesett ordítás hangzott fel, s ezt rögtön nehéz zuhanás követte. Lélegzetünket visszafojtva hallgattunk. Több zajnak nyoma sem volt, a csendes éjszaka újra átvette uralmát a láp fölött - még szél se zizzent.

Holmes kétségbeesve törölte meg homlokát, s haragosan dobbantott.

- Legyőztek, Watson! Elkéstünk!

- Nem! Ez nem lehet igaz!

- Bolond voltam, hogy vártam. De nem akartam túl korán lecsapni. S látja, mi lett belőle, hogy elhagyta az őrhelyét? De fogadom, ha megtörtént, amitől tartunk, a bosszú nem marad el!

Szinte vakon rohantunk előre a sötétben, neki-nekiütköztünk az otromba köveknek, vadul gázoltunk át a csaliton, dombnak föl, völgynek le, szakadatlanul abba az irányba igyekezve, ahonnan a rettentő hangok jöttek az imént. Holmes minden magaslaton kutatva nézett körül, de a lápot betakarta a sötétség, sehol semmi nem mozdult.

- Lát valamit?

- Semmit se!

- De figyelje csak! Mi ez?

Halk, fájdalmas nyögés hatolt fülünkbe.

Ez most újra balról jött.

Meredek sziklafalban végződő kopár dombhát húzódott ezen az oldalon. A sziklafal alján, a köves, egyenetlen talajon sötét, idomtalan tömeg hevert. Ahogy közelebb értünk, eddig kivehetetlen körvonalai egyszeriben határozott formát öltöttek - arccal a földre borulva, élettelen ember feküdt ott!

A szerencsétlen nyaka kicsavarodott, feje teste alá szorult, vállai összegörbedtek. Teste kétrét volt hajolva, mintha épp bukfencezne... Oly groteszk látványt nyújtott, hogy csak pillanatok múlva döbbsentem rá: halálhörgését hallottuk az imént. Lehajoltam hozzá. Semmi nesz, a sötét alak meg sem mozdult.

Holmes ekkor megérintette, de rögtön el is kapta a kezét, és ijedten felkiáltott. A sebtiben fellobbantott gyufa megvilágította barátom vértől csöpögő ujjait, de bevilágította a borzalmas tócsát is, amelyet az áldozat tátongó fejsebe táplált. Ami azonban még ennél is ijesztőbben hatott ránk, olyannyira, hogy csaknem ájultan rogytunk össze: lábaink előtt Sir Henry Baskerville holtteste hevert!

Tévedésről aligha lehetett szó, hiszen mindketten ismertük ezt az oroszlánbarna tweedöltönyt - ezt viselte akkor is, amikor először találkoztunk a Baker Street-i házban. Világos, ez az a ruha... A gyufa egyet lobbant és kialudt. A fénnel együtt a remény is végleg elhagyott bennünket. Holmes nagyot sóhajtott. Sápadt arca szinte világított.

- Az az átkozott eb! Az az átkozott dög kutya! - szakadt ki belőlem, s kezem ökölbe szorult. - Biz' isten, Holmes, sose fogom megbocsátani magamnak, hogy sorsára hagytam Sir Henryt.

- Én sokkal vétkesebb vagyok magánál, Watson. Csak hogy szépen befejezhessem az ügyet, kliensem életét tettem kockára! Ez a legnagyobb felsülés, ami valaha ért pályafutásom során. De hát honnan tudhattam volna, igazán, hogy figyelmeztetésem ellenére vesztébe rohan, s kimerészkedik a lápra!

- És hozzá a sikoltozását is hallanunk kellett! Istenem, hogyan sikoltott! Mégse menthettük meg az életét... Csak azt tudnám, hol ez a dög kutya, amely halálba kergette szegényt! Talán még itt rejtőzik ezek között a sziklák közt... S vajon merre lehet Stapleton? Fogadom, még megfizet ezért!

- Hogy megfizet, az biztos. Erről én gondoskodom. Nagybácsi és unokaöccse egyaránt áldozatul esett, az egyik halálra rémült a szörnyállattól, amelyről azt hitte, hogy a pokol küldte rá, a másik menekülni akart ugyanettől a szörnytől, s így érte utol a végzet. Igen ám, csak hogy nekünk azt kell bizonyítanunk, hogy ember bújik meg a szörny mögött. Nem számítva, amit hallomásból tudunk, nincs bizonyítékunk a szörny létezésére, hiszen Sir Henry estében lelte halálát. De hát akármilyen ravasz gazember is a gyilkos, nem telik bele egy nap, s a kezében lesz.

Mélyen elkeseredve, meggörnyedve őriztük szerencsétlen barátunk holttestét. A váratlan és immár helyrehozhatatlan katasztrófa annál is inkább lenyűgözött bennünket, mivel tisztában voltunk vele, mennyi nehéz munkánkat, igyekezetünket tette semmivé, egyetlen pillanat leforgása alatt. Aztán, hogy feljött a hold, fölkapaszkodtunk annak a sziklafalnak a tetejére, ahonnan Sir Henry lezuhant, s a csúcsról körüljártuk tekintetünket a sötétbe borult, itt-ott ezüstösen csillogó lápon. A távolban - több mérföldre innen, Grimpen felé - nyugodt, sárga fény világított: csak Stapletonék magányos lakából jöhetett. Elnéztem egy darabig, majd elkeseredett átkok kíséretében megráztam az öklöm feléje.

- Miért nem fogjuk el most mindjárt?

- Mert az ügy még nincs befejezve. A fickó végtelenül óvatos és agyafűrt. Nem az számít, hogy mit tudunk, hanem hogy mit tudunk bizonyítani. Ha elügyetlenkedjük a dolgot, a gazember megléphet, mielőtt leleplezhetnénk.

- Mi a teendőnk akkor?

- Holnap lesz elég tennivalónk. Ma éjszaka az a kötelességünk, hogy virrasszunk szerencsétlen barátunk holtteste mellett.

Megindultunk lefelé a meredeken, s ismét elfoglaltuk őrhelyünket a holttest mellett, amely most élesen kirajzolódott a holdfényben fürdő kövek között. A kicsavarodott végtagok látványa hallatlan fájdalmat okozott, szemem megtelt könnyel.

- Segítséget kell hívnunk, Holmes. Nem fogjuk tudni egyedül a kastélyba vinni. Nagy ég! Mi baja? Megőrült?

Holmes felkiáltott, és egészen közel hajolt a holttesthez. Aztán elkezdett táncolni és nevetni, majd meg a kezemet szorongatta. Ez volna az én komoly, tartózkodó barátom? Ennyire nem ismerném?

- Szakálla van, nem látja? Szakálla van!

- Hogyhogy szakálla?

- Hát úgy, hogy nem a baronet ez, hanem... Na, ki is?... Hát persze hogy a fégyenc! A fégyenc ez, a szomszédom!

Lázás sietséggel fordítottuk hátára a holttestet, s a serkedő szakáll most jól látszott a hideg, tiszta holdfényben. A szűk homlok s a mélyen ülő szemek rögtön elárulták a halott kilétét. Ugyanaz az arc volt ez, amely a gyertya fényében meredt rám annak idején a sziklaorom mögül. Az áldozat csakugyan nem lehetett más, mint Selden, a rablógyilkos.

Egyszerre minden kivilágosodott előttem. Eszembe jutott, hogy a baronet elmondta, Barrymore-nak ajándékozta régi ruháit. A komornyik továbbadta az adományt Seldennek, hogy ezzel is segíthesse menekülését. A cipő, az ing, a sapka, mind Sir Henryé volt. Az eset így is elég szomorú volt, de hát ezt az embert egyszer már bíróság ítélte halálra. Mialatt mindezt elmagyaráztam Holmesnak, szívem majd kiugrott a helyéből örömben.

- A szerencsétlen flótás ezeknek a ruháknak köszönheti, hogy meghalt - szólalt meg Holmes. - Nem vitás, hogy a kutyát Sir Henry valamely ruhadarabja segítségével uszították rá, és itt a cipőre kell elsősorban gondolnom, amelynek olyan különös módon kelt lába a hotelban... A kutya tehát szimatot kapott, s üldözte. Van itt azonban valami, ami nem egészen világos. Hogyan tudhatta Selden a sötétben, hogy a kutya épp őt kergeti?

- Hát úgy, hogy hallotta.

- Az, hogy valaki kutyaugatást hall a lápon, még nem feltétlenül ejti pánikba, különösen, ha olyan próbált emberről van szó, mint amilyen a fegyenc volt. Tudnia kellett, ha segítségért kiabál, ezzel fölhívja magára a figyelmet, amiből óhatatlanul következik, hogy elfoghatják. Kiáltásai után ítélve jó darabig futhatott, miután rájött, hogy a kutya őt üldözi. Igen, de miből jött rá, hogy őt üldözi?

- Ha feltevéseink helyesek, számomra sokkal nagyobb rejtély, hogy a kutyát...

- Én nem teszek fel semmit.

- Nos, miért éppen ma eresztették szabadon ezt a kutyát? Úgy érzem, joggal tételezem fel, hogy általában nincs szabadon. Stapletonnak esze ágában sem volna elkötni, hacsak nem volna biztos benne, hogy Sir Henry a közelben tartózkodik.

- Az én problémám a súlyosabb, hiszen a maga kérdésére rövidesen feleletet kaphatunk, míg az enyémmre talán soha. Most viszont azt kérdem, mit csináljunk a nyomorult holttestével? Nem hagyhatjuk itt prédául a rókáknak és hollóknak.

- Azt javaslom, tegyük be az egyik kőkunyhóba, s aztán értesítsük a rendőrséget.

- Ezt is csináljuk. Odáig még biztos el tudjuk vinni. De odanézzen, Watson! Jön a barátunk... Ezt a vakmerőséget! Nagyon kérem, egy szót se, amivel elárulhatná magát, különben kampec a terveimnek.

Egy alak közeledett felénk a lápon át, szivarjának parazsa messzire fénylett. A hold megvilágította alakját. Szikár termetéről és fúrge járásáról rögtön fölismertem a rovarászt. Mikor meglátott bennünket, egy pillanatra megállt, majd újra elindult felénk.

- No nézd csak, doktor Watson, csak nem maga az? Ezt aztán igazán nem gondoltam volna, hogy éppen magával fogok találkozni a lápon ebben a késői órában. Jó ég, hát ez meg micsoda? Megsebesült valaki? Jaj, csak nem barátunk, Sir Henry?

Szinte elsuhant mellettem, és a holttest fölé görnyedt. Mélyet sóhajtott, s a szivar kihullott a kezéből.

- Kk-ki ez? - dadogta.

- Selden, a szökött fegyenc.

Stapleton arca egy pillanatra elborult, de aztán mégis visszanyerte önuralmát, s a csalódás eltűnt arcáról. Kutatva nézett egyikünkéről a másikunkra.

- Te jó ég, micsoda szörnyű eset! Mi történt veled?

- Úgy látszik, lebukott a szikláról, s nyakát törte. Barátommal éppen sétáltunk, amikor meghallottuk a kiáltását.

- Valamilyen kiáltást én is hallottam. Ezért jöttem ki. Rettenetesen aggódtam Sir Henry miatt.

Nem tudtam megállni, hogy közbe ne vágjak:

- Miért éppen Sir Henry miatt?

- Mert arra kértem, hogy jöjjön át hozzánk. De hogy aztán mégsem jött, kezdtem nyugtalan lenni, és persze hogy rögtön a legrosszabbra gondoltam, amikor meghallottam a kiáltásokat. Mellesleg - Stapleton szúrós szemmel vizsgálgatott bennünket -, mellesleg mást nem hallottak?

- Semmit - mondta Holmes. - Miért, maga talán hallott?

- Én sem.

- Hát akkor mire gondolt?

- Biztos ismerik a történetet, amit az itteni parasztok mesélnek a sátán kutyájáról. Azt mondják, éjszakánként mindig hallani az ugatását a lápon. Érdekelte volna, előfordult-e ilyesmi ma éjjel is.

- Semmi effélét nem hallottunk - mondtam.

- Na és mivel magyarázza a szerencsétlen halálát?

- Szerintem az a legvalószínűbb, hogy a sok aggodalom és nélkülözés elvette az eszét, ebben az állapotban bolyongott a lápon, míg véletlenül le nem zuhant erről a sziklafalról, és nyakát nem törte.

- Valóban, ez a legvalószínűbb - bólintott Stapleton, s nagyot sóhajtott, mint aki megkönnyebbült. - Na és ön mit gondol, Mr. Sherlock Holmes?

Barátom elismerően biccentett.

- Hamar rám ismert!

- Mióta doktor Watson itt van, naponta várjuk. Időben érkezett, hogy megláthasson egy tragédiát.

- Hát igen. Egyébként nekem is az a véleményem, mint barátomnak, a tények ugyanis erre engednek következtetni. Kellemetlen emlékek térek vissza Londonba holnap.

- Miért, már holnap visszautazik?

- Legalábbis ez a szándékom.

- Remélem, látogatása segít majd felderíteni a lápvidék titkait.

Holmes vállat vont.

- Nem minden sikerült úgy, ahogy szeretnénk. Egy nyomozónak tényekre van szüksége, szóbeszéddel semmire sem megy. Az ügy szerintem érdektelen.

Barátom mindezt legőszintébb és legnyugodtabb hangján mondta. Stapleton mégis feszülten figyelte, majd felém fordult:

- Azt ajánlanám, hogy vigyük ezt a szerencsétlent a házamba, de hát annyira megijesztenék hűgomat, hogy mégsem merem. Különböztetnem azt hiszem, ha betakarjuk az arcát, reggelig itt sem éri több baj.

Így is tettünk. Nem fogadtuk el Stapleton meghívását, s Baskerville Hall felé vettük utunkat, Stapleton meg egyedül indult haza. Ahogy visszanéztünk, jól láttuk, amint alakja lassan távolodott, maga mögött hagyva a sötét foltot a holdfényben fehérülő kövek között, amely azt a helyet jelezte, ahol a borzalmas tragédia szerencsétlen áldozata hevert.

- Végre hát szemtől szemben állunk! - mondta Holmes, amint keresztülvágtunk a lápon. - Meg kell hagyni, a fickónak vannak idegei. Észrevette, hogyan uralkodott magán? Pedig nagy csapás érte, hogy nem a kiszemelt áldozatot terítette le... Már Londonban megmondtam, és most is csak azt mondom, Watson, ezúttal emberünkre akadtunk.

- Bánt, hogy észrevette magát.

- Először engem is bántott, de hát a találkozást nem kerülhettük el.

- Mit gondol, lesz valami következménye annak, hogy felfedezte a maga ittlétét?

- Legfeljebb óvatosabb lesz, de az sincs kizárva, hogy pánikba esik, és elhamarkodja a dolgot. Mint a legtöbb értelmes bűnöző, valószínűleg nagyon bízik saját eszében, és szentül hiszi, hogy sikerült bennünket becsapnia.

- Miért nem tartóztatjuk le rögtön?

- Watsonkám, maga javíthatatlan, mindig csinálni akar valamit. Magát csak tettek elégítik ki. De hogy megmagyarázzam, mit gondol, mit érnék el vele, ha most letartóztatnánk? Bizonyítékunk nincsen ellene. Éppen ez az ördögi az egész dologban... Ha tudniillik embert állított volna segédül maga mellé, máris volna a kezünkben valami bizonyíték. Nekünk e pillanatban az sem segítene, ha előhúznánk valahonnan ezt az átkozott kutyát. A gazdáját ez sem juttathatná bitófára.

- De hát a büntett így is világos.

- Egyáltalán nem. Csupán sejtéseink és kombinációink vannak egy feltételezett büntényről. Csak kinevetetnénk magunkat, ha ezzel a történettel és ezekkel a bizonyítékokkal akarnánk traktálni a bíróságot.

- De hát Sir Charles halála csak bizonyít valamit?

- Aligha, tekintve, hogy teljesen sértetlenül lelték meg a holttestét. Maga meg én tudjuk, hogy szörnyethalt. S azt is tudjuk, mitől rémült halálra. De hogy akarja ezt elhítenni tizenkét józan esküdttel? Mivel bizonyítja a kutya szerepét? Vannak külsérelmi nyomok? Hol a bizonyítéka, hogy a kutya egyáltalán megragadta az áldozatát? Természetesen mi azt is tudjuk, hogy Sir Charles már azelőtt halott volt, hogy a kutya a közelébe ért, s tudnivaló, hogy kutya nem mar bele halott emberbe. Mindezt bizonyítanunk kellene, de erre egyelőre nincs módunk.

- És a ma éjszakai eset?

- Az sem mond sokkal többet. A kutya és a fegyenc halála között nincs közvetlen összefüggés. Például egyáltalán nem is láttuk a kutyát. Igaz, hallottuk, hogy a közelben van valahol. De azt már nemigen tudnánk bizonyítani, hogy Seldent üldözte. Miért tette volna? Az indíték hiányzik. Nem, barátom, bele kell nyugodnunk, hogy egyelőre nincs bűneset, s megéri, hogy egy kicsit még kockáztassunk. Ha várunk, talán lesz, mégpedig olyan, amit bizonyítani lehet.

- Mi legyen akkor tovább?

- Erősen remélem, hogy Mrs. Laura Lyons segítségünkre lesz, ha megtudja, mi a való helyzet. És ezen kívül is vannak még terveim. Így vagy úgy, holnap nyakon csípjuk a gonoszt, vagy legalábbis remélem, hogy mielőtt megint leszáll az este, fölébe kerekedünk.

Ennél többet harapófogóval sem tudtam volna kihúzni belőle, s aztán gondolatainkba merülve ballagtunk tovább, míg el nem értük a kastélyt.

- Feljön?

- Természetesen. A további titkolózásnak nincs értelme. Csak egyet kérek még, Watson. Semmit se szóljon a kutyáról Sir Henrynek. Hadd higgye, hogy Selden úgy halt meg, ahogy azt Stapleton el akarta velünk hitetni. Jobban kiállja majd a próbát holnap, ha ugyan igaz, hogy Stapletonhoz megy vacsorára. Ha jól emlékszem, erről írt nekem.

- Igen, de engem is meghívtak.

- Mentse ki magát valahogy, Sir Henrynek ugyanis egyedül kell odamennie. Ez nem nagy feladat. Most pedig, hogy elkéstünk az ebédről, annál jobban fogjuk a vacsorát élvezni.

13. A CSAPDA

Sir Henry arca inkább örömet, mint meglepetést tükrözött, amikor megpillantotta Sherlock Holmest, hiszen néhány nap óta biztosra vette, hogy a legfrissebb események csak lecsalják Londonból barátomat. Az viszont nem kerülte el a baronet figyelmét, sőt látnivalóan bosszantotta is, hogy a detektívnek nem volt poggyásza, s még fél szóval sem mentegetőzött hosszú elmaradása miatt. Miután a személyzet magunkra hagyott bennünket, azonnal kielégítettük házigazdánk kíváncsiságát, és a meglehetősen kései szupé közben elmeséltük neki kalandunkat, kihagyva természetesen a kutyahistóriát. Előzőleg szomorú kötelességnek kellett eleget tennem: közöltem Barrymore-ral és feleségével Selden halálát. A komornyikot látnivalóan megnyugtatta az esemény, felesége azonban keserves sírásra fakadt. A világ szemében Selden veszedelmes gonosztevő volt, elvadult, démoni lény, az asszony számára azonban mindvégig az a kis csibész maradt, akinek lánykorában ismerte, a fiúcska, akit sokszor vezetett kézen fogva. Lám, mindig akad valahol egy fehérnép, aki még a legelvetemültebb férfit is megsiratja!

- Azóta, hogy Watson itthagytott ma délelőtt, csak ide-oda ténfergek - mondta a baronet. - Remélem, meg vannak velem elégedve, hisz megtartottam az ígéretemet. Ha nem adtam volna szavamat, hogy nem megyek el itthonról, biztos jobban szórakoztam volna, Stapleton ugyanis közben üzent, hogy látogassam meg őket.

- Nem vonom kétségbe, hogy jobban szórakozott volna - jegyezte meg Holmes szárazon. - Mellesleg, most jut eszembe, mit szól, hogy közben meg is sirattuk? Azt hittük, nyakát törte.

Sir Henry nagyot nézett.

- Hogyhogy azt hitték?

- Selden az ön holmijai voltak. Félő, hogy Barrymore, akitől a holmik származnak, még bajba keveredhetik miattuk.

- Ez nem valószínű. A ruháimban nincs monogram.

- Na ez szerencse! Illetve nagy szerencséjük mindnyájuknak, ugyanis amit tettek, az törvényellenes. Nekem mint lelkiismeretes detektívnek, az volna most a legelső dolgom, hogy az egész háznépet letartóztassam. Ne feledjék, bizonyíték van a kezemben. Itt vannak Watson beszámolói.

- De mi van az én ügyemmel? - kérdezte Sir Henry. - Sikertült valamit kihámozni? Nem hinném, hogy okosabbak lennénk, mint akkor voltunk, amikor lejöttünk ide Watsonnal.

- Az a gyanúm, hogy nem sokáig maradok adós a tájékoztatásukkal. Tény, hogy az ügy nagyon nehéz, és hallatlanul bonyolult. Van itt ugyan néhány apróság, amit még tisztázni kell, de a vége már látszik, és ez a fontos.

- Watson biztos elmondotta magának, hogy volt egy élményünk. Hallottuk ugatni a sátán kutyáját, és azóta meg vagyok róla győződve, hogy a dolog nem egyszerűen babona. A tengerentúl épp eleget foglalkoztam kutyákkal, és a hangjukról is meg tudom különböztetni őket. Ha erre a kutyára maga szájkosarat tud tenni, és láncra köti, akkor megesküszöm rá, hogy maga a világ legnagyobb detektívje.

- Biztos vagyok benne, hogy szájkosarat is teszek rá, láncra is kötöm, ha ön is segítségemre lesz.

- Azt teszem, amit mondani fog.

- Nagyon helyes, de én vak engedelmességet követelek. Kérdezősködni sem szabad.

- Kérem.

- Ez esetben megvan rá a remény, hogy rövidesen megoldjuk a problémát. Annyi bizonyos...

Hirtelen elhallgatott, s a fejem fölött elnézve a levegőbe meredt. A lámpa fénye egyenesen arcába világított, s vonásai úgy megfeszültek a roppant figyelemtől, hogy szinte szobornak tűnt.

- Mi történt? - kiáltottunk fel.

Rám vetett pillantásából rögtön rájöttem, hogy erősen felindult, de leplezi. Vonásai még mindig feszültek voltak, de szeme tele volt rajongással, s erősen csillogott.

- Bocsássa meg lelkesedésemet, de műgyűjtő vagyok magam is - szólott, s a szemközti falra mutatott, amelyen egy sor családi arckép lógott. - Watson szerint nem értek a művészetekhez, de ő ezt csupán féltékenységből híreszteli, mert nézeteink meglehetősen eltérnek e tárgyban. Hanem ezek a portrék valóban gyönyörűek!

- Nagyon örülök, hogy tetszenek magának - felelte Sir Henry, s kissé meglepve pillantott barátomra. - Én aztán igazán hatökör vagyok az effélékhez, és egy lóról százszor többet tudnék mondani... Mellesleg fura, hogy magának még ilyesmire is jut ideje!

- Mindenesetre, ha jó valami, azt rögtön észreveszem, és itt elég sok jó dolog van. Ez például egy Kneller-kép, esküdni mernék. Ott, az a kékruhás hölgy... Ez a tömzsi uraság pedig Reynolds, ha nem tévedek. Ugye, ezek mind családi képek?

- Mind, persze.

- Tudja, hogy kiket ábrázolnak?

- Barrymore sorra elmagyarázta, kik vannak a képeken, s azt hiszem, szépen fel tudnám mondani a tanultakat.

- Az a messzelátós úriember például kicsoda?

- Az ott Baskerville tengernagy, aki Rodney alatt szolgált nyugat-indiai útja idején. A kékköpenyes úr, kezében a papírtekercssel, Sir William Baskerville, aki Pitt miniszterelnöksége idején az alsóház elnöke volt.

- Hát ez a lovag itt szemben, a csipkés bársonyruhában?

- Na, erről igazán beszélnem kell. Ez itt összes bajaink okozója, a gonosz Hugó, aki ránk szabadította a sátán kuttyáját. Feledhetetlen ő, az bizonyos.

Őszinte érdeklődéssel vettem szemügyre a portrét.

- Hihetetlen! - mondta Holmes. - Olyan nyugodt, szelíd embernek látszik. Igaz, van a szemében valami ördögi. Sokkal robusztusabb és erőszakosabb megjelenésű fickónak képzeltem.

- Pedig kétségtelen, hogy ilyen volt. A neve és a kép elkészítésének dátuma, 1647, a vászon hátán olvasható.

Holmes ezután nem szólt többet, de a hírhedt krakéler annyira elbájolta, hogy még evés közben is folyton szemezett vele. De hogy mire gondolt, azt csak később tudtam meg. Miután Sir Henry elbúcsúzott tőlünk, és lefeküdt, Holmes megragadta a hálósobai gyertyát. Visszamentünk az ebédlőbe, s a gyertyát feltartotta a falon lógó poros portréhoz.

- Észrevesz valamit?

Jól megnéztem magamnak a tollas széles kalapot, a tömött fürtökben leomló haját, a fehér csipkegallért, s a határozott, komoly arcot, amelyet mindez körülkerített. Az arc nem volt brutális, inkább enerváltnak hatott, noha volt benne keménység és szigorúság is. Az összeszorított, vékony száj és a hideg, türelmetlen szempár mindenestre erre utalt.

- Nem találja, hogy hasonlít valakire?

- Az álla körül mintha Sir Henryre emlékeztetne.

- Ebben van valami. De ide figyeljen!

Holmes fölállt egy székre, s miközben baljában tartotta a gyertyát, jobb karjával letakarta a kalapot és a hosszú fürtöket.

- Nem igaz! - kiáltottam föl magamból kikelve.

A vászonról Stapleton arca nézett le rám.

- Most tehát maga is látja. Szemem hozzá van szokva, hogy csak az arcra ügyeljen, és ne arra, ami körülveszi. Elengedhetetlen követelmény, hogy egy nyomozó álöltözetben is felismerje az emberét.

- De hát ez gyönyörű! Szinte az ő portréja is lehetne.

- Hát igen, jó példája a visszaütésnek. Amihez még csak annyit tennék hozzá, hogy barátunk nemcsak a fizikai, de a lelki tulajdonságokat is örökölte. Tanulmányozza csak egy darabig a nagy családok képtárát, s rövidesen híve lesz a reinkarnációnak. Egy biztos, hogy a fickó Baskerville. Ez tagadhatatlan.

- Ami azt is jelenti, hogy igényt tarthat az örökségre.

- Hát ez az! Ez a kép egészen véletlenül egy hallatlanul fontos momentumot juttatott a kezünkbe. Eddig ugyanis hiányzott az indíték. Megfógtuk a madarat, Watson, és esküszöm, hogy még mielőtt leszáll az este, úgy fog vergődni a hálónkban, mint a lepkék, amelyekre ő vadászik. Tűt bele, egy darab parafát alá, és egy cédulával ellátva máris elhelyezhetjük Baker Street-i gyűjteményünkben.

Holmes szörnyű hahotába tört ki. Nem hallottam sokszor nevetni, de ha nevetett, arra mindig ráfizetett valaki.

Másnap már kora reggel talpon voltam, de Holmes még nálam is korábban kelhetett fel. Amikor öltözködés közben kipillantottam, már kint sétált az úton.

- Azt hiszem, ma lesz elég dolgunk - jegyezte meg, amikor lementem hozzá, és örömeben összedörzsölte a tenyerét. - A háló ki van vetve, máris kezdhetjük húzni a kötelet, s még mielőtt leszáll az este, ki fog derülni, van-e benne valami.

- Már a lápon volt?

- Grimpenben voltam. Jelenttem a börtönigazgatóságnak Selden halálát. Nem hiszem, hogy bajuk lesz a dolog miatt. Ezenkívül beszéltem hűséges cselédemmel, Cartwrighttal is, aki el nem mozdult volna a konyhá elöl... Őrizte, mint valami kutya a gazdája sírját. Meg kellett nyugtatnom, hogy nincs semmi bajom.

- Mi a következő lépés?

- Sir Henryvel kell beszélnünk. Na de épp itt jön.

- Jó reggelt, Holmes! - üdvözölte barátomat a baronet. - Úgy füst, mint egy hadvezér, aki éppen a csata előtti helyzetet vitatja meg vezérkari főnökével.
- Nagyon találó megjegyzés. Watson az utasításaimra kíváncsi.
- Mint ahogy én is.
- Helyes. Ha jól tudom, vacsorára hivatalos ma este Stapletonékhoz.
- Remélem, maga is jön. Nagyon vendégszerető emberek, és biztos vagyok benne, hogy örülnének, ha vendégül láthatnák.
- Sajnos, Londonba kell mennem Watsonnal.
- Londonba?
- Hát igen, ugyanis e percben ott nagyobb szükség van ránk, mint Baskerville Hallban.

A baronet arca megnyúlt.

- Pedig hát én reméltem, hogy itt lesznek, míg végig nem csináljuk az ügyet. Nem szívesen maradok egyedül a kastélyban...
- Kedves barátom, már megmondtam, hogy vakon kell bíznia bennem, és követnie kell utasításaimat. Mondja meg, kérem, vendéglátóinak, hogy nagyon szívesen elmentünk volna önnel, de hát sürgős ügyeink visszaszóltottak bennünket Londonba. Remélhetőleg hamar visszatérünk. Ugye, nem felejtí el átadni ezt az üzenetet?
- Hát ha annyira ragaszkodik hozzá...
- Ragaszkodom hozzá, igenis.

A baronet összevont szemöldöke arra vallott, hogy meg van sértve, és távozásunkat egyszerűen szökésnek tekinti.

- Mikor akarnak menni? - kérdezte, de most már egészen hidegen.
- Rögtön reggeli után. Coombe Tracey felé megyünk, Watson pedig itthagya zálogban a holmiját. Watson, legyen szíves írjon Stapletonnak, és mentse ki magát.
- Kedvem volna nekem is Londonba menni magukkal - jegyezte meg a baronet. - De hát miért kell ittmaradnom egyedül?
- Mert ez a kötelessége. És mert szavát adta, hogy azt teszi, amit mondok. Én pedig most azt mondom, hogy itt kell maradnia.
- Jó, akkor maradok.
- Még valami! Kérem, menjen kocsival a „Csendes fészek”-be, aztán küldje haza a fogatot, és valami módon adja tudtára házigazdáinak, hogy gyalog sétál majd haza.
- Gyalog a lápon keresztül?
- Igen.
- De hát mindig azt mondta, hogy óvakodjam ettől.
- Ez alkalommal nyugodtan megteheti. Ha nem bíznék az idegeiben meg a bátorságában, nem ragaszkodnék hozzá, de most mindenképp meg kell tennie.
- Na jó. Megteszem.

- Ha szereti az életét, ne térjen le se jobbra, se balra, egyenesen azon az ösvényen jöjjön, amely a háztól vezet a grimpeni országútig. Különben is ez a legegyszerűbb út hazafelé.

- Ahogy kívánja.

- Helyes. Reggeli után szeretnék minél hamarabb útnak indulni, hogy még a délután folyamán Londonba érkezhessenem.

A program eléggé meglepett, noha még jól emlékeztem rá, hogy Holmes azt mondta előző este Stapletonnak, csak egy napig marad. Az viszont eszembe sem jutott, hogy engem is magával akar vinni, és azt sem egészen értettem, miért kell mindkettőnknek távol lennünk, egy Holmes szerint is rendkívül kritikus időpontban. Más választásom azonban nem volt, engedelmessé kelltem, elbúcsúztunk tehát elszomorodott barátunktól, s nemsokára meg is érkeztünk Coombe Tracey-be. Az állomáson kiszálltunk, a kocsit visszaküldtük.

A peronon egy fiú várt bennünket.

- Van valami kívánsága, uram?

- A következő vonattal szépen visszamész Londonba, Cartwright. Ha megérkezel, azonnal feladsz egy táviratot Sir Henry Baskerville címére, s megkéred a nevemben, ha megtalálta elvesztett noteszomat, küldje el ajánlott levélként Baker Street-i lakásomra.

- Igen, uram.

- Most pedig ugorj be a távirdába, és kérdezd meg, van-e számomra valami.

A fiú egy sürgönnyel a kezében tért vissza. Holmes belekukkantott, s aztán odaadta nekem. A távirat így hangzott: „Üzenetét megkaptam, letartóztatási parancs kiállítva, öt negyvenkor érkezem, Lestrade.”

- Válasz arra, amit én küldtem el ma reggel. Lestrade hivatásos rendőr, egyike a legkitűnőbb detektíveknek. Azt hiszem, nagy segítségünkre lesz. Most pedig, Watsonkám, ne töltsük itt az időt, gyerünk ismerőséhez, Mrs. Laura Lyonshoz...

Végre kezdtem érteni Holmes elgondolását. A baronetnek azért mondta, hogy elutazunk, hogy az még meggyőzőbben hitethesse el Stapletonnal távozásunkat... Mi viszont készen állunk arra, hogy bármely szükséges pillanatban megjelenhessünk a tetthelyen. A londoni távirat pedig arra kell, hogy a leghalványabb gyanút is eloszlassa, hiszen Sir Henry bizonyára említést tesz majd róla Stapletonnak. Lehet, hogy tényleg szorul a hurok?

Mrs. Laura Lyonst irodájában találtuk, és Sherlock Holmes oly rámenősen kezdte a beszélgetést, hogy azonnal leszerelt minden ellenállást.

- Azokat a körülményeket nyomozom, amelyek a boldogult Sir Charles Baskerville halálához vezettek - kezdte. - Barátom, doktor Watson beszámolt nekem róla, mit tudott meg öntől, de azt is elmondta, miről nem volt hajlandó felvilágosítással szolgálni.

- Hogyhogya nem voltam hajlandó? - kérdezte Mrs. Lyons megütődve.

- Ön bevallotta, hogy tíz órára randevút kért Sir Charlestól, s hogy a találkozónak a park kapujában kellett végbemennie. Azt viszont tudjuk, hogy a boldogult éppen ezen a helyen és éppen ebben az időben lelte halálát. Amiről ön nem adott felvilágosítást, az az, hogy mi az összefüggés az ön látogatása és a tragikus esemény között.

- A kettő között nincs semmi összefüggés.

- Mindez csupán a véletlen játéka volt, ugyebár? Nincs más hátra, mint hogy most megkeressük, sőt meg is találjuk az összefüggést. Őszinte leszek, Mrs. Lyons. Mi az ügyet gyilkosságként tartjuk számon, és azt is megmondhatom, hogy ebben az ügyben nemcsak az ön barátja, Mr. Stapleton áll gyanú alatt, hanem a felesége is. A hölgy döbbenet ugrott talpra.

- A felesége?

- A titok kiderült. Az a személy, akit ő húgaként szerepeltet itt, valójában a felesége.

Mrs. Lyons visszazöttyent helyére. Keze olyan görcsösen markolászta a szék karfáját, hogy egészen belefehéredtek a körmei.

- Nem lehet! - mondta végül. - Nem lehet, hogy a felesége! Nem nős!

Sherlock Holmes vállat vont.

Laura Lyons tovább kiabált:

- Bizonyítsa be! Bizonyítsa be! Ha tényleg be tudja bizonyítani, akkor... - Szemvillanása elárulta, mit akart mondani.

- Ezért jöttem - mondta Holmes, s papirosokat húzott elő zsebéből. - Itt van például egy fotográfia, amely négy évvel ezelőtt készült Yorkban. Mint látja, egy házaspár van rajta, a hátoldalán a nevük, Mr. és Mrs. Vandeleur, de bizonyára könnyen felismeri őket, nemcsak a férfit, hanem az asszonyt is, amennyiben legalább látásból ismeri önmagát. Itt van három tanúvallomás a fenti párról, akik ez időben a Szent Olivér iskola tulajdonosai voltak. Kérem, olvassa el ezeket itt, talán megszűnnek a kétségei.

Mrs. Lyons belelapozott az iratokba, majd kővé meredt arccal nézett ránk. Látszott, hogy majd szétvetik indulatai.

- Mr. Holmes - kezdte -, ez az ember házasságot ígért nekem, azt mondta, feleségül vesz, ha el tudok válni férjemtől. Megcsalt a gazember, de nemcsak ebben! Sose mondott igazat! Csak tudnám, mivel szolgáltam rá! Azt képzeltem, minden miattam, az én érdekeimben történik, de most már látom, hogy csak felhasználta, csak eszköz voltam a kezében. Miért tartanak hát ki mellette, amikor ő elejétől fogva elárult? Miért éppen én védelmezem, ha egyszer rászolgált a büntetésre? Kérdezzen, amit akar, és semmit sem fogok eltitkolni. Egyet azonban higgyen el nekem, és erre esküszöm, hogy amikor megírtam azt a levelet, távol állt tőlem a szándék, hogy ártsak az idős úriembernek, aki mindig csak jó volt hozzám.

- Hiszek önnek, asszonyom - válaszolta Holmes. - Belátom, hogy súlyos sebeket bolygatok, úgyhogy inkább csak sorra elmondom, mit gyanítok, ön meg ellenőrizze, helyesen gondolom-e. Nos hát, a levelet Stapleton íratta önnel, igaz?

- Ő maga mondta tollba.

- Fölteszem, az volt az ürügy, hogy feltétlenül számíthat a válóper finanszírozásában Sir Charles segítségére.

- Így van.

- S aztán, hogy ön elküldte a levelet, Stapleton rögtön lebeszélte a randevúról...

- Azt mondta, hogy bánatná az önérzetét, ha más férfitől kapnék pénzt erre a célra, és megígérte, hogy szegény ember léte is össze fogja szedni valahogy a költségeket, hogy eltávolítsa közülünk az akadályt.

- Micsoda jellem! S ön aztán semmit sem tudott többet mindaddig, amíg az újságban nem olvasta Sir Charles halálát.

- Nem. Nem tudtam semmit.

- És persze megfogadtatta önnel, hogy szót se szóljon a tervezett találkozóról senkinek.

- Megesketett rá. Azt mondta, a halál nagyon titokzatos körülmények között következett be, és hogy könnyen gyanúba keverednék, ha a tervezett randevú kitudódna. Addig ijesztgetett, míg tényleg jobbnak láttam, ha hallgatok.

- Értem. De azért gyanakodott, ugye?

A hölgy sokáig nem felelt, s merőn bámulta a padlót.

- Tudtam, kicsoda - mondta halkan. - És ha kitartott volna mellettem, nem árultam volna el soha!

- Szerintem boldog lehet, hogy ilyen szerencsésen megúszta a dolgot - mondta Holmes. - Stapleton a hatalmában volt önnek. Ezzel ő tisztában volt, és mégsem ölte meg. Most talán megérti, hogy hónapokon át a szakadék szélén táncolt. Hát akkor mi búcsúznak, Mrs. Lyons. Valószínűleg hallani fog rólunk rövidesen.

- Egyre jobban kerekedik a kép, s lassan megoldódik minden probléma - jegyezte meg Holmes, miközben a londoni expresszt vártuk az állomáson. - Az az érzésem, rövidesen megírhatom tanulmányomat korunknak erről a talán legérdekesebb bűnesetéről. A szakembereket bizonyára emlékeztetni fogja bizonyos párhuzamos ügyekre, például arra, ami Grodnóban történt 1866-ban, na meg természetesen az észak-karolinai Anderson-féle gyilkosságra, de hát ez a mi esetünk több körülményt tekintve mégiscsak egyedülálló. Sajnos, még mindig nincs kezünkben a tettes. Nagyon meg volnék lepve viszont, ha még a mai nap folyamán nem kerülne hurokra.

E pillanatban érkezett be dübörögve az állomásra a londoni expressz. Az egyik első osztályú kocsiból tömzsi, bulldogképű emberke pattant elő. Kezet fogtunk. Abból, hogy Lestrade olyan tisztelettel tekintett barátomra, rögtön láttam, nagy figyelemmel kíséri nyomon egykori kollégájának pályafutását. Jól emlékeztem elmúlt vitáikra, kölcsönös ugratásaikra, amit tökéletesen megmagyarázott, hogy egyikük teoretikus, a másik pedig kizárólag a gyakorlat embere.

- Valami jó fogás? - kérdezte Lestrade.

- Évek óta az első igazi - felelte Holmes. - Mielőtt elkezdenénk, még van pontosan két óránk. Addig is ennünk kellene valamit... Na Lestrade, most módja lesz rá, hogy a szép dartmoori éjszakában kiszellőztesse a londoni ködöt a tüdejéből. Még sose járt itt? Ne féljen, első látogatását soha életében nem fogja elfelejteni!

14. A SÁTÁN KUTYÁJA

Egyik hibája az volt Holmesnak, ha ugyan hibának lehet mondani az ilyesmit, hogy nemigen szerette volna verni terveit, amíg el nem érkezett a cselekvés pillanata. Ez főleg abból származott, hogy zsarnoki természet lévén, előszeretettel uralkodott környezetén, és szívesen szolgált váratlan meglepetésekkel. Persze foglalkozásából eredő óvatossága is szerepet játszott ebben. Semmit sem bízott a véletlenre, lehetőleg semmit sem kockáztatott. Nem csoda, hogy sokszor próbára tette azokat, akik vele vagy neki dolgoztak. Jómagam is épp eleget szenvedtem titkolózása miatt, de talán még soha annyira, mint most, amikor visszafelé döcögünk a szürkületben.

Kezdetét vette a végső felvonás, s mi felkészültünk, hogy eljátsszuk szerepünket. Holmes azonban hallgatott, és én csak találgattam, mit tervel, miközben majd szétvetett a türelmetlenség. Végre hideg szél csapott arcunkba. Az út két oldalán nem volt ház, nem voltak fák, csak a végtelen sötétség leskelődött: megérkeztünk a lápra. Minden lépés, amit a lovak tettek, minden kerékfordulat közelebb vitt bennünket az utolsó nagy kalandhoz.

A beszélgetés kibontakozását nagyban gátolta a bérelt hintó kocsisának jelenléte, s míg semiségekről társalogtunk, idegeink az izgalomtól és a várakozástól a végsőkig feszültek. Szinte föllélegeztem, amikor végre elhaladtunk Frankland háza előtt. Közeledtünk vállalkozásunk színteréhez! A kastélyhoz érve, nem hajtottunk egészen a bejárati kapuig, hanem még a sétány előtt megállítottuk a fogatot. Kifizettük a kocsist, és azonnal visszaparancsoltuk Coombe Tracey-be, majd gyalog indultunk tovább a „Csendes fészek” felé.

- Van fegyvere, Lestrade? - kérdezte Holmes.

A tömzsi detektív elmosolyodott.

- Míg nadrág van rajtam, van farzsebem is, és amíg farzsebem van, mindig tartok benne valamit.

- Helyes. Mi is fel vagyunk készülve minden eshetőségre.

- Ön nagyon zárkózott, Mr. Holmes. Nem mondaná meg, mit játszunk?

- Bújócskát.

- Szavamra, nem valami vidám hely ez itt - jegyezte meg a detektív borzongva, s körüljártatta tekintetét a baljós dombokon és a ködtengeren, amely megült az ingoványon. - Abban a házban előttünk világosságot látok.

- Az a „Csendes fészek”. Oda tartunk. Kérem, hogy mostantól fogva óvatosan lépkedjenek, és csak suttogva váltsanak szót.

Lábujjhegyen lopóztunk előre az ösvényen, egyenesen a ház felé, de amikor körülbelül kétszáz yardnyira megközelítettük, Holmes megállított bennünket.

- Elég - mondta. - Ezek a sziklák itt jobbra remek búvóhelynek látszanak.

- Itt fogunk várni?

- Igen. Innen indul a támadás. Gyerünk csak be a lyukba, Lestrade. Maga már járt a házban, Watson, igaz? Meg tudja mondani, hogyan esnek a szobák? Például ezek a rácsos ablakok itt a ház szélén vajon melyik helyiséghez tartoznak?

- Szerintem a konyhához.

- És az ott hátrább, amelyik ki van világítva?

- Az csak az ebédlő lehet.

- A roló nincs leengedve. Watson, maga a ház környékét is jobban ismeri, mint én, másszon hát szépen előre, és figyelje meg, mit csinálnak odabent. De az ég szerelmére, nehogy észrevegyék, hogy leskelődik.

Lábujjhegyen óvakodtam lefelé az ösvényen, majd görnyedten lopóztam tova a gyümölcsöst övező alacsony téglafal mentén. A kerítés védelmében sikerült olyan helyen megállnom, ahonnan jól beláthattam a befüggönyözetlen ebédlőbe.

A szobában ketten voltak, Sir Henry és Stapleton. Fél arccal felém fordulva ültek egymással szemben a kerek asztalnál. Szivaroztak, kávéztak, konyakosüveg és poharak álltak előttük. Stapleton gesztikulálva magyarázott valamit, de a baronet látnivalóan nemigen figyelt rá, s szórakozottan bámult maga elé. Valószínűleg az a gondolat bántotta, hogy egyedül kell hazabaktatnia a baljós lápon át.

Ahogy így figyeltem őket, Stapleton egyszer csak felállt, és kiment a szobából. Sir Henry megtöltötte a poharát, ivott egy kortyot, majd hátradőlt székében, és nagyokat pöfékelt szivarjából.

Az ajtó megnyikordult, a kavicsos csikorgó léptek közeledtek. Gyorsan behúztam a fejemet. A léptek elvonultak a kerítés mentén. Ahogy megint kikukkantottam, megpillantottam a rovarászt: megállt a gyümölcsös sarkában. Egy kis faház előtt ácsorgott. Kulcs fordult, s az ajtó kinyílt. Mialatt Stapleton belépett, furcsa mocorgás zaja hatolt ki a faházból a szabadba. A rovarász csak néhány pillanatig volt odabent, majd miután bezárta a bódét, másodszor is elvonult a kerítés mögött, visszament a házba, és újra helyet foglalt vendégével szemben. Ekkor óvatosan visszasompolyogtam társaimhoz, akik már alig várták, hogy beszámoljak nekik a látottakról.

- Azt mondja, nincs ott a hölgy? - kérdezte Holmes, miután ismertetem a helyzetet.

- Nincs ott.

- Hát akkor hol lehet? Tekintve, hogy a konyhán kívül egyedül ebben a helyiségben van világosság...

- Fogalmam sincs, hol lehet.

Már említettem, hogy a grimpeni ingoványon sűrű, fehér ködfelhő terjengett. A köd most lassan, de biztosan megindult felénk, és mint valami hatalmas fal zárta el szemünk elől az ingovány irányában a kilátást. Ahogy a holdfény rásütött, csillogó jégmezőnek tetszett, amelyből csak hegyükkel meredeztek ki a láp sziklatornyai. Holmes le nem vette róla a szemét. Látva, hogy feltartóztathatatlanul felénk hömpölyög, mordult egyet, és megjegyezte:

- Erre jön, Watson.

- Baj talán?

- Baj hát, hogyne volna... Erre nem számítottam. Lehet, hogy dobhatom sutba a terveimet? De legalább Sir Henry jönne már! Mindjárt tíz óra... Vállalkozásunk egész sikere, de talán még az ő élete is azon múlik, útnak indul-e még mielőtt ez a köd teljesen elborítja az ösvényt...

Az éjszaka máskülönben tiszta volt, sőt egyenesen kellemes volt az idő. A csillagok élesen sziporkáztak fejünk felett, s a környék szinte úszott a félhold lágy, ezüstös fényében. Szemben velünk a „Csendes fészek” sötét tömege állt, csipkés teteje és magas kéményei világosan kirajzolódtak a csillagos égboltozat vásznán. A földszinti ablakokból kiáradó vastag fénykévék kinyúltak a kertbe, sőt azon túl, a lápra is. Az egyik fénysugár most hirtelen kialudt: a szolgáló aludni tért, s eloltotta a konyhában a lámpát. Már csak az ebédlőben volt világos, ahol a két férfi, a gyilkosságra készülő házigazda és gyanútlan vendége ült és beszélgetett egymással békésen szivarozgatva.

A fehér ködlepedő, amely a lép nagy részét elborította már, egyre közelebb húzódott a házhoz. Szakadozott szélei máris feltűnedeztek a kivilágított ebédlőablakok aranyló négyszögei körül. A gyümölcsös kerítésének túlsó falát már nem lehetett látni. A kerti fák áradó ködtenger csapkodó hullámaiban álltak. Tovább figyeltünk. A köd előbb csak a ház sarkait tapogatta végig két előrenyúlt karjával, majd lassan egyetlen sűrű tömeggé egyesült, és birtokba vette az egész földszintet. Az emelet meg a tető úgy úszott ezen a ködtengeren, mint valami kísértethajó.

Holmes öklével rácsapott az előtte álló köre, s türelmetlenül toppantott.

- Ha negyed órán belül nem jön, egészen elborítja a köd az ösvényt. Ha még fél órát kell várunk, a kezünket sem fogjuk már látni.

- Nem kellene kicsit hátrább húzódnunk, hogy magasabban legyünk?

- Tényleg, nem volna rossz.

Ahogy nyomult felénk a köd, mi egyre jobban hátráltunk előle, úgyhogy már vagy félmérföldnyire is eltávolodtunk a háztól, a fehér ködtenger azonban, amelyet fényesen beragyogtak a hold ezüst sugarai, lassan, de szünet nélkül továbbhőmpölygött, s nyomunkban maradt.

- Már így is túl messze keveredtünk - jegyezte meg Holmes. - De hát nem kockáztathatjuk, hogy az előtt támadják meg, mielőtt a közelünkbe ér. Tovább nem mehetünk, mindenképp itt kell maradnunk.

Hirtelen lehasalt, s a földre tapasztotta a fülét.

- Hál' istennek... Azt hiszem, jön már.

Gyors léptek zaja törte meg a lép csendjét. A sziklák közé húzódva feszülten figyeltünk előre, a ködtenger irányába. A lépések mindjobban hangzottak, mígnem egyszerre, mint valami függöny mögül, előlépett az, akit vártunk.

Egy pillanatra megállt, amint kiért a tiszta, csillagfényes éjszakába. Gyors léptekkel indult meg újra, elhaladt rejtekhelyünk mellett, majd mögénk kerülve, a lejtőn folytatta útját. Menet közben szüntelenül jobbra-balra tekingetett, mint aki csakugyan fél.

- Csitt! - adta meg a jelet Holmes. - Hallani lehetett, amint felhúzta pisztolya kakasát. - Vigyázat! Jön!

A ködtenger belsejéből halk, új nesz hatolt hozzánk. Topogó, siető lábak zaja közeledett... A ködfelhő már nem lehetett messzebb, mint ötvenyardnyira. Mindhárman megigézve meredtünk rá, magunkban találgatva, vajon miféle jelenésben lesz részünk. Holmes mellett álltam, s most ránéztem az arcára. Sápadt, de diadalmas arc nézett vissza rám, barátom szeme csak úgy villogott a holdfényben. Tekintete azonban ebben a pillanatban gyökeresen megváltozott, s egyetlen pontra szegeződött... Szája kinyílt, álla leesett.

Lestrade rémülten felordított, és hasra vágódott. Jőmagam úgy ugrottam talpra, mint akit megcsípett valami. Kezem görcsösen markolta meg pisztolyom agyát, s úgy éreztem, tüstént eszemet vesztem... Oly szörnyű volt a látvány, amely a ködfelhő belsejéből előugorva lepett meg bennünket!

Amit pedig megpillantottam, egy kutya volt, egy irdatlan, koromfekete eb, amelyet azonban eddig nem láthatott földi szem. Szája tüzet okádott, szeme lánggal égett, pofája, farka, lábai vészjóslóan sziporkáztak. Meghibbant agyvelő sem található volna ki vadabb, ijesztőbb, pokolibb monstrumot, mint amilyen ez az ördögi formájú, vad ábrázatú lény volt, s amely oly hirtelen penderedett elő a ködfelhő belsejéből.

Az óriási fekete állat nagy ugrásokkal haladt előre az ösvényen, s szimatolva követte barátunk lábnyomait. Megjelenése annyira megdermesztett bennünket, hogy mielőtt felocsúdhattunk volna, már túl is haladt rajtunk. Holmessel egyszerre sütöttem el pisztolyomat: a szörnyeteg, jeléül annak, hogy valamelyikünk golyója eltalálta, rémeset vonított. De azért nem állt meg, hanem tovább iszkolt. Sir Henry ebben a pillanatban tekintett hátra: arca elsápadt, karját rémülten maga elé emelte, s bénultan bámult a borzalmas jelenségre, amely megállíthatatlanul rohant feléje.

De a kutya fájdalmas vonításától egyszeriben elmúlt minden félelmünk. Ha megsebesítettük, akkor halandónak kell lennie, ez esetben viszont el is pusztíthatjuk... Soha még nem láttam úgy futni embert, mint ahogy Holmes futott ezen az éjszakán. Magam sem vagyok rossz futó, de úgy elhagyott, mint ahogy én elhagytam a tömzsi kis detektívet. Ahogy lefelé rohantunk az ösvényen, jól hallottuk Sir Henry sikoltásait, a kutya öblös ugatását. Épp akkor érkeztem, amikor a kutya áldozatára ugrott, s a földre döntötte, majd pedig nekiesett a szerencsétlen torkának. A következő pillanatban azonban Holmes mind az öt maradék töltényét beleeresztette a fenevad oldalába. A monstrum nagyot vonított kínjában, majd miután szaltót csinált, hátára esett, aztán veszedelmesen kalimpálva lábaival, élettelenül oldalára fordult. Lihegve, nyögve hajoltam le hozzá, s pisztolyomat iszonyú, sziporkázó fejéhez nyomtam, de már nem volt rá szükség, hogy meghúzzam a ravaszt. A szörnyeteg már nem élt.

Sir Henry ájultan hevert ugyanott, ahová a kutya döntötte. Gallérját letéptük róla, és Holmes boldogan lélegzett fel, amikor azt láttuk, hogy nem sebesült meg sehol, ami azt jelenti, hogy a mentőakció idején érkezett. A baronet szemhéja ekkor megmozdult - megpróbált fölállni. Lestrade fogai közé szorította konyakos üvegét, és néhány pillanat múlva rémült szemek néztek ránk.

- Istenem! - suttogta Sir Henry. - Mi volt ez? Az ég szerelmére, mondják meg, mi volt...

- Bármilyen is, már nem él - felelte Holmes. - Egyszer s mindenkorra leterítettük a sátán kutyáját.

Csupán nagyságát és erejét tekintve is ijesztő volt ez a lény, amely most itt hevert lábunk előtt. Nem véreb volt, és nem is szelindek, hanem inkább e kettő keveréke, ösztövérvolt és elvadult, csaknem akkora, mint egy kisebbfajta oroszlán. Még most, halottan is szinte lángolt a szája, kicsiny, mélyen ülő, kegyetlen szemei tűzben égtek. Ahogy azonban megérintettem sziporkázó pofáját, s aztán megnéztem a kezemet, ujjaim felragyogtak a sötétben.

- Foszfor! - kiáltottam fel.

- Méghozzá nagyon ravasz készítmény - toldotta meg Holmes, miután megszagolta a dögöt. - Nincs semmi szaga, tehát nem is zavarhatta az állat szimatát. Nagyon bánjuk, hogy ekkora veszedelemnek tettük ki, Sir Henry. Kutyát vártam, az igaz, de nem egy ekkora állatot... És a köd miatt képtelenek voltunk előbb beavatkozni.

- Ne mentegetőzzék. Megmentette az életemet!

- Miután előbb veszedelembe sodortam. Mit gondol, fel tud állni?

- Adjon még egy korty konyakot, és akkor nem bánom, jöhet akármilyen. Köszönöm! Most pedig, kérem, segítsen talpra állni. Mi a teendőnk ezután?

- Önt mindenesetre itt hagyjuk. Mára elég volt önnek a kalandokból. Ha vár egy kicsit, egyikünk majd visszakíséri a kastélyba.

Sir Henry megpróbált felállni, de rettenetesen sápadt volt, és lábai reszkettek. Egy sziklához segítettük, ahová egész testében remegve, arcát tenyerébe temetve végül is letelepedett.

- Magára kell hagynunk most - mondta Holmes. - Még hátravan valami, és minden perc drága. A bűneset megvan, most már csak a tettes hiányzik.

- Ezret teszek egy ellen, hogy a házában nem fogjuk megtalálni - tette hozzá. - A lövésekből megtudhatta, hogy vesztett.

- Elég távol voltunk, s a köd elnyelhetette a zajokat.

- Feltétlenül követnie kellett a kutyát, hogy alkalmas pillanatban visszaparancsolhassa, vagy hogy megbizonyosodhassék az eredményről. Nem, biztos megszökött eddig. Mindegy, a házat mindenesetre átkutatjuk. Biztos, ami biztos...

A ház ajtaja tárva-nyitva volt, így hát könnyen bejutottunk, és szobáról szobára végigkutattuk az épületet. A folyosón az öreg szolgálóval találkoztunk, aki megrökönyödve vette tudomásul a betörést. Csak az ebédlőben égett lámpa. Holmes felkapta, és minden zugba bevilágított vele. Emberünknek azonban nem volt nyoma sehol...

Az emeleten zárva találtuk az egyik háló ajtaját.

- Valaki van odabent! - kiáltott fel Lestrade. - Hallom, hogy mozgolódik! Kinyitni!

Halk nyögést és mocorgást hallottunk bentről. Holmes belerúgott az ajtóba. Az ajtó felpattant. Pisztollyal a kezünkben, mindhárman berontottunk a helyiségbe.

De itt is hült helyét leltük a kétségbeesett és harcra kész gazembernek, akire számítottunk. Ehelyett valami olyan furcsa és váratlan dolgot fedeztünk fel, amely visszahőköltetett bennünket.

A szoba olyan volt, mint valami kis múzeum. A falon körös-körül üveges dobozok sorakoztak, tele lepke- és bogárgyűjteményekkel: összeállításuk bizonyára sok örömet okozott ennek a kiismerhetetlen, veszedelmes embernek. A szoba közepén oszlop állt, valamikor ez támasztotta alá a szüette gerendázatot. Az oszlophoz hozzá volt kötve valaki, de annyira be volt bugyolálva - hiszen talpig elfedték a lepedők, amelyekkel az oszlophoz erősítették -, hogy nehéz lett volna megmondani, nő-e vagy férfi. Nyaka köré törülközőt csavartak, s végét az oszlop ellenkező oldalán csomózták meg. Egy másik törülköző a száját kötötte be: fölötte két sötét szem nézett ránk, tele bánattal, szégyennel és szörnyű aggodalommal. Pillanatok alatt eltávolítottuk a törülközőket, eloldoztuk a lepedők kötelékeit, és Mrs. Stapleton elénk zuhant a földre. Amint szép feje mellére bukott, korbácsütés vörös nyomait pillantottam meg a nyakán.

- A vadállat! - kiáltott fel Holmes. - Hol a konyakos üveg, Lestrade? Ültesse a székbe a hölgyet! Elájult... Nem csoda, ennyi kínzás és ennyi gyötrődés után...

Mrs. Stapleton végre felnyitotta a szemét.

- Megmenekült? - kérdezte. - Megúsztá?

- Nem ússza meg, asszonyom, ebben biztos lehet.
- Nem, nem a férjemet gondolom, hanem Sir Henryt. Megmenekült?
- Igen, meg.
- S a kutya?
- Már nem él.

Mrs. Stapleton megkönnyebbülve sóhajtott.

- Hála istennek! Hála istennek! Ez a gazember! Nézzék, hogy bánt velem! - Felrántotta a karján a blúzáát, s borzadva vettük szemügyre a sebhelyeket és kék foltokat. - De ez még mind semmi! Az jobban fáj, hogy lelkileg is gyötört, hogy összetörte a szívemet... De mindent eltűrtem volna, a rossz bánásmódot, magányomat, a szüntelen bujkálást, mindent, ha tudtam volna, hogy legalább szeret, de most már világosan látom, hogy még ebben is megcsalt, és csak felhasználta, mint valami bábut.

Miközben ezeket mondta, heves zokogásban tört ki.

- Belátom, asszonyom, hogy már nem szereti - szólt Holmes. - Mondja meg tehát, kérem, hol lelhetjük meg. Ha annyiszor segítségére volt gonosztetteiben, tegye ezt jóvá azzal, hogy most nekünk segít.

- Csak egy hely van ahová elbújhatott. A grimpeni ingovány kellős közepén van egy sziget, azon meg egy ónbánya... Ott tartotta a kutyát, és ezt a helyet szemelte ki arra, hogy szükség esetén menedékkül szolgáljon. Oda menekült.

A ködfelhő mint valami fehér függöny tapadt az ablakra. Holmes az ablakhoz tartotta a lámpát, és kinézett.

- Látja ezt? Lehetetlen, hogy ilyen időben bárki is bemerészkedhessék az ingoványba. Ma éjszaka ez elképzelhetetlen...

Mrs. Stapleton vadul felkacagott, és összezsápta a tenyerét. Szeme villogott, fogai szilajon fehérlettek elő szájából.

- Bejutni biztosan bejut oda, de hogy kijut-e, kétlem. Az útjelzőket ma éjjel tényleg nem látja, ez csakugyan elképzelhetetlen. A karókat együtt szúrtuk le, együtt jelöltük ki az utat az ingovány belsejébe... Ha kihúzkodhattam volna egytől egyig valamennyit tegnap! Akkor igazán gyerekjáték volna elfogni...

Nem volt kétséges, hogy a további üldözésnek semmi értelme, legalábbis addig, míg el nem tisztul a köd. Ezért hát a házat Lestrade őrizetére bíztuk, miközben mi hárman, Holmes, a baronet meg jómagam visszatértünk Baskerville Hallba.

Lassan mégiscsak eljutok történetem végéhez, s levonhatom a tanulságokat ebből a különös históriából. Az elbeszélés során megpróbáltam az olvasó elé tární félelmetes élményeinket, amelyek oly sokáig megoldhatatlan rejtélynek tűntek, s végül is tragédiába torkolltak. De egyelőre térjünk vissza barátainkhoz.

A végzetes éjszakára virradó nap reggelén már nyoma sem volt a ködnek, és Mrs. Stapleton elvezethetett bennünket arra a helyre, ahol férjével a titkos ösvényt meglették, s ahonnan be lehetett jutni az ingovány belsejébe. Lelkes buzgalma, ahogyan mindenképpen nyomára akart juttatni minket eltűnt férjének, arra vallott, hogy valóban sok borzalmat kellett átélnie a rovarász oldalán. Mrs. Stapletont hátrahagytuk a tözegetes talajú kis félszigeten, amely mindegyre

keskenyedve nyúlt bele a terjengő ingoványba, mi pedig nekiindultunk... A félsziget csúcsától már csak itt-ott előbukkanó karók jelezték a további utat, amely zombékról zombéokra tekeregve, zölden remegő tocsogók és büzlő sárgödrök között vezetett, s a hellyel nem ismerős betolakodó számára valóban járhatatlannak bizonyult. A burjánzó nádcsomók, a nyálkás vizinövények förtelmes szaga orrunkat facsarta, kigőzölgésük arcunkba csapott... Ha félreléptünk, combig gázoltunk bele a sötét, kocsonyaszerű ingoványba, amely sokszor métereken át vészjóslóan regett lábunk alatt. Gonoszul kapkodott sarkunk után, s ha bele-süppedtünk, úgy tűnt, mintha pokoli kéz akarna belevonni bennünket az ocsmány mélységekbe, oly zord és oly förtelmes volt a szorítása... Csupán egy alkalommal fedeztük fel annak a nyomát, hogy valaki járt előttünk ezen az istenkísértő ösvényen. Az egyik zombék fücsomói között, amelyek végül is nem engedték belesüllyedni az iszapba, fekete tárgyat pillantottunk meg. Holmes övig süppedt az ingoványba, amint utána ugrott. Ha nem vagyok kéznél, hogy kiránthassam, lába nem tud többé megkapaszkodni... Fekete cipőt emelt feje fölé. Megnéztük, ez volt benne: Mayers, Toronto.

- Na, ez megérte az iszapfürdőt - mondotta. - Tudja, mi ez? Barátunk, Sir Henry eltűnt cipője.

- Csak Stapleton hajíthatta el menekülése közben...

- Így van. Miután a kutyával megszagoltatta, hogy Sir Henryre uszíthassa a dögöt, a cipő a kezében maradt. S mialatt vesztét érezve menekült, tovább szorongatta a kezében, és csak itt dobta el. Ebből viszont legalább tudjuk, hogy idáig biztonságban eljutott.

Többet azonban nem is tudtunk meg ennél. Igaz, feltevés elég akadt... Lábnyomok után lehetetlen kutatni egy mocsárban, mivel a rengő sár hamar elegyengeti a felületet. Annál jobban körülnéztünk viszont, amikor végre száraz talajra tehetjük a lábunkat. Sehol semmi nyom... Ha bízhattunk a talajban, illetve abban, hogy itt sem leltünk lábnyomot, ez csak azt jelenthette, hogy Stapleton nem érte el a szigetet, ahová az elmúlt éjszaka förtelmes köde ellenére el akart menekülni. Ez a hideg és kegyetlen ember minden valószínűség szerint itt lelte meg sírját az ingovány szívében... A mocsár mélyébe vonta, s örökre eltemette.

A kis szigeten viszont számos jel tanúsította, hogy valóban csak ezen a helyen őrizhette féktelen cinkosát. Egy hatalmas csörlődob és egy félig már hulladékkal telt akna emlékeztetett rá, hogy itt valamikor tényleg bánya volt. Az akna közelében bányász-kunyhók romjai sorakoztak: ezeket nyilván a terjedő mocsár miatt ürítették ki, és hagyták veszendőbe menni. Az egyik kunyhóban egy csomó megrágott csonttal egyetemben vaskoloncot és egy láncot leltünk, bizonyítékaul, hogy itt volt a kutya szálláshelye. A hulladék között kis állat csontváza hevert, rajta barna irha maradványai...

- Kutyacsontváz! - kiáltott fel Holmes. - Biz' isten, egy göndör szőrű spaniel csontváza! Na, szegény Mortimer sirathatja az ölebét! Azt hiszem, itt már aligha van titok, amit nem fejtettünk volna meg. Tény, hogy Stapleton el tudta rejteni a kutyáját, de a száját mégsem köthette be, s innen jöttek a hangok, amelyek még nappal is oly félelmet tudtak kelteni. Tarthatta volna a kutyát ugyan a faházban is, a „Csendes fészek” telkén, főleg, ha épp használni akarta, de hát ez elég veszedelmes dolog volt, s csak akkor vetemedett már erre, amikor úgy látta, hogy ravaszkodásai sikerrel jártak, s eljött az ő ideje. Ez a keverék, itt ebben a dobozban nyilván az a foszforos anyag, amelynek segítségével „pokolivá” varázsolta a kutyát. Az ötlet csak a családi históriából eredhetett, a sátán kutyájáról szóló legenda volt az alapja, s azt a célt szolgálta, hogy valami módon halálra ijessze szegény Sir Charlest. Nem csoda, hogy az a nyomorult fégyenc vad futásba kezdett, s hogy torkaszakadtából kiabált segítségért, sőt hogy barátunk is pánikba esett... Bizony, még az sem lett volna csoda, ha mi kezdtünk volna el futni és sikoltozni, amikor megpillantottuk a nyomában csörtető szörnyeteget a lápi éjszakában. Az

ötlet hallatlanul ravasz volt, hiszen eltekintve attól, hogy a kutya mindenkit halálra rémített, aki csak megpillantja, melyik paraszt merészkedett volna a közelébe, hogy jobban szemügyre vegye. Mert látni látták, nem is kevesen! Londonban is azt mondtam, Watson, és most is csak azt mondom, hogy soha nem volt dolgunk ilyen veszedelmes emberrel, s lám, most mégis ott fekszik...

Hosszú karjával a zöld foltokkal tarkított kiterjedt ingovány felé mutatott, amely a távolban beleveszett a lápvidék rozsdabarna dombjainak koszorújába.

15. NÉHÁNY HÉT MÚLVA...

Egy kellemetlen, ködös estén - november vége felé járt az idő - a kandalló előtt üldögéltünk a Baker Street-i lakásban. Holmes két nagyobb ügyet tisztázott azóta, hogy sikerrel befejeztük a tragikus kimenetelű devoni eset nyomozását. Fényt derített Upwood ezredes üzelveire, amelyek a Nonpareil Club hírhedt kártyabotránya körül pattantak ki, majd bebizonyította a szerencsétlen Montpensier asszony ártatlanságát, akit azzal vádoltak, hogy meggyilkolta mostohalányát, Carère kisasszonyt. Carère kisasszonyt, mint ahogy valószínűleg emlékeznek rá olvasóim, fél esztendővel később meg is találták New Yorkban: élt, sőt férjhez is ment közben.

Holmesszal madarat lehetett volna fogatni. Örült, hogy újabb s hozzá elég jelentős sikersorozatot könyvelhetett el magának, úgyhogy nem kellett túlságosan biztatnom, hogy elmondja a rejtélyes Baskerville-ügy további részleteit. Régóta vártam erre az alkalomra. A türelem helyénvaló is volt, mivel Holmes nem szeretett ide-oda kapkodni, s nem tűrte, hogy munka közben holmi emlékek foglalkoztassák, miközben ítélőképességét és logikáját teljesen igénybe vette az előtte álló feladat. Az alkalom azonban mégis eljött, ugyanis Sir Henry és doktor Mortimer világ körüli útjukra indulóban Londonba érkeztek. Az utat abból a célból vették tervbe, hogy Sir Henrynek módja legyen kissé összeszednie magát a megrázó élmény után. Az említett nap délutánján meg is látogattak bennünket, s az csak természetes volt, hogy a téma ismét szőnyegre került.

- A dolgok menete - kezdte Holmes - nagyon egyszerű és logikus volt, ha Stapleton szempontjából nézzük. Nekünk viszont annál bonyolultabbnak tűnt, mivel nem ismerhettük a gazfickó terveit és szándékait, s a tényeknek is csupán egy részéhez jutottunk hozzá. Azóta kétszer volt alkalmam beszélgetni Stapleton feleségével, s az eset oly világossá vált előttem, hogy most már meg vagyok róla győződve, egyetlen homályos részlete sem maradt. Az ügyről egyébként a B betű alatt jó néhány bejegyzést találhat naplómban is.

- Nem lenne jobb, ha mégis inkább emlékezetből vázolná fel az eseményeket? - vettem közbe.

- Szívesen, de nem ígérhetem, hogy minden apróság eszembe jut majd. Az erős koncentrációnak sokszor az a következménye, hogy az ember könnyen elfelejti a már befejezett dolgokat. Az ügyvéd, aki töviről hegyre ismeri védence problémáit, s aki bármilyen szakértővel órák hosszat képes elvitatkozni a tárgyról, hasonlót tapasztal: ha egy-két héttel a tárgyalás után próbál meg felidézni egyes momentumokat, megdöbbenve konstatálja, hogy minden kiment a fejéből... Így vagyok magam is. Az új mindig elfoglalja a régi helyét fejemben, Carère kisasszony ügye például meglehetősen távol vitt Baskerville Halltól. Holnap esetleg újabb probléma kerül figyelmem középpontjába, ami viszont már a szőke francia hölgyet és a betyár Upwood ezredest fogja elhalványítani tudatomban. Ami a sátán kutyájának históriáját illeti, most mégis megkísérlem, hogy utoljára leltárt csináljak, de szóljon, ha valamit kifelejttek.

Most már bizonyítékaim vannak rá, hogy a kastélybeli családi arckép nem csalt meg, és hogy a gazfickó Stapleton valóban Baskerville-sarj volt. Sir Charles öccsének, Rodgernek volt a fia. Ez, mint tudjuk, számtalan gáztett után Dél-Amerikába szökött, ahol állítólag agglegényként halt meg. Valójában azonban nős volt, sőt volt egy fia is, Stapleton, aki apja nevét viselte. A fiú ugyancsak megnősült, Costa Rica egyik híres szépségét, Beryl Garcíát vette el. Miután nagyobb összegű közpénzt sikkasztott, nevét Vandeleurre változtatta, és ide menekült Angliába, ahol is Yorkshire keleti felében magániskolát nyitott. Az ötletet az szolgáltatta erre, hogy Angliába vezető hajóútján véletlenül megismerkedett egy sápkórban szenvedő tanár-

emberrel, aki nyilván jól értette a mesterségét, hiszen az egész vállalkozás az ő személyén alapult. A tanár - Frasernek hívták - hamarosan meghalt, mire az iskola, amely mindaddig prosperált, hirtelen zülleni kezdett, mígnem botrányos körülmények közt csődbe jutott.

Vandeleurék csak úgy szabadulhattak a kutyaszorítóból, hogy újra nevet változtattak: ez alkalommal vették fel a Stapleton nevet.

Stapleton ezután vagyona roncsaival Anglia déli részébe költözött. Nagyravágyó tervein és szenvedélyes rovarfajta érdeklődésén kívül alig maradt valamije. A British Museumban tudtam meg, hogy a rovarfajta területén komoly tekintélynek örvendett, s hogy róla neveztek el egy szenderfajta, amelyet még yorkshire-i tartózkodása idején fedezett fel, s elsőnek ő írt le a szakirodalomban.

Most következik életének az a része, amely mindannyiunknak oly sok fejtörést okozott. Nyilván nyomozott családjá után, és hamar rájött, hogy a hatalmas birtok megszerzésének útjában két személy áll. Meg vagyok róla győződve, hogy amikor Devonba költözött, még nem voltak kész tervei, de hogy mindenképp tisztességtelen szándékai voltak, bizonyítja, hogy eltitkolta nő voltát, és feleségét húgaként szerepeltette. Nyilván az volt az elgondolása, hogy az asszonyt majd családeknek használja, noha még nemigen tudhatta, mi módon kezdjen hozzá a vagyon megszerzéséhez. A célja ugyanis ez volt, és nem riadt vissza semmilyen eszköztől vagy kockázattól, amely közelebb viheti terve megvalósításához. Mindenekelőtt gyorsan letelepedett az ősi fészek közvetlen szomszédságában, majd nekilátott, hogy barátságot kössön Sir Charlesszal s a környező szomszédokkal.

Nyilván maga a baronet említette neki először a sátán kutyájának történetét, s így akaratlanul is saját maga készítette elő szomorú végét. Stapleton - nevezzük mi csak így - tudta, hogy az öreg baronet szívbeteg, s hogy egy nagyobb felindulás megölheti. Ezt doktor Mortimertől tudhatta meg. Megtudta viszont azt is, hogy Sir Charles babonás, és hogy utolsó betűjéig elhiszi a családi rémtörténetet. Mindez egyenesen rávezette őt arra, hogyan tehetné el láb alól a baronetet, mégpedig anélkül, hogy valaha is fennállna a felfedeztetés és bűnhődés lehetősége.

Miután megvolt az ötlet, nagy fúrfanggal látott hozzá, hogy átültesse a gyakorlatba. Egy közönséges gonosztevő meglegedett volna egy hamis kutyával. Stapleton azonban zseniális gonosztevő volt, s eszébe jutott, hogy kis ügyeskedéssel szert tehet magára a sátán kutyájára. A Ross & Mangles cégtől, amelynek Londonban, a Fulham Roadon van a kereskedése, megvette a legnagyobb, legerősebb és legvadabb kutyát. Az ebet az észak-devoni vasútvonalon lopta be a megyébe, s éjszaka, kerülőúton vitte haza a lánypályán át, nehogy valaki megláthassa, s feltűnést keltsen vele. Rovargyűjtő kirándulásai közben már előbb sikerült behatolnia a grimpeni ingovány belsejébe, ahol kiszemelt a kutya részére egy megfelelő rejtekhelyet. A kutyát az ólba dugta, és várta, hogy eljőjön a cselekvés ideje.

De sokáig hiába várt. Az öregurat semmi sem tudta volna rávenni, hogy éjszaka elhagyja a kastély közvetlen környékét. Stapleton hasztalanul leselkedett rá több ízben is a kutyájával, a kedvező pillanat nem akart megérkezni. Egyik eredménytelen kirándulása közben történt, hogy a parasztok meglátták - nem őt, hanem szövetségeseit gondolom -, s a sátán kutyájáról szóló legenda megint szárnyra kelt. Abban is reménykedett, hogy felesége majd lépre csalja az öregurat, de az asszony ebben a dologban hallatlan ellenállást tanúsított. Nem volt hajlandó afférba keveredni a baronettel, hogy ily módon kiszolgáltatassa esküdt ellenségének. Nem használt sem fenyegetés, sem verés, az asszony tudni sem akart az ügyről, s Stapleton egy időre tehetetlenségre volt kárhoztatva.

Sokáig egy helyben topogott, szorult helyzetéből azonban maga Sir Charles segítette ki, aki barátjául fogadta, s többek között meghatalmazta, hogy eljuttassa adományait a rászorultakhoz. Így került kapcsolatba a boldogtalan Mrs. Laura Lyonsszal. Agglegényként mutatkozott be nála, s rövidesen teljesen befolyása alá vonta. Elhitette vele, hogy ha elválik első férjétől, feleségül veszi. Így szövögette a hálót, amíg egy szép napon meg nem tudta, hogy Sir Charles doktor Mortimer tanácsára elutazik. Színleg helyeselte az elutazást, miközben valójában rettenetesen megijedt. Tisztában volt vele, ha most azonnal nem cselekszik, áldozata végleg kicsúszik a kezéből. Rábírta tehát a szerencsétlen asszonyt, hogy levelet írjon Sir Charlesnak, s hogy találkozót kérjen tőle az elutazást megelőző estére.

Miután a levél elment, vitát provokált, amelynek során lebeszélte a nőt a találkozóról, s így végre itt volt a várva várt alkalom.

Stapleton még azon este kocsiba ült, hogy hazamenjen Coombe Tracey-ből. Sok ideje nem maradt. Előhozta a kutyát, bekente a foszforeszkáló folyadékkal, majd az ily módon kikészített állatot a kapu közelébe vitte, ahol előbb-utóbb meg kellett jelennie az öregúrnak.

A kutyát addig ingerelte, míg át nem ugrott a kerítésen, és úzóbe nem vette a szerencsétlen baronetet, aki sikoltva menekült előle a tiszafa-alléba. Ebben a sötét alagútban a lángoló pofájú, parázsló szemű óriási, fekete állat valóban rettenetes látványt nyújthatott, ahogy nagy ugrásokkal egyre csak közeledett... Nem csoda, hogy Sir Charles beteg szíve felmondta a szolgálatot: alig ért az allé végébe, szörnyethalt. Míg a baronet futott előle, a kutya a kavicsos ösvényt szegélyező pázsiton maradt, s ez volt az oka, hogy az úton az öregúrén kívül nem volt egyéb nyom. Miután azonban Sir Charles elterült, az eb odaugrott hozzá, s körülszaglászta, de mert már halott volt, nem bántotta, és elment megint. A nyomokat, melyeket Dr. Mortimer fedezett fel, ekkor hagyta hátra.

Stapleton ezután visszaparancsolta a kutyát, s lóhalálában sietett vele vissza rejtkehelyére, az ingoványba. Az eset rejtély maradt, a hatóságok semmit sem tudtak kezdeni vele, viszont az egész megyét felbolygatta, mígnem a mi figyelmünk is ráterelődött.

Ennyit Sir Charles Baskerville haláláról. Most már megérti, milyen ravaszul volt kieszelve ez a gyilkosság, s valóban lehetetlen lett volna még gyanú esetén is perbe fogni a gyilkost. A kutya, egyetlen bűntársa, nem árulhatta el. Sőt, ami az állatról egyáltalán napvilágra került, csak fokozta a rejtvényt, hiszen természetfeletti színezetet adott az egész dolognak. Meg kell mondanom, hogy a két nő, Mrs. Stapleton és Mrs. Laura Lyons gyanította, hogy Stapleton ludas lehet. Mrs. Stapleton például tudva tudta, hogy férjének tervei voltak az öregúrral kapcsolatban, sőt a kutya létezéséről is tudott. Mrs. Lyonst, aki minderről mit sem sejtett, az gondolkoztatta el, hogy a haláleset az elhalasztott randevú idején történt, márpedig Stapletont kivéve erről nem lehetett tudomása senkinek. Bárhogy is volt, mindketten annyira a gazfickó befolyása alatt állottak, hogy Stapletonnak nem kellett tőlük félnie. A szörnyű terv első fele tehát sikerrel elvégeztetett, de a második, nehezebbik fele még hátravolt.

Lehet, hogy Stapleton nem tudott a kanadai örökös, Sir Henry létezéséről, mindenesetre hamar tudomást szerzett róla, mégpedig barátja, doktor Mortimer révén, aki rögtön közölte vele Sir Henry érkezésének helyét és időpontját. Stapletonnak ekkor az volt az első gondolata, hogy a fiatal kanadait legjobb volna még Londonban eltenni láb alól, azt sem kellene megvárni, hogy leérkezzék Devonba. Feljött tehát Londonba, de magával hozta feleségét is, akiben azóta, hogy nem volt hajlandó csapdát állítani az öregúrnak, már nem bízott. Nem akarta szem elől engedni, nehogy esetleg végleg ellene fordíthassa valaki. Mint megtudtam, a Maxborough penzióban laktak, a Craven Streeten, s csak megjegyzem, hogy mikor a kivágott újságot kerestük, Cartwright ebben a hotelben is járt. Itt tartotta szobájában bezárva feleségét,

miközben ő maga álszakállt öltve szüntelen nyomában maradt Dr. Mortimernek, s fáradhatatlanul követte a Baker Streetre, majd a pályaudvarra, sőt végül a Hotel Northumberlandbe is. Mrs. Stapleton sejtett valamit férje terveiből, de annyira félt tőle - a sorozatos verések mégiscsak megtették a magukét -, hogy nem mert írni Sir Henrynek, akiről tudta, hogy életveszélyben forog. Biztos volt benne, ha levele Stapleton kezébe kerül, férje megöli őt. Ezért, mint tudjuk, nem sajnálta a fáradságot, hogy újságból ollózza ki a szavakat, melyekből összeállíthatta az üzenetet, a borítékot pedig elváltoztatott írással címezte meg. A levél el is jutott a baronethez, s ez volt az első figyelmeztetés, hogy veszély környékezi.

Rendkívül fontos volt, hogy Stapleton megszerezhesse Sir Henry valamelyik ruhadarabját. Erre azért volt szüksége, hogy ha mégiscsak a kutyát kell majd igénybe vennie, megszagoltathassa vele, és áldozata nyomába uszíthassa. Szokásos gyorsaságával és vakmerőségével rögtön érvényt is szerzett elgondolásának, s kétségtelen, hogy ezért lopatta el a cipőket, amiben valószínűleg egy megvesztegetett szobalány járt a kezére. Hogy, hogy nem, első zsákmánya egy vadonatúj cipő volt, ez azonban nem felelt meg a célnak. Ekkor visszajuttatta az ellopott cipőt, s másikat szereztetett. Ez az apró epizód rendkívül tanulságos volt, hiszen számomra rögtön világossá tette, hogy valódi kutyáról van szó, ugyanis semmi mással nem lehet magyarázni, miért ragaszkodott annyira egy használt cipőhöz, és miért volt érdektelen számára az új lábbeli. Az az igazság, hogy minél kirívóbb és értelmetlenebb egy apróság, annál nagyobb figyelmet érdemel... Sokszor előfordul, hogy alapos vizsgálat és tudományos elemzés után éppen azok a momentumok válnak a leghasználhatóbb nyommá, amelyek kezdetben csak komplikálták az ügyet.

Másnap aztán barátaink felkerestek bennünket, Stapleton pedig szüntelenül figyelemmel kísérte őket a kocsiból. Abból a tényből, hogy lakáscímemet és külsőmet is ismerte, valamint általában magatartásából arra következtetek, hogy Stapleton bűnözői tevékenysége nem csupán erre az egyetlen ügyre korlátozódott. Itt arra gondolok, hogy az utolsó három év alatt négy olyan nagyobb betörés történt nyugati megyéinkben, melyeknek tetteseit mindmáig nem sikerült felkutatnia a rendőrségnek. A legutolsó a Folkestone Court-i eset, amely idén májusban történt, s azzal emelkedett ki a többi közül, hogy a meglepett álarcos bűnöző hidegvérűen lelőtte az útjába állott küldöncfiút. Nem vitás, hogy Stapletonnak mindenképp szert kellett tennie új pénzforrásokra, hiszen vagyona lassan elfolyt, így tehát éveken keresztül élte a kétségbeesett és mindenre képes útonálló életét.

Hogy mennyire találékony volt, arról azon a délelőttön győződünk meg, amikor oly ügyesen megugrott előlünk. Az viszont vakmerőségére vallott, hogy az én nevemet mondta a fiákeresnek. Ettől a pillanattól kezdve tisztában volt vele, hogy Londonban én vettem át az ügy nyomozását, s megértette, hogy itt már nincs semmi keresnivalója. Visszatért Dartmoorba, és várta Sir Henry megérkezését.

- Pillanat! - szoltam közbe. - Az események láncolatában nem látok törést, egy pont azonban mégsem világos. Mi történt a kutyával addig, amíg gazdája Londonban tartózkodott?

- A kérdés helyes és fontos, magam is foglalkoztam vele. Nem vitás ugyanis, hogy Stapletonnak mégiscsak kellett büntársának lennie, ha valószínűtlen is, hogy tervei őszinte közlésével kiszolgáltatta volna magát neki. A „Csendes fészek”-nek volt egy öreg férficselédje, akit úgy hívtak, hogy Anthony. Kapcsolata a Stapleton házaspárral hosszú évekre vezethető vissza, egészen biztos, már a magániskola idejében ismerték, ez esetben tehát tudnia kellett, hogy gazdája nős ember, s hogy az asszony, aki együtt él vele, a felesége. Ez az ember közben eltűnt, sőt valószínűleg elhagyta az országot is. Talán mond valamit, ha emlékeztetek rá, hogy Anthony nem éppen közönséges név Angliában, viszont Antonio nagyon is közönséges spanyol nyelvterületen, Dél-Amerikát is ideszámítva. Ez a férfi, hasonlóan Mrs. Stapletonhoz, jól

beszélt angolul, de idegen akcentussal, selypítve. Magam is láttam, amikor bement a Stapleton által kijelölt helyen az ingovány belsejébe. Ennélfogva nagyon is valószínű, hogy gazdája távollétében ő látta el a kutyát, noha ez esetben sem kellett tudnia, hogy a fenevad mi célt szolgál.

Nos tehát, Stapletonék hazamentek Londonból Devonba, ahová Sir Henry és maga, Watsonkám, nemsokára követték őket. Most pedig még arról hadd ejtsek pár szót, hogyan láttam az esetet akkoriban. Valószínűleg emlékeznek rá, hogy amikor vizsgálgattam azt a bizonyos levelet, amelyen az újságból kivágott szavak voltak, különös figyelemmel kerestem rajta a vízjegyet. Eközben közvetlenül szemem elé emeltem, s felfedeztem, hogy halvány illat érződik rajta... Hogy pontos legyek, jázminillat csapta meg az orrom. Hetvenöt parfümöt gyártanak most, s ezeknek ismerete elengedhetetlen a nyomozó számára, hiszen magam is több esetben kerültem szembe olyan ügyekkel, amikor feltétlenül fel kellett ismernem illatokat, mert ettől függött a siker. A jázminillat rögtön azt a gyanút ébresztette bennem, hogy valami nőnek a keze van a játékban, s már akkor mindjárt Stapletonokra gondoltam, így aztán nemcsak a kutyáról tudtam, hanem a bűnöst is megsejtettem, még mielőtt Devonba tettem volna a lábam.

Ettől kezdve én figyeltem Stapletont. Világos, hogy ezt nem tehettem volna meg, ha magukkal utazom, ugyanis ez esetben sokkal jobban ügyelt volna minden lépésére. Kénytelen voltam becsapni mindenkit, még magát is, Watsonkám. Titokban utaztam le Devonba, miközben maguk azt hitték rólam, még mindig Londonban tartózkodom. Nem szenvedtem annyit, mint képzeli, noha a kényelem nyomozás közben csak másodlagos szempont lehet. Többnyire Coombe Tracey-ben laktam, s a kőkunyhót csupán akkor vettem igénybe, amikor elengedhetetlennek tartottam, hogy a tethelyen tartózkodjam. Cartwrightot is magammal vittem, aki parasztleánynek öltözve nagyban segítségemre volt. Ő látott el ennivalóval és tiszta fehérneművel. Mialatt én Stapletont figyeltem, Cartwright legtöbbször magát követte szemmel, úgyhogy az összes fonalak az én kezemben futottak össze.

Már mondtam magának, hogy a jelentéseit mindig megkaptam Londonból, a Baker Streetről rögtön utánam küldték őket Coombe Tracey-be. Sok hasznukat láttam, különösen annak a résznek, amelyben Stapleton életrajzáról számolt be, s ahol egy pontban Stapleton elszólta magát. Az adat alapján sikerült meghatároznom személyazonosságát, s kezdtem biztos lenni a dolgomban. Az ügyet meglehetősen komplikálta a szökött fegyenc históriája, valamint kapcsolata a Barrymore házaspárral. Ezt a maga nyomozásai igen alaposan földerítették, jóllehet saját megfigyelésem alapján én is hasonló következtetésekre jutottam.

Amikor felfedezett engem a lápon, már tisztában voltam az összes körülményekkel, viszont még nem volt bűneset, legalábbis, amelyet az esküdtszék is annak tartott volna.

Igaz ugyan, hogy ugyanezen az éjszakán Stapleton megkísérelte megölni Sir Henryt, s csak a véletlenül múlt, hogy nem a baronet, hanem a szökött fegyenc esett kísérlete áldozatául, viszont ez sem lett volna elegendő, hogy elítélthessük gyilkosságért. Más mód nem volt, mint hogy tetten érjük valami módon, s ebből a célból ki kellett vetnünk a horgot, s fel kellett használnunk a mit sem sejtő és látszólag abszolút védtelen Sir Henryt. Ezt meg is tettük, s noha a bűneset felderítése abba került, hogy kliensünket komoly megrázkódtatás érte, elértük, amit akartunk, és Stapleton a halálba menekült a megérdemelt büntetés elől. Hogy Sir Henryt ilyen megpróbáltatásnak vetettük alá, azért, bevallom, én viselem a felelősséget, viszont könnyű belátni, hogy egyikünk sem sejtette, miféle szörnyű idegölő látványban lesz része a kutya megpillantásakor. Azt sem igen jósolhatta meg egyikünk se, hogy éppen akkor hatalmas köd üli meg majd a lápot, s hogy ilyen meglepetésszerűen ugorhat majd elő a bestia. Célunkat tehát elértük, ha megadtuk is az árát, bár mind a szakorvos, mind doktor Mortimer szerint a

megrázkódtatás nem okozott tartós bántalmat. A hosszú utazás valószínűleg hozzásegíti majd barátunkat, hogy ne csak idegei jöjjenek rendbe, hanem a lelkén ütött sebe is begyógyuljon.

Most még csak Mrs. Stapleton szerepét próbálom meg körvonalazni. Kétségtelen, hogy Stapleton azt csinálhatta vele, amit akart, akár azért, mert szerette az asszonyt, akár pedig azért, mert félt a férjétől. De lehet, hogy szerette is, és félt is tőle, mert hisz ez a két érzés nem zárja ki egymást. Bárhogy volt is, Stapleton a kezében tartotta, s ez elég volt. Férje kívánságára minden további nélkül beleegyezett, hogy annak húgaként szerepeljen, bár bizonyos az is, hogy Stapletonnak ahhoz már mégsem volt elegendő befolyása, hogy közvetlen büntársává tegye a feleségét. Az asszony el volt rá szánva, hogy amennyiben ezzel nem veszélyeztetné férjét, figyelmeztesse Sir Henryt, s mint tudjuk, ezt többször meg is kísérelte. Stapleton valószínűleg hajlott a féltékenykedésre, és amikor azt látta, hogy a baronet hevesen udvarol az asszonynak, noha eredetileg ő maga akarta ezt, nem állhatta meg, hogy szenvedélyes kitörés kíséretében félbe ne szakítsa bizalmas beszélgetésüket. Már ez az egy tény is eléggé elárulta, micsoda temperamentum lakozik tartózkodó modora mögött. Mindenesetre továbbra is bátorította Sir Henryt, hogy gyakran elcsalhassa a „Csendes fészek”-be, azt gondolva, hogy a hön áhított alkalomnak előbb-utóbb el kell jönnie. A kritikus napon felesége hirtelen ellene fordult. Megtudhatott valamit a fégyenc haláláról, s nyilván észrevette azt is, hogy a kutya a kerti faházban van, márpedig éppen akkor Sir Henryt várták vacsorára. Felelősségre vonta férjét, mire borzalmas jelenet játszódott le közöttük. Ez alkalommal vágta felesége képébe Stapleton, hogy mást szeret. Az asszony szerelme ekkor vad gyűlöletté változott, s Stapleton megértette, hogy felesége el akarja árulni. Azért kötötte az oszlophoz, hogy ne legyen alkalma figyelmeztetni Sir Henryt. Valószínűleg azt remélte, hogy ha majd vége lesz a dolognak, és mindenki belenyugszik, hogy a baronetet is a családi átok érte utol, visszahódíthatja a feleségét, s mert befejezett tények elé állította, így is, úgy is hallgatnia kell. Tévedett: végzete előbb-utóbb beteljesedett volna rajta. Elfelejtette ugyanis, hogy felesége ereiben spanyol vér folyik, s hogy egy spanyol nő nem egykönnyen tesz zsebre ilyen súlyos sértést. Ennél többet, kedves Watsonom, tekintve, hogy nem nézhettem bele jegyzeteimbe, aligha tudok mondani erről a különös esetről. Remélem, semmi lényegeset nem felejtettem ki.

- De hát azt csak nem remélhette Stapleton - szóltam -, hogy Sir Henryt is éppúgy halálra rémítheti ezzel a fantasztikus kutyával, mint a nagybácsiját.

- A fenevad nemcsak vad volt, de ki is volt éhezve. Ha megjelenése nem is rémítette volna halálra a baronetet, ellenállóerejét feltétlenül megbénította volna.

- Ez biztos. Most már csak egyetlen problémát látok: ha sikerült volna Stapletonnak megszereznie az örökséget, mivel magyarázta volna, hogy örökös létére oly sokáig rejtőzött álnév alatt a birtok közvetlen szomszédságában? Mi módon jelenthette volna be úgy igényét, hogy közben ne ébresztett volna gyanút, s ne kelljen szembenéznie egy esetleges vizsgálattal?

- Ez tényleg nehéz probléma, és tartok tőle, hogy túl sokat vár tőlem, ha azt hiszi, hogy biztos feleletet adhatok. Az én működésem kizárólag arra korlátozódik, hogy mit tett valaki a múltban és mit tesz a jelenben, de hogy valaki mit fog a jövőben tenni, ezzel nem foglalkozom. Mrs. Stapleton többször beszélgetett férjével erről a problémáról. Stapleton szerint három lehetőség kínálkozott: bejelenthette volna igényét Dél-Amerikából, ahol a brit külképviselet előtt igazolhatta volna személyazonosságát, s ez esetben anélkül is megkaphatta volna a vagyont, hogy Angliába kelljen jönnie. A másik megoldás az lett volna, hogy külsejét elváltoztatva maga teszi meg a megfelelő lépéseket Londonban. S a harmadik, hogy megbíz valakit az örökség felvételével, ellátva az illetőt a megfelelő bizonyítékokkal és iratokkal, miközben előre megállapodik vele a részesedésre vonatkozóan. Eléggé ismerjük ahhoz, hogy tudjuk, valami módot csak talált volna a nehézségek áthidalására. Most pedig, kedves Watson,

tekintve, hogy heteken át komolyan dolgoztunk, s végre van egy szabad esténk, azt hiszem, ez egyszer gondolhatunk valami kellemesebb időtöltésre is. Kibéreltem egy páholyt az operában, a Hugonottákat adják. Hallotta már énekelni a De Reszke fivéreket? Ha nincs terhére, legyen kész félóra múlva, és akkor még lesz időnk arra is, hogy beugorjunk Marcinihez, és bekapjunk valamit.

.oOo.